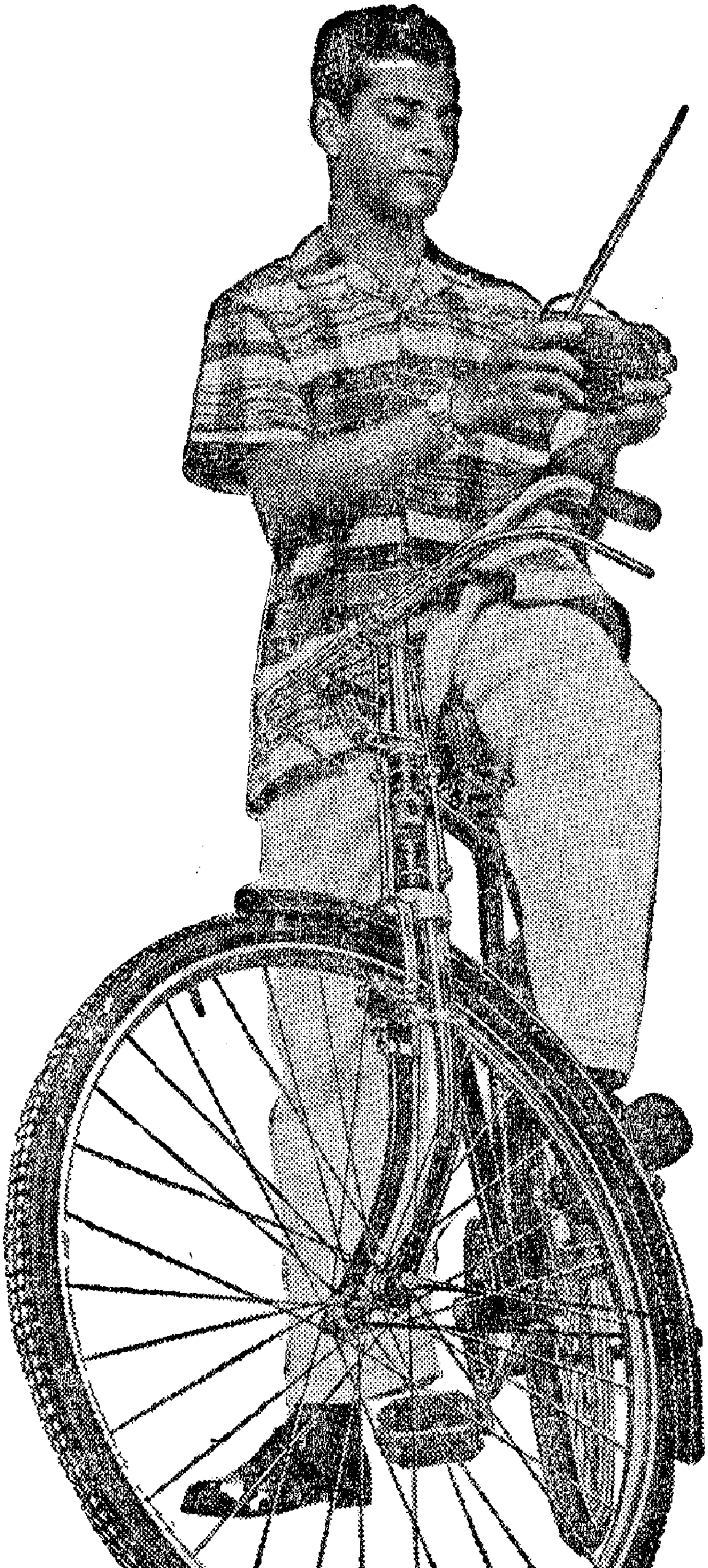
ఆంధ్రసచిత్రవారం
పత్రిక

1-3-63
25 నయాపైసలు

...రుగపిపిన నిప్పు (కథ)

ముఖచిత్రం

పత్రిక ముఖచిత్రంగా సినీదేవత సావిత్రిని చూడగానే....

"నీ నల్లని కాటుక కనులు
నా గుండెలలో బాణములు !"

అన్నట్లు అనిపించింది.

మంకర భాస్కరరావు (అవనిగడ్డ)

* * *

ఈ వారం (15—2—63) అభినేత్రి సావిత్రి ముఖచిత్రం చూడ ముచ్చటగా ఉంది.

గానిగ విజయశ్రీ (గుంతకల్లు)

* * *

నా అభిమాన నటి శ్రీమతి అంజలీదేవిగారి ముఖచిత్రం చాలా ప్రకృతి సిద్ధంగా ఆకర్షణ, అమోఘంగ ఉంది. ఇటువంటి ముఖచిత్రములను ప్రచురించి మా చదువరులకు నేత్రోత్సవము చేయుదురని ఆశిస్తూ ఉన్నాము.

బి. మనోరమ (కంబకాయ)

కథలు

"గూటిలో చిలక" కథలో మునలాడు గూర్ఖా వాడితో "హమారా బేటాకా భాయ్ హై" అనాడని ప్రచురించారు కాని అది తప్పు. ఎందుచేతనంటే తమ్ముడి కొడుకును "భాయ్‌కా బేటాహై" అని అంటారు.

బి. వెంకటేశ్వరరావు (హైదరాబాదు)

* * *

అచ్ఛాహై .... ! కాకారావు . . జీ .... !

మీ "కాకా" శాస్త్రం మా అందరి ముందుకి రావడాన్ని చూస్తే మీ "కాకా" ఫలితం బాగా ఉండబట్టేనని" అనుకోవచ్చా .... !

ఆర్. వి సుబ్రహ్మణ్యం (శ్రీకాకుళం)

* * *

కాకలుతీరిన కాకేశ్వరులు వ్రాసిన 'కాకాలాకీయం' చాలా మిక్కిలి బాగుంది. రచయితకు కొన్ని 'కాకా' లు నేను ఇట్లా ఎందుకు మీకు (?) ప్రాశాన్ తెలుసుగా త్వరలో కలిసేందుకు ప్రయత్నిస్తానా .... కాకా . . .

దేవరపల్లి రామకృష్ణారావు (దేవరపల్లి)

సీరియల్ కథ

మీరు ప్రచురించిన 'శ్రీదేవి' సీరియల్‌లో 8—2—63 తేది పత్రికలో 40 పేజీలో "ఆమె వెళ్ళిపోయాక శ్రీదేవి బాగా ఆకలేసి పడుకొని భోజనం చేసింది అని వ్రాశారు "ఆమె భోజనంచేసి పడుకుందా?" లేక పడుకొని భోజనం చేసిందా? నా సమస్య పరిష్కరిస్తారని ఆశిస్తున్నాను

వీరాస్వామి (ఎయిర్ ఫోర్సు)

'పండుకొని' అని ఉంది మరొకసారి చదివి చూడండి

రూప విచిత్రం

'రూప విచిత్రం' ఎంత గొప్పగా ఉంది! చూడగానే "ఓన్, యిదేనా" అనిపించింది. పైగా దాని సమగ్ర స్వరూపమేమిటో కూడా తెలియలేదు తొలుత 'మనలో మాట'లోని సంగతి జ్ఞాపకం చేసుకుని చిత్రం దూరంగా పెట్టి వివిధ కోణాల్నుంచి పరిశీలించిన తరువాత, చిత్రంయొక్క విచిత్రం తెలుసుకుని 'రూప' [illegible]

ఉత్తరాలు

షేవు చేస్తున్న ఒక మనిషి చిత్రం అది! రూపురేఖలనుబట్టి అతను సినీనటుడు అక్కినేని నాగేశ్వరరావు అని అనుకుంటున్నా. నా ఊహ సరియైనదేనా ? కుమారి ఆచంట కృష్ణవేణి (పేరవరం)

* * *

8—2—63 సంచికలో మధ్య పేజీలోని రూపగారి చిత్రం ఎంతో విచిత్రంగా ఉంది. ఆ బొమ్మ సినీనటుడు జగ్గయ్యగారిదని నేను, కాదు నాగేశ్వరరావుగారిదని నా మిత్రుడు వాదించుకొంటున్నాము.

ఉసిరికల వెంకటరావు (శ్రీకాకుళం)

* * *

28, 29 పేజీలలో రూపగారు వేసిన చిత్ర విచిత్రం చాలా బాగుంది. మా అభిమాన హాస్య నటుడు శ్రీ రేలంగిగారిని కాఫీ త్రాగుతున్న పోజులో 'రూప' గారు వేయుటంలో వారి చిత్ర నైపుణ్యం విశదమవుతుంది. ఇటువంటి చిత్రమును సమర్పించిన శ్రీ రూపగారు ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక పాఠకుల హృదయాల్లో 'మరుపలేని మనిషి'గా చిరకాలం ఉంటారనుటలో అతిశయోక్తి లేదనుకుంటాము

జి ఎస్ ఆర్ బాబ్జీ (సీతరామన్నపేట)

* * *

శ్రీ రూపగార్కి మా హృదయపూర్వక అభినందనలు ఇటువంటివే "ప్రకృతి చిత్రములు" కూడా వేస్తే చాలా సంతోషించుతాము.

"రామనగరం యువక బృందం" (విశాఖపట్నము)

* * *

రూప వేసిన విచిత్ర చిత్రం (అక్కినేనిది) మా ఇంట్లో నా తందరిని ఆశ్చర్యచకితుల్ని చేసిందంటే నమ్మండి! వర్రె భాస్కరరావు (ఖమ్మంమెట్టు)

శ్రీ రూపగారు తీసిన విచిత్ర చిత్రం మాకేమీ బోధపడలేదు. దయచేసి దాని అర్థం తెలుప గోరెదను

విజయ, సుగుణ, సుభాషిణి (కర్నూలు)

చదువ్రులావు

1—2—63 ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికలో శ్రీ సత్యమూర్తిగారు, శ్రీ చదువ్రులావుగారికి ప్రెజెంటు చేసిన స్కూటరు చాలా బాగుంది. కాని, మూడవ బొమ్మలో చదువ్రులావుగారు, అదేదో డబ్బాలో మంచున్నా రేమిటి ? కొంపతీసి ఆయన కది హాబీ ఏమిటి !!

పి హెచ్ గోపాలకృష్ణమూర్తి (హైదరాబాదు)

* * *

చదువ్రులావుగారూ ! మీరు ఇంకా జనమేజయరాయుని కాలంలోనే ఉన్నట్లున్నారే ! స్త్రీలంటేమిటే, మీరు బస్సుల్లో మీ సీట్లు ఇప్పించడమేమిటే ? ఈ కాలంలో, అన్నిట్లోనూ స్త్రీలు పురుషులకు సరిసమానులు అవుతున్నారు కదా ? పాపం మరిచిపోయారు కాబోలు. అయినా, ఆ బస్సులో (శీవితో దేన్ని పట్టుకోకుండా చేతులు కట్టుకుని) నిలబడి ఉండగల్గిన స్త్రీకి మీరు మీ సీటు ఇచ్చేవారా !? పాపం !!

యన్. రాజేశ్వర్కి, కుమారి సందారపు సార్వతి

[illegible]

మీరు 15—2—63 వార పత్రికలో ప్రచురించిన 27 వ పేజీలోని జయదేవ్‌గారి కార్టూన్ బొమ్మలో శ్రీ ఖాదీ కుడిపక్కనున్న పోలీసు తుపాకీ కుడి భుజముపై నున్నది. రూల్సు ప్రకారము తుపాకీ ఎడమ భుజముపై నుండవలెను.

అ. రావిపాటి (శాస్త్రిరు)

మరుపలేని మనిషి

ప్రఖ్యాత హిందీతార ఆశాపరేఖ్ రచించిన (మరుపలేని మనిషి) వ్యాసం దర్పంతో ఆకర్షించింది. ఇక ముందు హిందీ తారల వ్యాసాలు ప్రచురించి మా ఆంధ్ర వార పత్రికకు క్రొత్త వెలుగును చేకూర్చుదురని ఆశిస్తున్నాను.

వి. బాలకేశవులు (సంధ్యాల)

* * *

ఆషాపరేఖ్‌గారు వ్రాసిన "మరుపలేని మనిషి" శీర్షిక బాగానే ఉన్నది.

సత్యవతి (తెనాలి)

* * *

మీరు హిందీ తారల గూర్చి మాకు పరిచయం చేస్తున్నందులకు చాలా సంతోషము. ఆశాపరేఖ్ వ్యాసం చదివాను

కుమారి లక్ష్మీరాజ్యం (తెనాలి)

* * *

అబ్బ, ఎంత బాగుందీ వ్యాసం అనలింతకూ ఈ వ్యాసాన్ని వ్రాసినది మనోజ్ కుమార్‌గారేనా అని అహా, ఎందువలనంటే హిందీనటులైనవారికి తెలుగింత చక్కగా వచ్చునా అని. ఏమైతేనేమి ఆ మరుపలేని మనిషి ఎవరో చివరివరకు సస్పెన్సులో పెట్టి, మమ్ము ఆనంద జలధిలో ఓలలాడించారు.

అబ్దుల్ నబీ, బాషు (బందరు)

* * *

"మరుపలేని మనిషి" అను వ్యాసము, ఆషాపరేఖ్ గారికి వ్యాసరచనలో గల నూతన చాతుర్యమును తెలియజేయుచున్నది. వ్యాసము చివరదాకా ఆ మరుపలేని మనిషి ఎవరా అని సందేహిస్తూనే చదివినాము. వ్యాసములోని ఆమె భావములు ఆమెను గొప్ప ఆదర్శ భావములు గల స్త్రీగా నిరూపించినవి.

శ్రీరామకవచం హరిహరనాథ్ (శంకర్‌నగర్)

రాజధాని కబుర్లు

1—2—1963 ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికలో (రాజధానికబుర్లు) శీర్షికక్రింద శ్రీ ఐ. ఎల్. ఎన్ గారు తమ ఇంటికి వచ్చినవారు "జాతీయ మలేరియా నిర్మూలన కార్యక్రమం" ప్రభుత్వ ఆరోగ్య శాఖలో పనిచేయుచున్న సర్వైలెన్సు వర్కర్ (Surveillance Worker); వారు మున్సిపల్ ఆరోగ్య శాఖ వారని పొరపాటుగా భావించారు. గమనించవలెను.

వారు దోమలబాధ నిర్మూలన గురించి అడిగినట్లు తెలియుచున్నది. ఆ నిర్మూలన సెక్షన్ ఆ స్కీములోనిదే అయినను, అది వేరే సిబ్బంది (Staff)తో పనిచేయుస్తారు. కనుక ఆ ప్రశ్నకు సరియైన సమాధానం యివ్వారని భావించ గోర్తాను.

వార్పరెడ్డి సీతాపతి (జలుమూరు) ★

పాఠ్యపుస్తకాల జాతీయం
వశీకరణ సంగీతం!
ఆపరేషనుకు రండి! ప్రమాదం లేదు.!
ప్రజ
మలయాసియా
ఇండోనేషియా
పొదుపు ఉద్యమం కావాలి
ప్రజ
ఆహారశాఖ ప్రజల తిండిలో పొదుపు చూపాలంటున్నది.

ఆంధ్రసచిత్రవార పత్రిక

స్థాపకులు
దేశోద్ధారక కాశీనాథుని
నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

శుక్రవారం: 1—3—63
శుభకృన్నామ సం॥ ఫాల్గుణ మాసం॥ శు॥ షష్ఠి
సంపుటము: 55 సంచిక: 26
స్థాపితము:
1908

*

ముఖ్య సంపాదకులు:
శివలెంక శంభుప్రసాద్

సంపాదకులు:
శివలెంక రాధాకృష్ణ

ఒక సంవత్సరం చందా
వివరాలు

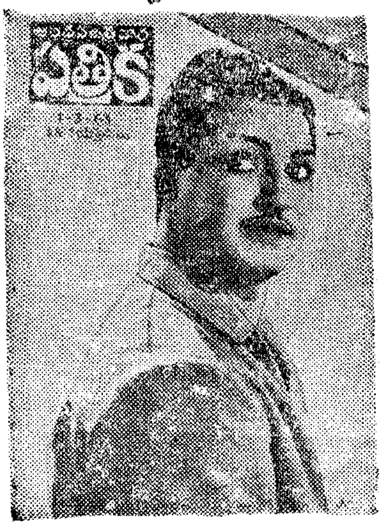
ఇండియా: రూ. 13.00 ఇతర దేశాలు. ఓడమీద Sea Mail రు. 20.00. (విమానం ద్వారా (Air Mail): బ్రిటన్, జర్మనీ, ఇతర యూరోప్, ఆఫ్రికా దేశాలు— రూ. 114.00. అమెరికా రూ. 176.50. ఆస్ట్రేలియా: 135.00.)

*

విడిప్రతి: 25 న.పై.
సంవత్సర చందా: 13.0.0.

*

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము
7. తంబుచెట్టి వీధి, మద్రాసు-1

వారపత్రికలో రామారావు

మనలోమాట

ఇటీవల మా కార్యాలయానికి కథలు ఎక్కువగా వస్తున్నాయి! వీలైనంతవరకూ కథలు వచ్చిన వరుసలోనే ప్రచురిస్తున్నాము. అందువల్లనే, బొంబాయి ఆంధ్రమహాసభ బహుమతి కథలు వేసేసరికి కొద్దిగా ఆలస్యం అయింది! ఈ బహుమతి కథలు మొత్తం ఆరు. మొదటిది 'నివురు కప్పిన నిప్పు' ఈ వారం వేశాము రచయిత 'వాసంతి' పేరు పాఠకులకు అపరిచితం కాదు.

* * *

'అందాలకు చిట్కాలు' రచించిన 'వైదేహిగారు' ఒక సూచన చేశారు. పాఠకులు తామే 'చిట్కాలు' వ్రాసి పంపితే బాగుంటుందని. మంచి చిట్కాలు వస్తే ప్రచురించటానికి మాకు అభ్యంతరం లేదు. ఇవి 'వనితాలోకం' శీర్షికకే పంపాలి.

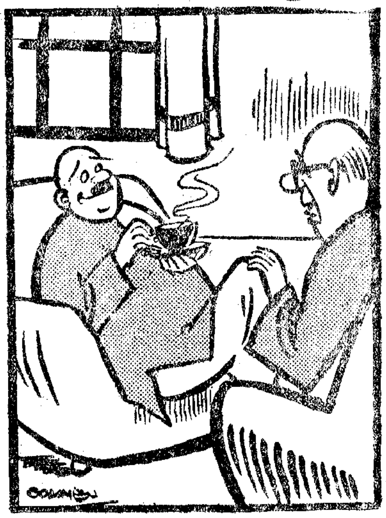
* * *

'మనో వాల్మీకం' బదులు 'మనోవల్మీకం' అని ఉండాలని తెలుస్తోంది! ఈ పొరపాటు ఈ సంచిక అచ్చు అవుతూఉండగా తెలిసింది కాని అప్పటికి ఏమీ చెయ్యలేకపోయాము....

* * *

శ్రీ 'యు' మరొక యదార్థ అపరాధ పరిశోధక గాథ వ్రాసి పంపారు. ప్రస్తుతం నడుస్తున్న నా అనుభవంలో కెల్లా పెద్ద పరిశోధన శీర్షిక పూర్తి కాగానే వీరి కథ ప్రారంభిదామనుకుంటున్నాము....

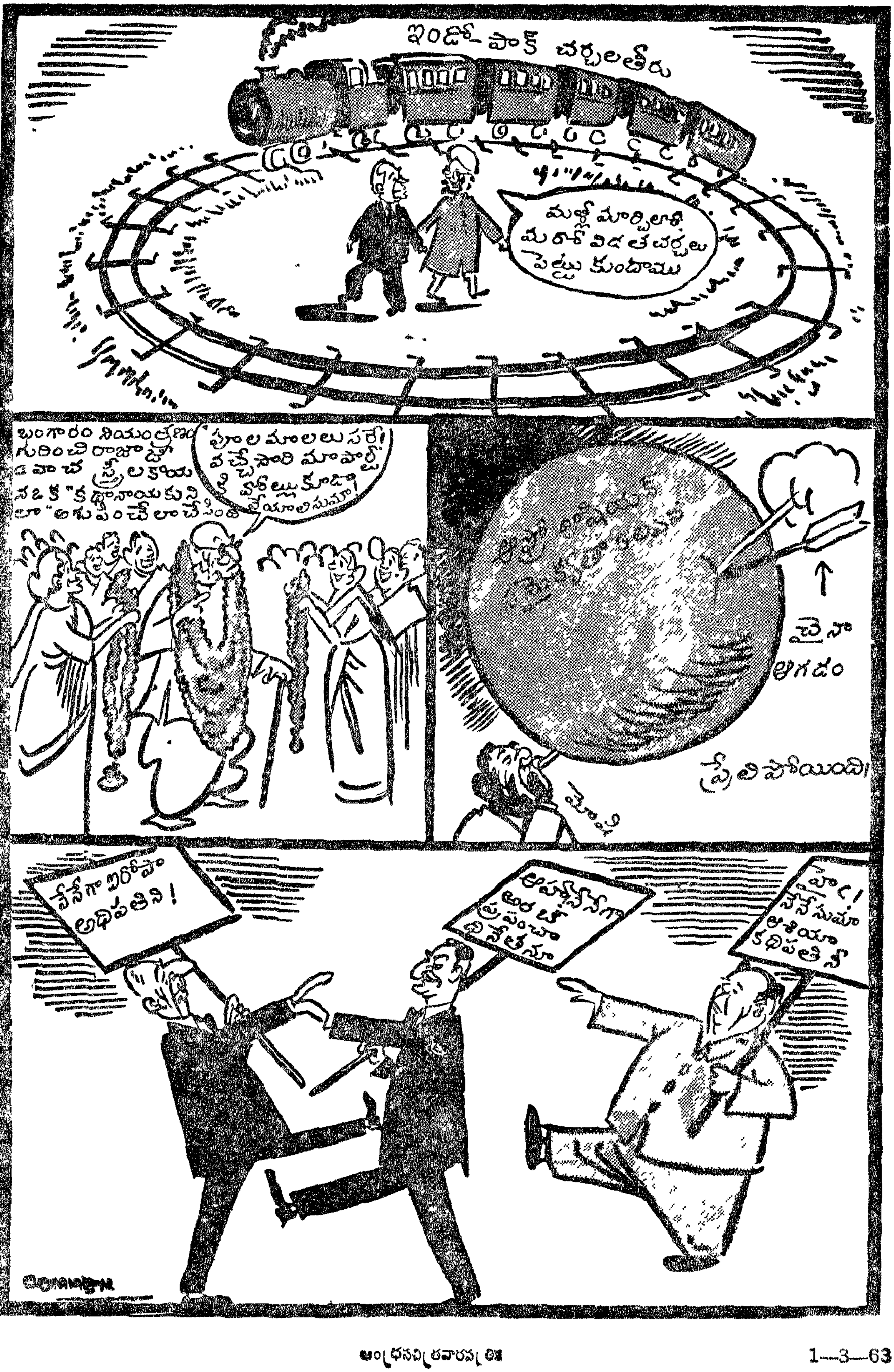
లోకంపోకడ

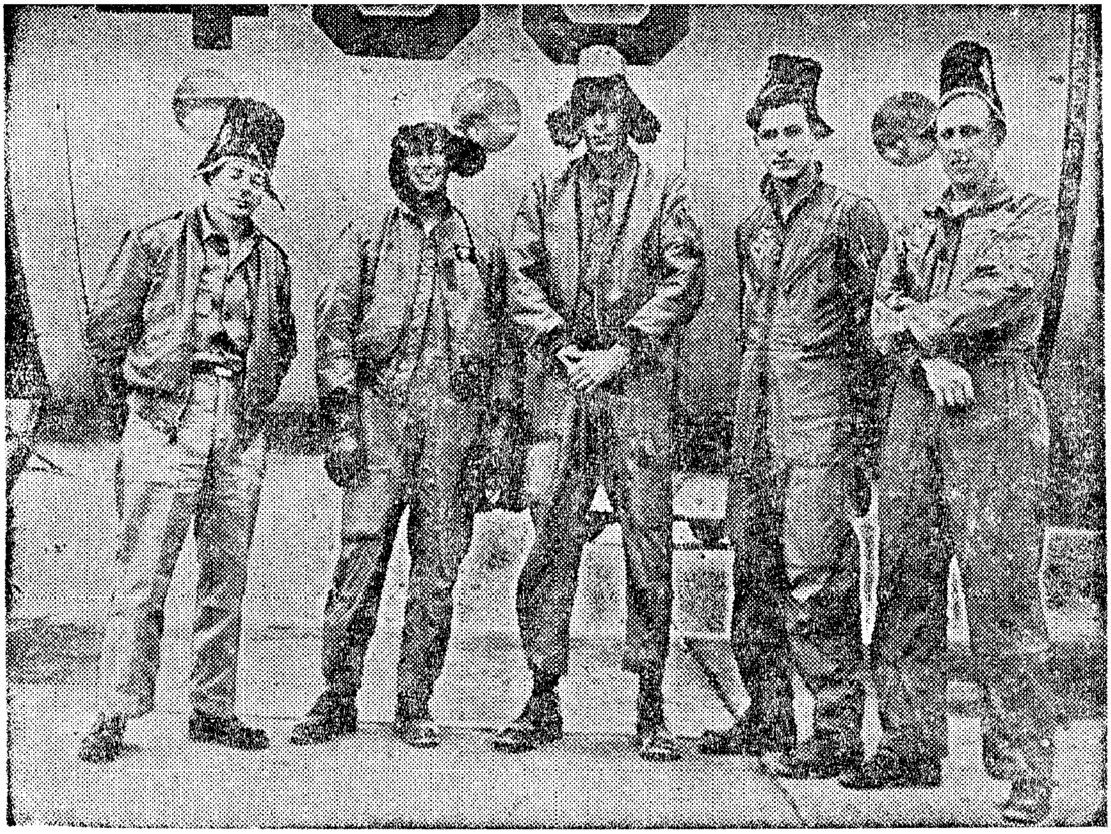
ఈరోజు ఎన్నికలు పెట్టినా తన పార్టీ తప్పక గెలుస్తుందని అంటున్నారు శ్రీమాన్ రాజాజీ!

"అవునవును! ఇవ్వాళ రేపే కాదు, అసలెప్పుడప్పుడే ఎన్నికలు జరగవని ఆయన మాత్రం తెలియదూ మరి!"

విషయానుక్రమణిక

ఇండో-పాక్ చర్చలతీరు
మళ్లీ మార్చిలో మరో విడత చర్చలు పెట్టుకుందాము
బంగారం నియంత్రణం గురించి రాజాజీ వాదం చే స్త్రీలకాయన ఒక "కథానాయకుని లా" అగుపించేలా చేసింది
పూలమాలలు సరే! వచ్చేసారి మా పార్టీకి వోట్లు కూడా వేయాలి సుమా!
చైనా ఆగడం
ప్రేలిపోయింది!
నేనేగా ఐరోపా అధిపతిని!
ఆహా నేనేగా అర జట్ ప్రపంచాధినేతనూ
హాం! నేనే సుమా ఆశియాకధిపతినే

అవాంతర స్థితికాలంలో భారత్ రవాణాకృషికి సహాయంగా అమెరికా పంపిన 12 సి–130 హెర్క్యులిస్ విమానాలు నడిపేందుకు వచ్చిన అమెరికన్ వైమానికులు. వీరు ఉత్తర హిందూదేశంలోని పల్లెలను సందర్శించి వచ్చారు. టిబెట్, హిమాలయాల ప్రాంతాల ప్రజలు పెట్టుకొనే టోపీలు పెట్టుకొని పాలం విమానాశ్రయంలో దిగినప్పటి చిత్రం.

అధికారం కోసం కమ్యూనిస్టుల పొంచి కాపు

శ్రీ కృష్ణ

"విమానరక్ష" లేక "విమానాడంబరం"

ఈవారం విశేషాలు: 'విమాన రక్ష', ఆఫ్రో-ఆసియా సమావేశం, కరాచీలో హాస్యప్రదం అయిపోయిన ఇండో పాకిస్తానీ చర్చలు.

విమాన రక్షకి సంబంధించినంతవరకూ నేనుమాత్రం ఒక విషయం చెప్పగలను. ప్రస్తుతం మన దేశంలో ఉన్న 'విమాన రక్షణ నిపుణులు' మన ప్రభుత్వం కోరిక పయినే ఇక్కడికి వచ్చారు. అసలు పశ్చిమదేశాల ఆయుధ సహాయం భారత దేశం అడిగిన పిమ్మటే లభించింది. ఈ సహాయం మన ప్రధానమంత్రి స్వయంగా అడిగారు.

విమాన రక్ష విషయంలో కంగారు పుట్టించిన వారు పార్లమెంటులో ఉన్న కృష్ణమీనన్ అనుచరులు. ప్రధానమంత్రిని దర్శించుకుని దేనికయినా సహకరించటానికి సిద్ధంగా ఉన్న వార్తాపత్రికలలో ఈ విషయమై ప్రధానమంత్రి అభిప్రాయాలపైన వారి వ్యాఖ్య తెలియజేశారు. విమాన రక్షవల్ల దేశం బలపడుతుంది. ఇది కమ్యూనిస్టుపార్టీకి ఇష్టం లేదు.

ఇండియా పశ్చిమ—రాజ్యాల సహవాసం చెయ్యటం వీరికి ఇష్టంలేదు. నిజానికి వారికి శ్రీ నెహ్రూ అంటే ప్రేమ ఒలకటంలేదు. కాని, ప్రధాన మంత్రిపట్ల గాఢ విశ్వాసం చూపే కాంగ్రెసువారి కన్నా, వీరే ఎక్కువ భక్తి చూపుతున్నారు. శ్రీ నెహ్రూ ఉద్దేశ్యం మన పార్లమెంటు కూడా వెస్టు మినిస్టర్‌లాగే పని చెయ్యాలని. అందుకనే కమ్యూనిస్టులు అతి స్వేచ్ఛగా ప్రవర్తించగలుగుతున్నారు.

భారత దేశం బలహీనంగా ఉందను కోండి-చైనా దాడివల్ల ఈవిషయం బయట పడింది-దేశంలో అస్థిమిత పరిస్థితులు ఏర్పడతాయి. అప్పుడు కమ్యూనిస్టులు అధికారంలోకి రావచ్చు ఇటువంటి అదనుకోసమే వారు ఎదురు చూస్తు న్నారు.

విమాన రక్ష ఉద్దేశ్యాలు

విమాన రక్ష అంటే ఏవిధంగా పనిచేస్తుంది అంటే, సరిహద్దుకి దగ్గరగా ఉన్న కలకత్తా పాట్నా, దుర్గాపూర్, ఢిల్లీ వంటి నగరాల విధంగా కాపాడుకోగలమనే ప్రశ్నకి సమాధా ముందుగా తెలుసుకోవాలి. రెండు రకాల సమ ధానా లున్నాయి. ఒకటి: ఇండియా విమానదళా బలపరచవచ్చు. దీనితో, మన మహా నగరాల బాంబు చెయ్యటానికి వచ్చిన శత్రు విమానాల ఎదుర్కోవచ్చు. అయితే ఇది చాలా ఖర్చుతో కూ పని. ఒక విమానమే కొన్ని కోట్ల రూపాయ విలువ చేస్తుంది. రష్యా, అమెరికా దేశాలు అవ టానికి సిద్ధంగా ఉన్నా, మనం విమానాలు క లేము. పోనీ ఈ దేశంలోనే విమానాల ఉత్పత్తి ఏర్పాట్లు చెయ్యగలిగినా, చైనా దాడిని ఎదుర్కో గల విమానదళం మనం ఎప్పటికి తయా చెయ్యగలం ?

ఈ రెండు పద్ధతులూ నచ్చని పక్షంలో వ విమాన రక్షణకి కావలసిన ఏర్పాట్లు తెలుసుక

49-వ పేజీ చూడం

వదులుకొన్న స్వర్గం

ఉష

పోస్టుమాన్ ఇచ్చిపోయిన కవరుపై దస్తూరి చూసి, రామందగ్గర నుండి అనుకుంటూ కుర్చీలో కూర్చున్నారు పరంధామయ్యగారు. కవరు చించి ఉత్తరం పైకి తీసి చదువుకున్నారు. ఆశ్చర్యంతో ఆయన కనుబొమలు ముడిపడ్డాయి. అర్థం కానట్టు మళ్లా మొదటినుండి చదివారు.

'లలితా' అంటూ భార్యని కేకేశారు. ఆ కేకలో విస్మయం, బాధ, కోపం అన్నీ మిళితమై ఉన్నాయి.

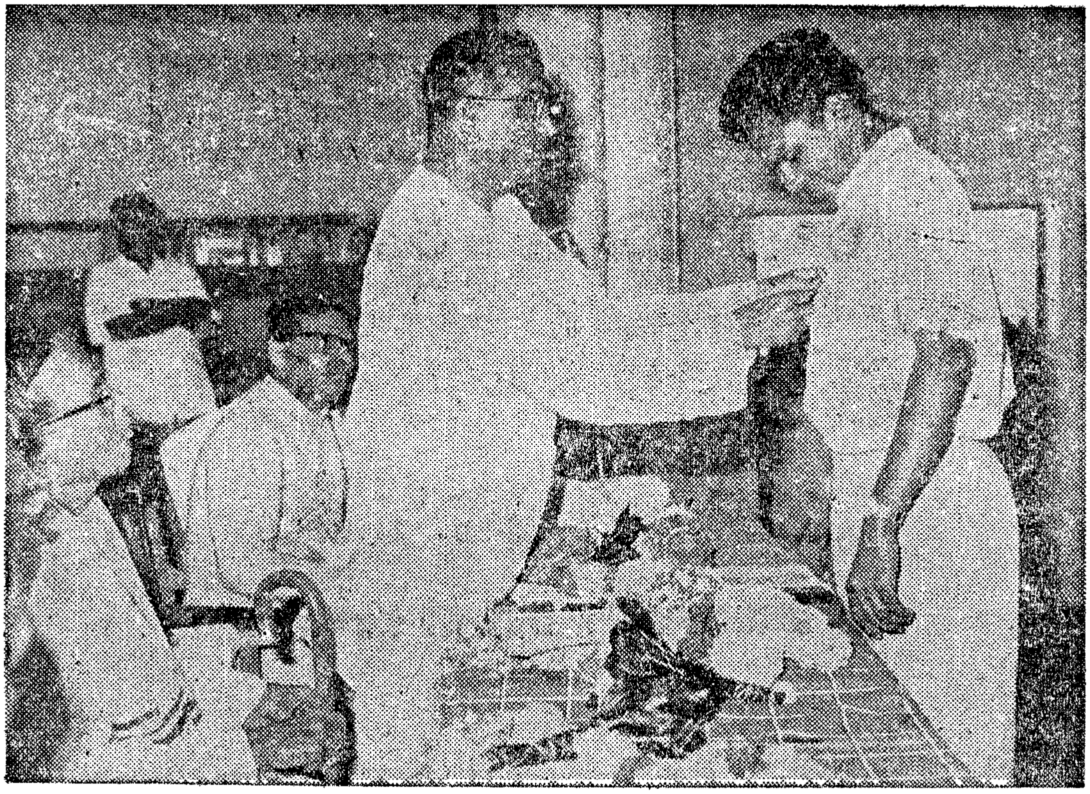
'ఏమండీ!' అంటూ తడిచేతులు కొంగుకు తుడుచుకుంటూ వచ్చారు లలితమ్మగారు

"ఇదిగో అల్లుడు ఉత్తరం రాశాడు చూడు" అంటూ ఆ ఉత్తరం ఆమె చేతికి ఇచ్చారు. ఆత్రంగా ఉత్తరం చదివారు లలితమ్మగారు:

'ప్రియమైన మామయ్యకి,

నీ ఉత్తరం మొన్ననే అందింది ముహూర్తం త్వరలో పెట్టాలని ఉందనీ, నాకెప్పుడు వీలవుతుందో వ్రాయమనీ వ్రాశావు. కాని నేనొక ముఖ్యమైన మాట్లు చెప్పాలి. డొంకతిరుగుడుగా చెప్పే కన్నా, అన్నగా చెప్పటమే మంచిదన్న ఉద్దేశ్యంతో స్పష్టంగా వ్రాస్తున్నాను. నాకు శ్యామలను చేసుకోవటం ఇష్టంలేదు. నాకు తెలుసును ఆనాడు నేను వివాహం చేసుకోవాలన్న ఉద్దేశ్యంతోనే నువ్వు నాకు ఇంజనీరింగు చెప్పించావు. అప్పుడు నాకు కూడా చేసుకుందామనే ఉండేది. కాని ఆలోచించి, ఇప్పుడు న ఉద్దేశ్యం మార్చుకున్నాను. రేపొ నేనో పెద్ద ఇంజనీరనైతే ఓ కుంటిదాన్ని నా భార్య అని ఎలా చెప్పుకోను ? పాటివారిలో నాకు చిన్నతనంగా ఉండదా ? కాని, నీవల్లనే నేను పైకి వచ్చానని మర్చిపోలేదు. మీ రెండో అమ్మాయి

62-వ పేజీ చూడండి

ఇటీవల ఒంగోలు కాలేజీ వక్తృత్వ పోటీలో గెలుపొందిన శ్రీ హరినారాయణకు బంగారు పతకాన్ని ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవరెడ్డి బహూకరించారు.

ఎదుగులేని ఆంధ్ర నాటక రంగం: చందాలకు బయల్దేరిన నాటక పరిషత్తు

ఐ. ఎల్. ఎన్.

తెర సినిమాలు చూసి చూసి విసుగుపుట్టి పోతోంది. కథల్లో చెప్పుకోతగ్గ మార్పు కనిపించదు. నటీనటవర్గమా, ప్రజానీకానికి చిరపరిచితులే! ఏదో మార్పు, వెరైటీ, కొత్తదనం చూడాలని తహతహ ప్రతివానిలోనూ ఉంటుంది. ఫలానా అని చెప్పలేకపోవచ్చు అయితే నవ్యత్వం ఎక్కడినుంచి వస్తుంది! ప్రోగ్రెస్ ఉండాలి ప్రగతి నిపింగాలి. ఇవి సినిమాల్లో ఆకాంక్షించినంతగా కనబడక పోవటానికి ఎన్నో కారణాలున్నాయి ప్రఖ్యాత నిర్మాత యస్ యస్ వాసన్‌గారు ఓసారి అనవే అన్నారు. సినిమా కూడా ఓ ఇండస్ట్రీ; వ్యాపార దృష్టితో లాభాలుగడించటానికి తీస్తున్నాం; విజ్ఞానం కావాలంటే, ఏ కాలేజీకో, ఏ విశ్వవిద్యాలయానికో వెళ్ళాలని. కేవలం ఇలాంటి దృక్పథంతోనే నాటకాలు ప్రదర్శించాలసిన పరిస్థితి ఇంకా రాలేదనుకుంటా. ఏమైనా ఈ నాటకరంగంలో కూడా అభివృద్ధి సాధించలేకపోయినామని శ్రీ కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు, ఆంధ్ర నాటక కళా పరిషత్తు పోటీ ప్రదర్శనముల ప్రారంభోత్సవములో అన్నారు. ఈ మాట కేవలం చమత్కారంగా అన్నప్పటికీ దీంట్లోఉన్న సత్యాన్ని రసికులు గ్రహించక మానరు. నాలుగు రోజులపాటు రవీంద్ర భారతిలో ప్రదర్శించిన ఈ నాటిక, నాటకాలను తిలకించి, ప్రేక్షకులు కొంతవరకు తృప్తిచెందారని ఒప్పుకోక తప్పదు.

ఆంధ్ర నాటక కళాపరిషత్తువారు గత ముప్ఫయి రెండు సంవత్సరాల్నుంచి, యధాశక్తి కృషి చేస్తూనే వస్తున్నారు. నటీ నటులను సన్మానించటం, ఔత్సాహిక నాటక బృందాలను ప్రోత్సహించటం, నాటక కళను గురించిన ఉపన్యాసాలను, చర్చలను ఏర్పాటు చేయుటం మొదలగు కార్యక్రమాలు నిర్వహించి, కళాకారులను ఉత్తేజపరచి, ఎంతోమంది ప్రతిభ గల వారిని స్టేజిమీదకు తీసుకు రావటం జరిగింది. అక్కడినుంచి మెల్లిగా వీలు చూసుకుని సినిమా రంగంలోకి కూడా ప్రవేశించారు కొందరు. సినిమాలు అంత ప్రచారంలో లేనిరోజుల్లో ఇంకా మన తెలుగువారు యన్. ఎస్ క్రిష్ణన్, టి. ఏ. మధురం హాస్యం తెరమీద చూసి, పగలబడి నవ్వే రోజుల్లో నాటకం చూడటమనేది సంస్కృతికి చిహ్నమనే అభిప్రాయం. కళాసేవలో పోటీలుపడి కళాత్మకమైన దృష్టితో నాటక ప్రదర్శనలు జరుగుతున్న రోజుల్లో ఎంతోమంది నటులు విఖ్యాతులయ్యారు ఆ నట... లకు సంఘంలో ఎనలేని గౌరవం ఉండేది. అయి... క్రమక్రమంగా తెలుగు సినిమాలు రావటం ఆర... భించేటప్పటికి పేరుమోసిన నటులకు కూడా సినిమా రంగంలోకి ఓసారి వెళ్ళొద్దామనే తహతహ బయల్దేరింది. జనాన్ని సినిమాలు ఎక్కువగా ఆకర్షించటం మొదలు పెట్టినాయి. కొత్తదనంలో అం... ఆకర్షణ ఉంది. అంతేకాని, సినిమాలు వచ్చి, నాట... రంగాన్ని దెబ్బ తీసినాయని చెప్పటంకాదు ఇప్ప... ఉద్దేశం. సినిమాల మోజులోపడ్డ ప్రజానీకం నాట... రంగాన్ని విస్మరించలేదు. ఏదైనా మంచి నాటక... ఉంటే, చూద్దామనే ఆసక్తి ఈనాటికీ ఉంది. పు... ణాలు, ఇతిహాసాలు ఇతివృత్తాలుగా గల నాటకా... ఎన్నో ప్రదర్శించారు. పద్యాల హోరుతో, హాలు ద... రిల్లిపోయేటట్లు, నానా బీభత్సం చేసి, ఆంధ్రప్ర... సీకానికి అత్యంత సన్నిహితులయిపోయిన నటీ నటు...

50వ పేజీ చూడం...

మనము - మన దేహస్థితి

డా॥ గాలి బాలసుందరరావు

జఠరాశయ, డుయోడినల్ వ్రణములు: వాటి చికిత్స

గత వ్యాసములలో జఠరాశయంలోనూ, డుయోడినంలోనూ వ్రణములు ఏర్పడడానికి కారణములు—ఆధునిక వైద్య విజ్ఞానం తెలుసుకున్నంత వరకు—స్పష్టంగా వివరించాను. వ్యాధి నైసర్గిక రూపంలో ఉన్న లక్షణములకు చికిత్స వేరు. వ్యాధికి ఫలితంగా ఇతర వ్యాధులు ఏర్పడినప్పుడు చికిత్స వేరుగా ఉంటుంది.

దీర్ఘకాలంగా ఉండే అల్సరు చుట్టూ, ఇన్ఫ్లమేషనూ, దుస్సంకోచమూ ఏర్పడినప్పుడు, ఆహార గతికి ఆటంకం (Obstruction) ఏర్పడ వచ్చును. ఈ స్థితిలో ప్రధాన లక్షణము—వాంతి. ఔషధ చికిత్సతో వాంతి నివారింపబడినా, ఈ లక్షణము తరచు ఏర్పడుతూ నివారింపబడుతూ ఉంటే అల్సరు మానిన చోట మచ్చ ఏర్పడి, పైలోరస్ ద్వారం చిన్నదై పోవచ్చును. ఈ స్థితికి ఔషధ చికిత్సే లేదు. శస్త్ర చికిత్స మాత్రమే దీనిని నివారించగలదు.

దీర్ఘకాలంగా ఉన్న అల్సరు అంతకంతకు లోతై జఠరాశయపు గోడలోనో, డుయోడినం గోడలోనో రంధ్రము ఏర్పడి పెరిటోనైటిస్ ఏర్పడినప్పుడు, కడుపంతా బల్లకట్టినట్లయి విపరీతమయిన బాధ, చెమటలు పోయడం తటస్థిస్తుంది. కొన్ని గంటలలో శస్త్రచికిత్స జరగకపోతే ప్రాణమోసం సంభవిస్తుంది. అదృష్టవంతులలో ఈ విధంగా ఏర్పడిన రంధ్రం చుట్టుప్రక్కల ఉన్న అవయవములు అతుక్కుని, ఉదర కుహరంలో ఉన్న యితర అవయవములను కాపాడడానికి ప్రయత్నించవచ్చును. కాని అప్పుడు కూడా స్థానికమైన ఏబ్సెస్ ఏర్పడవచ్చును. అల్సరు రక్తనాళమును తినివేయగా విపరీతమైన రక్తస్రావం ఏర్పడ వచ్చును.

ఈ దీర్ఘ వ్రణములకు కారణములు ఏమయినా, ఇవి ఏర్పడినప్పుడు జఠరాశయంలో అధికామ్ల స్థితి (Hyper acidity) విధిగా ఏర్పడుతుంది. ఈ ఆమ్ల స్థితిని ఏరగగొట్టడానికై క్షార గుణం గల ఔషధములు వాడవలసి ఉంటుంది. ఇలా దీర్ఘకాలం అధిక పరిమాణాలలో క్షార వస్తువుల (Alkalis) వాడినప్పుడు క్షారాధిక్యత (Alkalosis ఏర్పడవచ్చును. అప్పుడు క్షుద్రాహిత్యము, వాంతి, శిరోవేదనా, కొన్ని మానసిక విభ్రమములు ఏర్పడవచ్చును. కండలు దుస్సంకోచం పొంది బిగుసుకుపోవచ్చును. కిడ్నీలు వ్యాధిగ్రస్తములు కావచ్చును. కాని జీర్ణాశయ వ్రణ చికిత్సలో ఈ స్థితి అతి సకృతుగా ఏర్పడుతుంది. "అధికస్య అధికం ఫలం" అని, విపరీతంగా క్షార గుణం గల ఔషధములు, బాధకొద్దీ తీసుకోరాదు.

జఠరాశయ, డుయోడిన వ్రణములు, దుష్ఫలితము లేర్పడినప్పుడు తప్ప సాధారణంగా ప్రాణమోసం కలిగించవు. కాని ఆత్మహత్య చేసుకుని చచ్చిపోతే బాగుండును అనేంత బాధ మాత్రం కలిగించవచ్చును.

ఒకమాటు నయమైనా, మళ్లీ యివి తిరిగి రావు అని చెప్పడానికి వీలులేదు. ఏ పరిస్థితులవల్ల ఈ అల్సర్లు ఏర్పడ్డవో, ఆ పరిస్థితులు మారకుండా వైద్యచికిత్స చేసినా, శస్త్రచికిత్స చేసినా ఫలితం తాత్కాలికమైనదే అవుతుంది. కుటుంబ పరిస్థితులు, సాంఘిక పరిస్థితులు, రోగి మానసిక స్వభావము, ఆహారాదులలో శ్రద్ధా నియమములు ఈ రోగ నివారణలో చాలా ప్రధాన పాత్ర నిర్వహిస్తవి.

ఔషధ చికిత్స: జఠరాశయ, డుయోడిన వ్రణముల ఔషధ చికిత్స కొన్ని ముఖ్య సూత్రముల ననుసరించి ఉంటుంది.

(1) జఠరాశయంలో ఏసిడ్ ఉత్పత్తిని తగ్గించడం.

(2) జఠరాశయపు తరంగ చలనమును వీలయినంత వరకు తగ్గించడం.

(3) ఉత్పత్తి అయిన ఏసిడ్‌ను క్షార పదార్థముల ద్వారా మార్పు చేయడం.

(4) జీర్ణకరౌషధములతో, జీర్ణ కార్యమును సులభం చేయడం.

ఒకమాటు అల్సరు ఏర్పడ్డ తరువాత, జఠరాశయంలో అధికామ్ల స్థితి ఆ అల్సరును మాననివ్వదు. బాధతో అల్ప పరిమాణాల్లో ఆహారం తీసుకుని అల్సరు—రోగి శుష్కించి ఉంటాడు. అందువల్ల తగినంత ఆహారం అల్సరు—రోగికి అవసరం. కాని ఆ ఆహారం మసాలా దినుసులతోనూ, వేపుడు కూరలతోనూ నిండివుండకూడదు. కడుపులో ఆకలి ఉండనీయరాదు. జఠరాశయంలో నుంచి ఆమ్లమయమయిన ఆహారం డుయోడినంలో ఏర్పడిన అల్సరు మీదుగా ప్రవహించినప్పుడు ఈ బాధ ఏర్పడుతుంది. జఠరాశయం ఖాళీ కాగానే ఆకలి ఏర్పడుతుంది. అప్పుడు ఏదయినా తింటే జఠరాశయంలో ఉన్న పదార్థముల ఆమ్ల గుణం తగ్గి, బాధ అంతగా తెలియదు. తేలికగా జీర్ణమయ్యే పదార్థములు ప్రతి రెండు గంటలకు ఒకసారి తీసుకుంటూ ఉండాలి. సాధారణంగా మూడున్నర గంటలకు ఒకమారు తిన్న తిండి, జఠరాశయమును వీడి డుయోడినంలో ప్రవేశిస్తుంది. ఈలోగా మళ్లీ ఆహారం జఠరాశయంలోకి ప్రవేశిస్తే, అక్కడ పదార్థముల ఆమ్ల గుణం తగ్గుతూ ఉంటుంది. అందుచేత రెండు గంటల కొకసారి కొద్దిగా భోజనం చేస్తూ ఉండాలి. కడుపు పిక్కటిల్లేటట్లు తింటే, అరగని ఆహారంతోనూ, దాని నుండి ఏర్పడే వాయువులతోను జఠరాశయమూ, ప్రేగులూ సాగి, అల్సరు చిట్లి మరీ బాధ కలుగుతుంది ఆ సందర్భంలో రక్తస్రావం ఏర్పడినా ఏర్పడవచ్చును జఠరాశయమును ఇరిటేట్ చేసే పదార్థములేవీ ఆహారంలో ఉండకూడదు. తిన్న తిండి మృదువుగా తయారు కావడానికీ జఠర రసంతో బాగా మిళితం కావడానికే కదా జఠరాశయంలో తరంగచలనం జరుగుతుంది? అధికామ్ల స్థితిలో జఠరాశయంలో రసాయనికంగా జరగవలసిన మార్పులు జరగవలసిన రీతిగా జరగవు. అధిక తరంగ చలనంతో అల్సరు మానదు. ఆహారం, జఠరరసంతో బాగా మిళితం అయితేనే గాని, జీర్ణ క్రమం పూర్తి కాదు. ఇలా ముందు నుయ్యి వెనక గొయ్యిగా ఉంటుంది అల్సరు—రోగి అవస్థ. జఠరాశయంలోకి పోయిన ఆహారమును శీఘ్రంగా రసాయనిక వికృతులు పొందేటట్లు చేస్తే జఠరాశయపు భారం చాలావరకు తగ్గుతుంది.

చాలామందిలో, అల్సరు ఏర్పడడానికి కారణములైన పరిస్థితులు మారగానే అల్సరు మానిపోతూ ఉంటుంది. కారణాంతరాలచేత మరణించినవారి శవ పరీక్షా సమయంలో ఇలా మానిన అల్సర్ల మచ్చలు తరచు కనిపిస్తూ ఉంటవి. స్వయంగా మానిన అల్సర్లలో మరికొన్ని, రోగి మానసికమైన శాంతినీ తృప్తినీ అనుభవించినప్పుడు తేలికగానే మానిపోతవి. ఏ క్షార పదార్థమూ వాడకుండానే జీవిత పరిస్థితులలో మార్పు, ఇరిటేట్ చేయని ఆహారమూ తరచు తీసుకోవడంతోనే అనేక అల్సరు రోగుల అల్సర్లు మానడం అనుభవంవల్ల నిర్ధారితమైన విషయం.

ఏ చికిత్సా విధానం అవలంబించినా అల్సరు పూర్తిగా మానకుండా చికిత్స మానివేస్తే, మళ్లీ వచ్చి ఏర్పడి, అల్సరు పునరుత్పత్తి కావడమో, ఇతర ప్రదేశాల్లో కొత్త అల్సర్లు పుట్టడమో జరుగుతుంది.

ఇలా అని, చికిత్సలో రోగి దైహిక, సాంఘిక పరిస్థితులను విస్మరించరాదు. పరిస్థితులు క్లిష్టంగా ఉన్నప్పుడు ఆందోళన, ఆందోళనతో అల్సరు ఏర్పడితే అల్సరు మానడం కోసం అన్ని పనులూ మానుకుని, పరిస్థితుల మార్పు కోసం ఎక్కడికో వెళ్లమనడం మరీ ఆందోళన కలిగించవచ్చు. అటువంటి సూచన రోగికి కోపమూ, అవిశ్వాసమూ, చికాకూ కూడా కలిగించవచ్చును. అటువంటి పరిస్థితులలో రోగికీ, రోగి సంబంధీకులకూ మానసికమైన తృప్తీ, ప్రశాంతితో కూడుకున్న పరిస్థితులూ జీర్ణాశయంలో అల్సర్ల చికిత్సకు ఎంత అవసరమో క్రమంగా వివరించి, పరిస్థితులు బాగుపడే ప్రయత్నం చేయవలసి ఉంటుంది. మానసిక పరిస్థితులలో మార్పు శరీరాన్ని రోగగ్రస్తం చేయగలదన్న అభిప్రాయం చాలా నూతనమైంది. సర్వ వ్యాధులకూ ఏదో శారీరకమయిన కారణం ఉండితీరాలని, అన్ని రోగాలకూ ఆధునిక వైద్యంలో గంటల్లో ఉపశాంతి, నివారణా కలిగించే ఇంజ

49 వ పేజీ చూడండి

ఇజ్రాయిల్ రాబిన్ హుడ్

రచన

ఐ. కార్మి

టెల్ ఎవివ్ పోలీసు అధికారి

“ఈ పెర్రీవద్ద గుప్తనిధి ఏమన్నా ఉంటే కనుక్కోవాలి. వాడేదో పెద్ద ఉద్యమం లేవదీద్దామనుకుంటున్నట్టున్నాడు. ఎందుకో ఎవడికీ తెలీదు! వాడి ముఠాలోనే చేరి, వాడిని పట్టాలి! ఈవిధంగా వాడు రహస్యంగా ఉంచిన నిధిని కనుక్కోవచ్చు!”

ఒక సి. ఐ. డి. ఆఫీసరు ఇలా మాటాడేసరికి ఇజ్రాయిల్ పోలీస్‌శాఖ అధిపతి ఎహెజ్ కాల్‌సాచెర్ ఆశ్చర్యపోయాడు. పెర్రీని నిర్బంధించేశాము కాని, అతను ‘మాట్లాడటం’లేదు— అంటే రహస్యాలేవీ బయట పెట్టడంలేదు.

“పెర్రీ తప్పించుకునేందుకు ఏర్పాట్లు మనమే చెయ్యాలంటారా?” అని అడిగాడు పోలిస్‌శాఖ అధిపతి.

“అవును! వాడు దాచిన ధనం దొరకాలంటే మనకి గత్యంతరంలేదు. తనేదో యుగ పురుషుడి ననుకుంటున్నాడు—దేశంలో విప్లవం లేవదీద్దామనుకుంటున్నాడు! వాడికి నమ్మకం కుదిరితే చాలు!”

పెర్రీ అప్పటికే సుప్రసిద్ధుడయిపోయాడు. కాందిశీకులు మకాం చేసేచోట హఠాత్తుగా కనిపించేవాడు. బీదలందరికీ డబ్బు పంచిపెట్టేవాడు. వెనువెంటనే అదృశ్యుడయిపోయేవాడు.

“ఇంద, ఇది తీసుకో! ఈ ఖరన్నై పవున్లతో కావలసిన ఆహారం కొనుక్కో!” అన్నాడు ఒక వృద్ధురాలితో ఒకసారి.

ఇంకొకచోట కొందరుగుమిగూడిఉంటే,ఒక నోట్ల కట్ట విసిరి, “ఇది ‘ప్రారంభ కానుక’ మాత్రమే! మీ కందరికీ మంచికాలం వచ్చింది. సిగరెట్లు కొనుక్కోండి; పొగ తాగి చాలా రోజులయి ఉంటుంది, పాపం!” అన్నాడు.

కొందరు చిన్నపిల్లలు, ఎవరో బహుమతులు పంచిపెడుతున్నారని విని పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. పెర్రీ తన సంచిలోనుంచి నోట్ల కట్ట తీసి ఒక్కొక్కరికీ ఒకటి ఇచ్చాడు. తనవంక ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నవారితో, “వెళ్లి ఆడుకోండి పిల్లలూ! బొమ్మలు, మిఠాయి కొనుక్కోండి!” అన్నాడు. చిటికెలో మాయమయిపోయాడు.

ఇంకేముంది దేశమంతటా అతని పేరు మారుమోగింది; వార్తా పత్రికలలోకి ఎక్కింది. ఎప్పుడూ సంచినిండా నోట్లు వేసుకుని, ఇష్టంవచ్చినట్లు పంచిపెట్టేవాడు. టాక్సీలో ఎక్కితే, పది పవున్లకి తక్కువ ఇచ్చేవాడుకాదు డ్రయివర్‌కి! కాందిశీకుల ‘కాంప్’లలోకి వెళ్లి, త్వరలో విప్లవం లేవదీయపోతున్నానని చెప్పేవాడు.

ఎక్కడ చూసినా అప్యాయంగా డబ్బు వెదజల్లేవాడు!

పోలీస్‌లు రెండుసార్లు పట్టుకోపోయి విఫలులయ్యారు. ‘మెరుపుతీగలాగ వచ్చిపోయేవాడు!’ అనేవారు ప్రజలు. అలాగే మాయమయిపోయేవాడు! ఎప్పుడూ, ఎక్కడో ఒక కారు అతనికోసం కాచుకుని ఉండేది. పోలీసులు ప్రతి రోడ్డూ కాశారు కాని పెర్రీ దొరకలేదు. వచ్చినట్లే అదృశ్యం అయ్యేవాడు.

ఈ వింత దాతను గురించి అద్భుతమయిన కథలు చెప్పుకునేవారు. మనిషికి గాలిగా మారే శక్తి ఉందనేవారు. హిట్లర్ బారినుంచి తప్పించుకుని వచ్చినవారికోసం దేవలోకంనుంచి దిగివచ్చిన దివ్య పురుషు డనేవారు.

యూదులను హతమార్చటానికి హిట్లర్ చేసిన దారుణకృత్యాలను తప్పించుకోగలిగినవారు ఇజ్రాయిల్‌కి తంబలు తంబలుగా వచ్చేవారు. ఈ కాందిశీకులకు అంత శీఘ్రంగా సరియైన ఏర్పాట్లు చేయలేక వారినందరినీ చిన్నచిన్న ‘కాంప్’లలో ఉంచేవారు. చిన్నచిన్న గుడిసెలలో బ్రతుకుతున్న వీరికి పెర్రీ దివ్య పురుషుడుగా కనిపించేవాడంటే ఆశ్చర్యం లేదు.

వారికి తెలినిదల్లా ఒకటి. పెర్రీ ఒక పెద్ద గజదొంగ అని! అతను బ్యాంకులను దోచటంలో ప్రత్యేకత సంపాదించుకున్నాడు.

దొంగతనంలోనూ, ఎవరూ ఎదురుచూడని పద్ధతిలో వ్యవహరించాడు. టెల్ఎవివ్‌లోని ఫయిష్‌ట్ వాంగన్ బ్యాంకులో చీఫ్ కాషియర్‌గా పని చేసేవాడు ఒకప్పుడు. బ్యాంకు అధ్యక్షులు ఫయిష్‌ట్‌వాంగన్‌కి పెర్రీ అంటే మంచి అభిప్రాయం ఉండేది. అతను తరచూ తలనెప్పితో బాధపడటంచూసి ‘టైబీరియాస్’ అనేచోటుకి సెలవుమీద పంపించాడు. అక్కడ ‘గలిలీ’ సరస్సు తీరంలో ఒక హొటల్లో దిగాడు. ఈ హొటల్లోనే తన ‘ప్రణాళిక’లు వేశాడు......

షబ్బాస్ రోజున యూదులు పని చెయ్యరు. బస్సులు, రైలుబండిలు మాత్రం పని చేస్తూనే ఉంటాయి కనుక పెర్రీ ఒక బస్సులో టెల్ఎవివ్ వచ్చేశాడు. టెల్ఎవివ్‌లోనే ఉన్న బ్యాంకు ఎసిస్టెంట్ కాషియర్ ఇంటికి వెళ్లాడు. ఇతని పేరు డేవిడ్. డేవిడ్ ఇతన్ని చూడగానే మర్యాదచేసి చల్లని నారింజ రసం ఇప్పించాడు. పెర్రీ, డేవిడ్‌తో తనని అధ్యక్షుడు పంపాడనీ, బ్యాంకు ఖజానా తాళంచెవులు తీసుకుని లోపలి డబ్బునంతా వెంటనే తీయమనీ నట్లు ‘ఆర్డర్’ చేశారనీ చెప్పాడు. గవర్నమెంటువారు హైకం అంతా లోబరచుకునే సూచన ఉండటం చేత ఈ పని చేయవలసివచ్చేట్లున్న దన్నాడు.

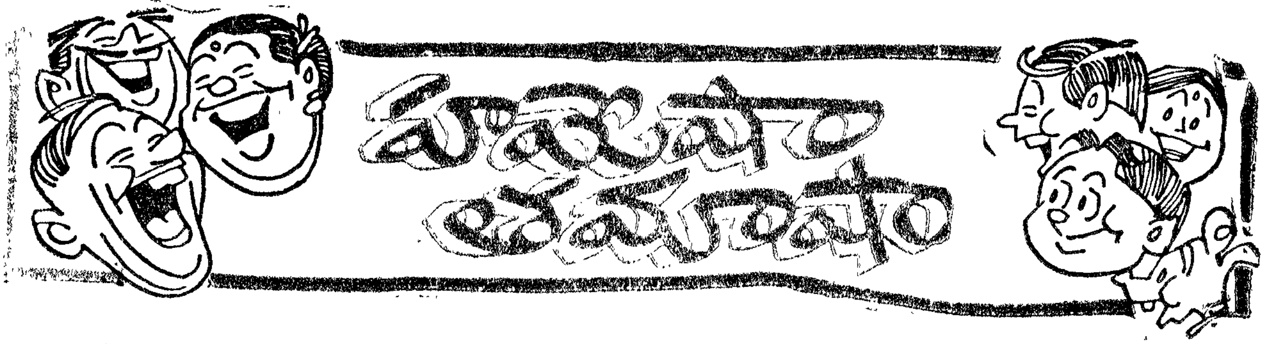
డేవిడ్ నమ్మలేదు. అధ్యక్షుడివద్దనుంచి వేరే ఆర్డర్ వస్తే గాని, తాళంచెవులు ఇవ్వనన్నాడు. పెర్రీకి కోపంవచ్చింది. గోడకి తగిలించిఉన్న ఒక వెండికత్తి తీసుకుని డేవిడ్‌ని తాళంచెవులు ఇవ్వకపోతే చంపేస్తానని దడిపించాడు. డేవిడ్ పెర్రీకి పిచ్చెక్కింది, అనుకున్నాడు. తాళంచెవులు ఎక్కడున్నాయో చెప్పాడు. పెర్రీ అవి తీసుకోవడమే కాక, డేవిడ్‌ని కుర్చీకి కట్టేసి, “ఇదంతా ఎవరితో నన్నా చెప్పావంటే ముక్కలుముక్కలుగా నరికేస్తాను!”అని భయపెట్టి, గదికి తాళంవేసి వెళ్లిపోయాడు.

డేవిడ్—ఇంటిబయట ఎవరి సైకిలో కనిపిస్తే దాన్ని ఎక్కి వెళ్లిపోయాడు పెర్రీ. సైకిల్ యజమాని ఒక కుర్రాడు. ఇంట్లోనుంచి దొంగతనం చూసి, పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. అతనితోటి కుర్రవాళ్లు కొందరుకూడా పెర్రీవెంట పడ్డారు కాని, పెర్రీ దొరకలేదు. నేరుగా రెండవ కాషియర్ యోనా— ఇంటికి వచ్చాడు.

యోనా నిద్రపోతున్నాడు. పెర్రీ ‘బెల్’ వాయించటం విని కళ్లు నలుపుకుంటూ బయటికి వచ్చాడు. “గొడవ పెట్టకు! ఇంటో అందరూ నిద్రపోతున్నారు!!” అన్నాడు. డేవిడ్‌కి చెప్పిన కథే యోనాకి కూడా చెప్పాడు. “డేవిడ్ తాళం చెవులిచ్చాడు, ఇదిగో! నీ దగ్గరున్నవీ ఇవ్వు!” అని డేవిడ్ ఇచ్చిన గుత్తి చూపాడు.

45—వ పేజీ చూడండి

నా అనుభవంలో కెల్లా పెద్ద పరిశోధన-3

వరకట్న పతిమ

వరకట్న మనగ రోయుచు
వరకట్నము పాపమనుచు వాదులో నర్చున్
వరకట్న మందుకొననని
స్థిరమతి, మా రామమూర్తి చేసె ప్రతిజ్ఞల్.

సరిగా నొక నెలయైనను
తిరుగక పూర్వమ్మె మాకు తెలియగ వచ్చెన్
వరకట్నముగా పదివేల్
కరకులగొని పెండ్లియాడె ఘనముగననుచున్.

విని, మిత్రు లవహసించగ
తనకా వరకట్నమందు తలపే లేదం—
చును దీనికెల్ల బాధ్యుడు
తన తండ్రియె యంచు తానుతప్పించుకొనెన్.

తరువాత గూడ నాతడు
వరకట్నము కూడదనుచు పలుకుచు గడిపెన్
ఇరువది యైదేడులు తన
వరపుత్రుని పెండ్లి ఈడు వచ్చెడి దనుకన్.

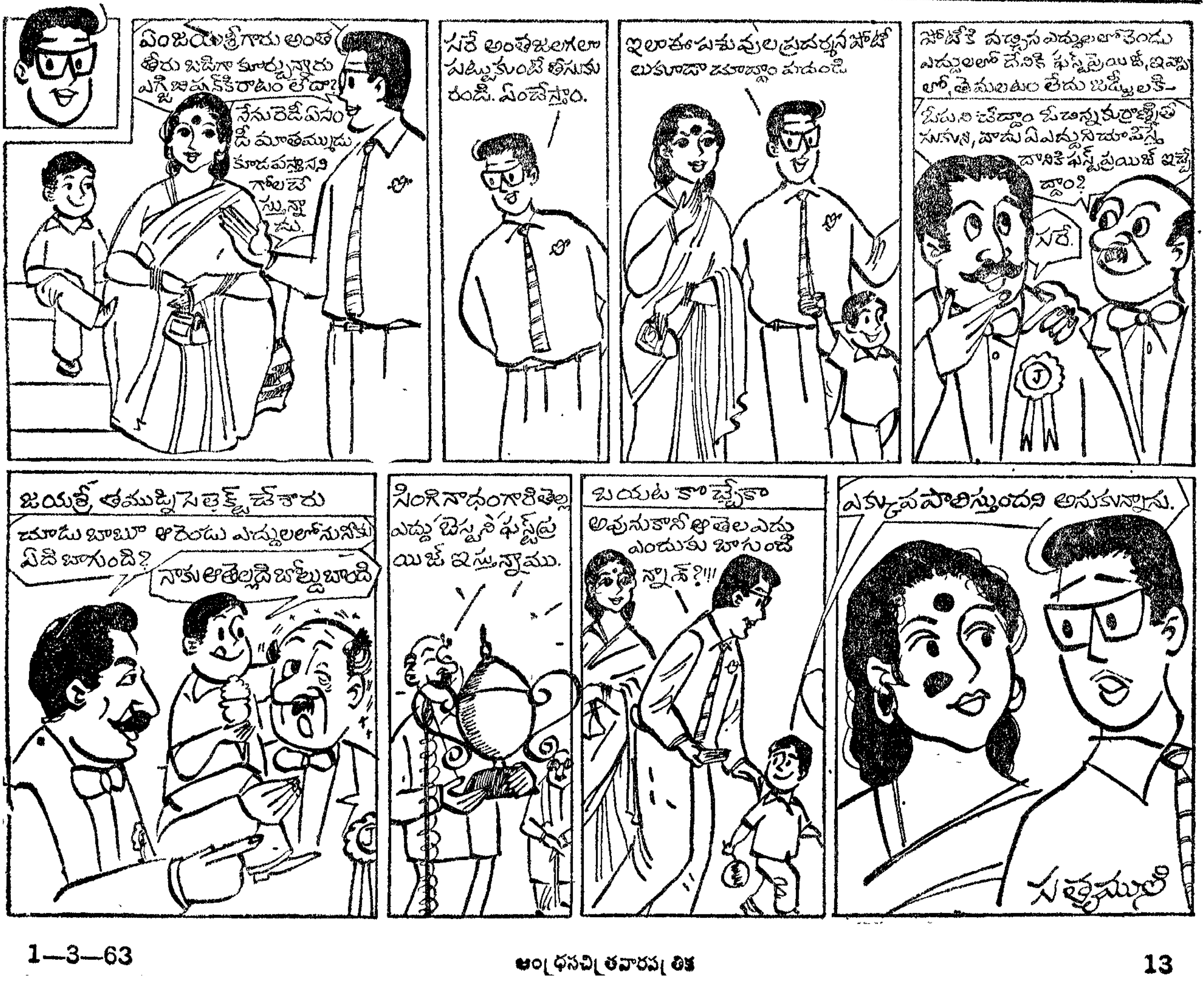
తన కొడుకు పెండ్లి రోజున
కొనె, వియ్యంకునితొ కొసరి కొసరుచు కట్నాల్

తన ఇంటి ఆడబడుచుల
కని, తన కొడుకున కటంచు నత్యాసక్తిన్.

జనులెల్ల రవహసింపగ
తనకా వరకట్నమందు తలపే లేదం—
చును, దీనికెల్ల బాధ్యుడు
తన కొడుకే యనుచు తిరిగి దాటగ జూచెన్.

తన తండ్రిపైన పిమ్మట
తన కొమరునిపైన; పెట్టి దాటిన గానీ
తన కూతు పెండ్లి రోజున
తను దానుగ కట్నమీయ తప్పకపోయెన్.

పి. యస్. రంగారావు (భద్రాచలం) ★

హరివంశము

ఉజ్జయిని పర్వం-14

మొదటి పెండ్లికుమారుని 'పెండ్లికుమారుని' చేసిగాని, తరువాత పెండ్లికుమార్తెను 'పెండ్లికుమార్తెను' చేయరాదు. మరియు స్నాతకాదికములు గూడా ఈ సప్తమినాడే జరిగిపోవలయును. పెండ్లివారు తరలియుపోవలెను. ఆ కారణమువలన ఆచార్యాణి రాజమందిరముల నందరను తొందర పెట్టినది. ఇక్కడ సుదాముని పెండ్లికొడుకును చేసి తాను మరల ఆశ్రమమునకు పోవలయును. అచ్చట మామాక్షిని పెండ్లికుమార్తెను చేయవలెను. మరల స్నాతకమునకుగాను రాజమందిరములకు రావలయును. ఇన్ని పనులుండగా తాను శ్రీకృష్ణునివలని మాటలలో పడిపోయినది, మహారాజును, రాణియునట్లు లునా స్థైరి. ఆచార్యాణికి నవ్వువచ్చినది: "నాయనా! కాలము అతీతమగుచున్నది. మిమ్ములను పెండ్లికొడుకులను చేయవలయును; మాటలలో పడినాము" అన్నది.

"మహారాజునుగూడ పెండ్లికొడుకును చేయుదురా యేమి తల్లీ!" అనినాడు శ్రీకృష్ణుడు.

మహారాజు నవ్వినాడు, రాజాధిదేవి దిక్కై చూచినాడు. "గోపాలకృష్ణ! మీ మేనయత్త యనుమతించుచో నా కభ్యంతరములేదు" అనినాడు.

"నాయనా! మీ మామగారి సంగతి నీకు తెలియదు. ఆయన పట్టి అల్లరి మనిషి" యన్నది రాజాధిదేవి.

"మీ కృష్ణయ్యకన్నా!" అనినాడు మహారాజు. మరల నందరును నవ్వికొనిరి.

ఇట్లు మాటలాడుకొనుచు నందరును రాజాధిదేవి మందిరములను చేరుకొనిరి. అచ్చట సుదాముని పెండ్లికొడుకును చేయవలయునని నిశ్చయమైనది. మహారాణి పట్టుబట్టినది. వారు వచ్చువేళకు సుదాముని తల్లి ముగ్గులు తీర్చి పీటలు వేసియుంచినది. ఆచార్యాణి సుదాముని, శ్రీకృష్ణుని అలంకరించినది. పీటలమీద కూర్చుండబెట్టినది. ఊరి యందలి పెద్ద ముత్తైదువులుగూడ వచ్చిరి. మంగళారతులు పట్టిరి. ఆచార్యాణి ఎవ్వరినో పాట పాడమన్నది. ఆ ఒక్కర్తెయు నాకు పాటలేవి వచ్చుననగా, పెండ్లికి పాటలు నేర్వనిదానవు నీ వెందుకు పనికివత్తువే అని ఆమెను ఆమె మేలమాడినది. "అక్కా! నీవు పెద్దదానవు. ఒక్కపాట పాడి, పిల్లలను దీవించుము" అన్నది సుదాముని తల్లి. ఆచార్యాణి, నేనుగాక మీరు పాడెదరా యని ఒక్కమంగళారతి కీర్తనమును పాడినది. ఆమె అంత యందముగా పాడునని శ్రీకృష్ణున కిదియే తెలియుట. కాశికలోను, ఉజ్జయినికి వచ్చిన యనంతరము గాని యీ కాలములో నామె యెప్పు [illegible] పాడి యెరుగదు. ఆమె పాడునని శ్రీకృష్ణునకు తెలియదు. ఆమె ఇట్లందముగ పాడగా శ్రీకృష్ణదేవుడు, 'తల్లీ! మా యశోద ఇట్లు పాడలేదు' అనినాడు. ఆచార్యాణి ముఖమంతలో వికసించినది. అంతలో కించిత్ మ్లానమైనది. "నన్నును యశోదవలె చేయవుకదా" అన్నది.

"తల్లీ! యశోద ప్రాకృతురాలు. తాము బ్రాహ్మణులు" అనినాడు శ్రీకృష్ణుడు.

"నాయనా! నేను యశోదవలె ప్రాకృతురాల నేల కాకపోయితినిరా" అన్నది ఆచార్యాణి.

ఈ సంభాషణ మిట్లు జరుగుటయే యిక్కడి వారికి విచిత్రమనిపించినది. ఎవ్వరును వారి మాటలలో కల్పించుకొనలేదు. రాజాధిదేవియును యనుకొన్నది: "తండ్రీ ఆచార్యాణిని కరుణించుచున్నాడు" అని. అంతలో ఆచార్యాణి తన్ను తాను సంబాళించుకొన్నది: "ప్రొద్దుపోవుచున్నది, నేను మరల ఆశ్రమమునకు పోవలయును" అని, సుదాముని తలయందున, శ్రీకృష్ణుని తలయందున, ఇంతగా నూనె పెట్టి వారిని స్నానములకు లేవదీసినది.

రాజప్రాసాదములలో స్నానములకు వేరుగా మందిరములుండును. అచ్చట దాసీజనములు పెండ్లికుమారునకును, తోడ పెండ్లికుమారునకును సర్వ సంభారములతోడి స్నానద్రవ్యములను సమకూర్చి యుంచిరి. ఆచార్యాణి తానుగా వారికి తలలు యంటి నీరు పోసినది. సుదామున కీ రాజమర్యాదలతోడి అంగోద్వర్తన మాశ్చర్యమైనది. 'తల్లీ! ఈ వాసన ద్రవ్యములేమి! ఈ పన్నీరు కలిపిన వేడినీరములేమి! నా కీ స్నానములేమి! బ్రాహ్మణుడను" అనినాడు. శ్రీకృష్ణదేవుడు గల్లున నవ్వినాడు: "ఆచార్య సుదామ! ఇప్పటి కీ స్నానము చేయవలయును. మాటాడరాదు" అనినాడు. స్నానములై రాగా, ఆచార్యాణి వారికి పొడిబట్టలు కట్టనిచ్చినది. తలలను సాంబ్రాణి ధూపములతో ఆర్చినది. సుదాముడు గోష్పాదమాత్రము శిఖ గలవాడు. శ్రీకృష్ణదేవుడట్లుకాదు. ఆయన తల వెంట్రుకలు ఆయన శరీరముకన్న నల్లగ వంకులు తేరి యమునను పోలి, యమున తరంగముల పోలి యున్నవి. ఆచార్యాణి ఆ తల దువ్వినది. కొండె చుట్టినది. మయూరపింఛముతో నలంకరించినది. ముఖమున బొట్టుపెట్టి ఇరువురకును కాళ్ళకు పారాణి రాచినది. సుదాముని తల్లి కిది యంతయు తాను చేయుచున్నట్లే యున్నది. తాను చేసిన దానికన్న నధికమైన సుఖమును కూర్చినది. మహారాణి నిజమున కీ లోకములో లేదు. ఆమె కన్నులు శ్రీకృష్ణదేవుని విడి పోలేదు. అతడు తన మేనయల్లుడు గద! ఇంతటి యందగాడు తన పుట్టినింటి వంగడమున నెప్పుడైన పుట్టెనా! మరి తమ వంశమున నందముగ లేనివారెవ్వరు! తన యన్న అందరును యందమైనవారు. తన అక్కలును యంతియు. వారిలో వసుదేవుడు మరియు నందగాడు. అతని యందము లోకోత్తరమైనది. ఏ మహాఋషియొక్క మనస్సు విభ్రాంతి చెందిఅయినగానైన యుట్లుండును. మరి ఈ యందము ముందు వారి యందరి యందమేమి చాలును! వారందరును దబ్బపండువంటి బంగారు నిగనిగల మేని ఛాయలవారు. ఇతడో, ఈ తన మేనల్లుడు ఆకాశమును పోలి నీలవర్ణము కలవాడు. అతడు నవ్వినచో సూర్యుని కాంతులును, చంద్రుని కాంతులును సమ్మిశ్రితములై ఆకాశమున పారాడిన ట్లతని సర్వ శరీరమునకు ఒక క్రొత్త యందమును, ఒక క్రొత్త చెలువమును తెచ్చిపెట్టును. అత డెప్పుడును మందహాసము చేయుచునే యుండును. అట్టి ఆలోచనములలో నామె యనుకొన్నది: 'ఈ నా తండ్రి నా కూతురకు భర్త యగునా! భగవంతు డేమి వ్రాసినాడో గదా!' ఆమె మనస్సులో విచారించినది. అంతలో మహారాజ లచ్చటికి వచ్చినారు.

"ఏమి! రాజాధి! పెండ్లికుమారు లింకను నూతన పరిధానముల ధరించలేదేమి" అనినాడు.

"మామగారు కావ్యభాష మాటాడుచున్నారు" అనినాడు శ్రీకృష్ణుడు.

"నీవంటి నాయకుడు కన్పించగా కావ్యభాష గాక, నోటికి మరియొక్క భాష వచ్చునటయ్యా! యాదవ!" అనినాడు మహారాజు.

"మామగారు మాట మిగుల్చుకొనరు. ఎట్టిలైనను మహారాజులు" అనినాడు శ్రీకృష్ణుడు.

"మహారాజులమే గాని, వెనుకనుండి రాజుల నాడించు నేర్పు గలవారు కాదు" అనినాడు మహారాజు.

రాజాధిదేవి యనుకొన్నది. ఈ ఇద్దరు ఎప్పుడును మాటాడినను గూఢముగానే మాటాడుదు రేలకో!

"ఓసి! రాజాధి! ఇంకను అట్లులుంటివేమే నూత్న వస్త్రములను కొనిరమ్ము! ఆచార్య సుదాములకు నేనై కట్టబెట్టెదను" అనినాడు మహారాజు.

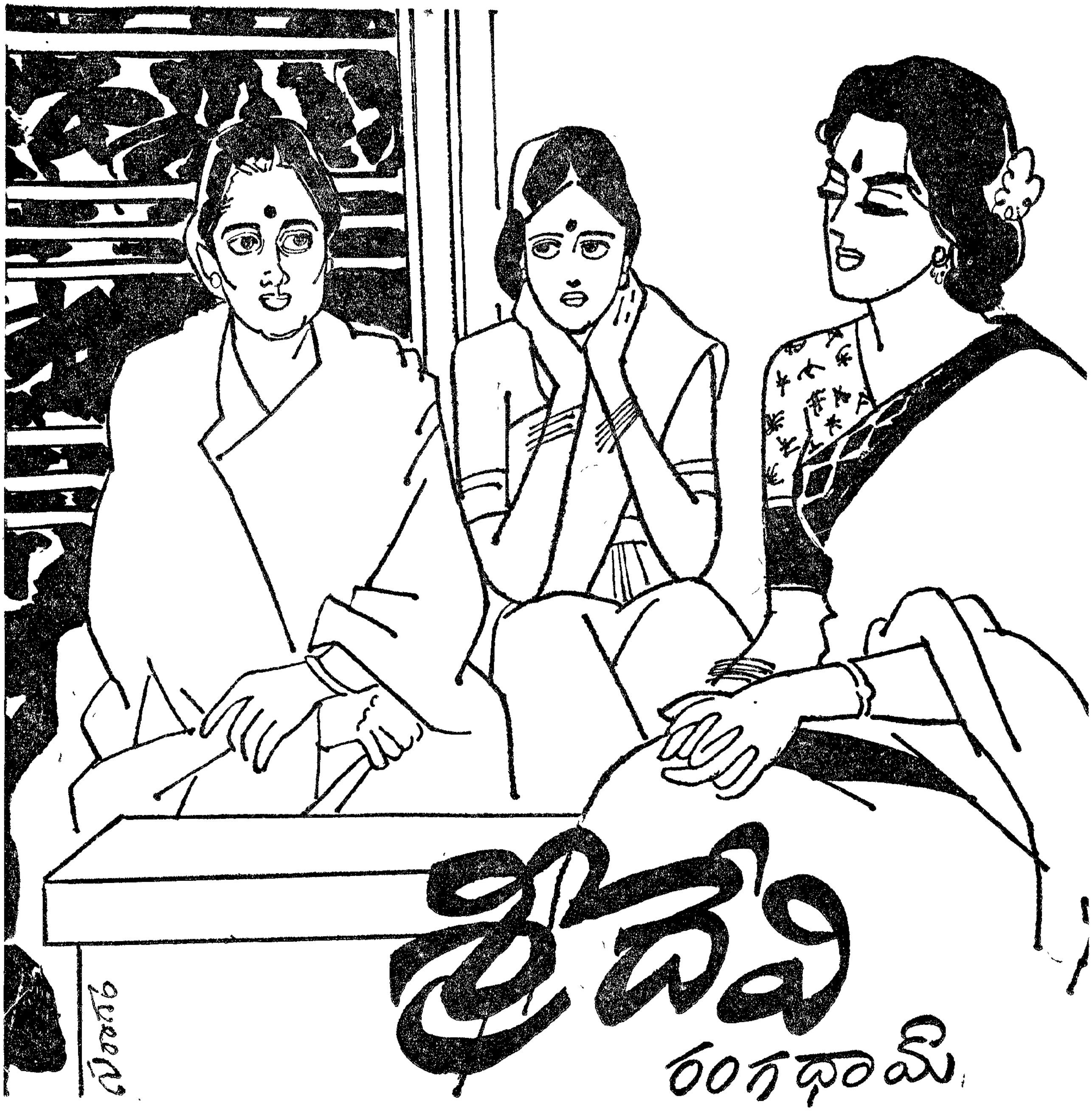
"మహారాజులు నేపథ్య నిపుణులు గూడవలె నున్నది" అనినాడు శ్రీకృష్ణుడు.

"యాదవులను చూచి నేర్చుకొన్నామయ్యా! శ్రీకృష్ణా!" అనినాడు మహారాజు.

మహారాణి స్వయముగా నూతన వస్త్రములను తెచ్చినది. అందులో నొక వస్త్రమును, ఉత్తరీయమును జరీ యంచుగల తెల్లని వస్త్రములు. వానిని మహారాజు సుదామునకు కట్టనిచ్చినాడు. రెండవ వస్త్రమును, ఉత్తరీయమును పీతాంబరములు. వానిని శ్రీకృష్ణునకు కట్టనిచ్చినాడు.

పెండ్లికొడుకును, తోడ పెండ్లికొడుకును ఆ వస్త్రములలో భూమికి దిగివచ్చిన దేవతలను పోలి భాసించిరి.

—హారీత శివశర్మ. ★

శ్రీదేవి

రంగధామ

జరిగిన కథ

దుర్గాప్రసాద్, విశ్వేశ్వరరావు కుమారుడు; భార్య అనసూయమ్మను హింసిస్తూ ఉంటాడు. దుర్గాప్రసాద్ కుమార్తె శ్రీదేవి జగన్నాథం వద్ద సంగీతం నేర్చుకుంటూ ఉంటుంది. సంపన్న కుటుంబీకుడే అయినా దుర్గాప్రసాద్ పిల్లలను, భార్యను ఉపేక్షించి, త్రాగుడూ, స్త్రీలోలతలకు అలవడతాడు. ఒకనాడు అనసూయమ్మను పొడిచి గాయంచేసి వెళ్ళిపోతాడు. గాయం మానాక, విశ్వేశ్వరావుగారి విధవప్ప చెల్లెలు సుభద్రమ్మ అనే ఆమెను శ్రీదేవికి అత్తయ్య అని పరిచయం చేసింది. అక్కడ శ్రీదేవికి ఆమె మరిది వేణుతో పరిచయమై, అతనంటే ఆకర్షణ ఏర్పడుతుంది. శ్రీదేవికి, శ్యామల, సావిత్రి అనేవారు ఆత్మీయులౌతారు. కాలేజీ విద్యార్థిని నళిని వేణూని ప్రేమిస్తుంది. వేణూ శ్రీదేవులు, పారిపోయి వివాహం చేసుకుంటారు. మోజుతీరిన వేణు శ్రీదేవిని నిరాదరిస్తాడు. సావిత్రి శ్రీదేవి నోదారుస్తుంది. శ్రీదేవి పుట్టింటినుండి డబ్బు తెప్పించలేదనే కోపంతో వేణు ఇల్లువదలి పోతాడు. శ్రీదేవికి సావిత్రి తన కథ చెబుతూంటుంది.

(గతసంచిక తరువాయి)

కాలేజీలోని విద్యార్థులూ, లెక్చరర్లూ అందరూ గోదావరి ఒడ్డుకు వచ్చేశారు. నాలుగైదు గంటలు వెతికిన పిదప, ఒక పడవ క్రింద చిక్కుపడిపోయిన అతని శవం దొరికింది. నీటిలో మునిగి ఈత కొట్టడంలో జరిగిన ప్రమాద మది. అది జరిగిన తరువాత కొన్ని రోజులు నేను పిచ్చెత్తిపోయాను. జీవితమంటే విరక్తి పుట్టేసింది. ఇరవై నాలుగు గంటలూ అతను నా కంటిముందు కన్పిస్తూండేవాడు. ఆత్మహత్య చేసుకుందామనిపించేది. కాని, ధైర్యం చాలలేదు. ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడల్లా, అతని పాట "సాగరమే తుమ మై తరంగ్...... హృదయ మే తుమ మై ఉమంగ్" అని విన్పిస్తూండేది. అలా ఆలోచిస్తూ చాలాకాలం గడిపేసే దాన్ని. నాన్నగారూ, అమ్మా శ్రద్ధగా చదువుకోమని కేకలేస్తూ ఉండేవారు. ఆరోజుల్లో జీవితం మీద నా పాత దృక్పథమంతా మారిపోయింది. వేదాంతం అలవడింది. భగవద్గీత చదవాలనిపించేది. అంతకుముందు ఎవరైనా దేవుడి గురించి వేదాంతం గురించి మాట్లాడితే తలనొప్పి వచ్చేది. అలాంటిది నాకు అప్పటినుంచీ, దేవుడంటే వివరీతమైన భక్తి ఏర్పడింది. ఏ కోవెలలోనైనా పురాణ కాలక్షేపం జరుగుతోందంటే హాజరయ్యే దాన్ని. మా అమ్మమ్మతో కలిసి నేనూ ఏకాదశి ఉపో

38 వ పేజీ చూడండి

బొంబాయి ఆంధ్రమహాసభ నిర్వహించిన కథల పోటీలో

మొదటి బహుమతి పొందిన కథ

"మహారావణులలోని తెగలు నమ్మిన క్రియలు
బాపుకోలేరు పాప సమాప్తి కాదు."

రకరకాల మనుష్యుల్తో, వింత మనస్తత్వాలతో కూడుకున్న ఈ ప్రపంచాన్ని చూసీ చూడగానే నమ్మేస్తే మోసపోవడమే మిగుల్తుంది. ఏ పుట్టలో ఏ పాముందో తెలుసుకోవడం సులభమే గాని, ఏ మనిషిలో ఏం మనసుందో తెలుసుకోవడం చాలా కష్టతరం.

ఒకరోజు నీ పత్రికలో పడ్డ విచిత్రవార్త:

"కనకేశ్వరపురానికి చెందిన అమ్మాయి లిద్దరు ఒక సంవత్సరం తేడాతో మాయమయ్యారు. వాళ్ళు ఏమై పోయిందీ ఎవరికీ తెలియదు. పోలీసు శాఖ ఈ విషయంలో తీవ్రంగా దర్యాప్తు చేస్తోంది."

ఈ వార్త ప్రజల్లో సంచలనాన్ని లేవదీసింది. ఆడపిల్లలు గల తలిదండ్రులు ఎంతో భయపడి పోయారు.

* * *

అదో మారుమూల గ్రామం. పేరు కనకేశ్వరపురం. ఆ గ్రామంలో వున్న ఇళ్ళన్నీ లెక్కకట్టి చెప్పొచ్చు. అందులో చెప్పుకోతగినవి మూడే మూడిళ్ళు.

మొదటిది రాజుగారి పాత డాబా, రెండోది రావు బహద్దూర్ కనకేశ్వరరావుగారి బంగళా. ఈయన పేరుతోనే గ్రామం పేరుకూడా ప్రకాశిస్తోంది. ఇక మూడోది అంబరం మందునా పెంకుటిల్లు. తక్కినవన్నీ సామాన్యమైనవే.

రాజుగారు—

రాజుగారు బలికి చెడ్డనాడు. మానాభిమానాలు గల మానవుడు. ఆయన స్వతహాగా అనేక విషయాల్లో కలిగించుకోగా చాలా ఢక్కామొక్కీలు తిన్నవాడు గనక అనుభవజ్ఞుడు. న్యాయాన్యాయ విచక్షణా జ్ఞానం, పాపభీతి, ధర్మచింత కలవాడు. ఆయన ఎప్పుడూ దేనికోసమో మధనపడుతూ వుంటాడు. ఆయన చూపులు దేనికోసమో నిరీక్షిస్తున్నట్టుగా రాబోయే ఏ భయంకర సంఘటనకో ఎదురు చూస్తున్నట్టుగా వుంటాయి. ఎవరితోనూ ఎక్కువగా మాట్లాడ్డు. కుటుంబం పూర్వంకన్నా బాగా చితికిపోయినా, తిండికిమాత్రం లోపంలేదు గనుక ఇంట్లోనో, ఆలయంలోనో కూర్చుని రామా కృష్ణా అనుకుంటూ గడిపేవాడు. అతని చిత్రమైన దైవప్రార్థన విన్నవారినందర్నీ ఆశ్చర్యపరచేది. అతని ప్రార్థనలో చివరి వాక్యంగా— "దుష్టుల్ని వెంటనే శిక్షించు తండ్రీ, నిజం వెల్లడించు తండ్రీ", అనేవాడు. ఇది ఎవరికీ అర్థమయ్యేదికాదు. గ్రామస్థుల దృష్టిలో ఈయన ఒక మహానుభావుడు. గ్రామంలో పెద్దవాళ్ళు అని చెప్పుకునే వాళ్ళల్లో మొదటివాడు. వయసు సుమారుగా అరవై ఏళ్ళుంటాయ్. ఒకా నొకప్పుడు కనకేశ్వరరావుగారు, రాజుగారు బంధువులే కాకుండా ప్రాణస్నేహితులు. కాని, ఏ కారణంచేతనో విడిపోయారు. ఇందులో పరమార్థం ఎవరికీ తెలియదు.

రాజుగారికి ఒక్కగా నొక్క తల్లిలేని పిల్ల నిర్మల; మంచి సౌందర్యరాశి. ఆ గ్రామంలో నిర్మల్ని మించిన అందగత్తెలు లేరనే చెప్పాలి.

రావు బహద్దూర్ కనకేశ్వరరావుగారు—

కనకేశ్వరరావుగారి పెద్దదిక్కూ, చిన్నదిక్కూ

౫౮—వ పేజీ చూడండి

గ్రహస్థితి

కర్కాటకంలో అంగారక రాహువులు; మకరములో శుక్ర శని కేతువులు; మకర కుంభాలలో బుధుడు; కుంభంలో సూర్య గురులు; మేష వృషభ మిధున కర్కాటకాలలో చంద్రుడు.

దైవజ్ఞ పాతూరి శ్రీరామమూర్తి

1-3-1963 శుక్రవారము మొదలు 7-3-1963 గురువారము వరకు

ఈ వారము ధరలు

ధాన్యము ధర నిలకడగా ఉంటుంది. వారాంతంలో కొద్దిగా పెరుగవచ్చు. చింతపండు ధర మందీలో ఉంటుంది. మిర్చి ధర వారం రెండవ భాగంలో పెరుగుతుంది. కందులక్క క్రమంగా గిరాకీ వస్తుంది. నూలు ధర తగ్గే అవకాశాలున్నవి. నూవుల ధర తేజీలోనే ఉంటుంది.

మేషం :

(అశ్విని, భరణి, కృత్తిక 1 పా.)

మీరు చేయు పనులు భారీగా ఉండటంవల్ల కొంచెం ఆలస్యంమాత్రం తప్పదు. మొదట కనుపించిన ఆటంకాలు చల్లగా తొలగిపోతవి. కోర్టు కచేరీలలో మీ మాటవిలువ బాగుంటుంది. విద్యావ్యాసం గాదులు చురుకుగా సాగుతవి. తరచు పెద్ద మనుష్యులను కలుసుకొనటం, క్రొత్త కార్యక్రమాలను గురించిన ఆలోచనలు చక్కగా కొనసాగించ గలుగుతారు. శారీరకంగా సుఖం లభిస్తుంది. సంఘ కార్యాలయందు అంతగా ఆసక్తి చూపలేకపోతారు. తక్కువ ఖర్చుతో ఎక్కువ పనిని సాధించగలుగుతారు. వారం రెండవ భాగంలో కారణంలేని కలహాలను ఎదుర్కొనవలసి ఉంటుంది. వృత్తిలో పెద్ద మార్పులు ఏమీ ఉండవు. 1,2 తేదులలో సంతోష వార్తలు, కార్యసిద్ధి.

* * *

వృషభం :

(కృత్తిక 2, 3, 4 పా, రోహిణి, మృగశిర 1, 2 పా.)

స్వయంగా చేయలేని పనిని యుక్తితో ఇతరుల ద్వారా జరుపుకొనగలుగుతారు. ఆదాయం పెరిగి వస్తే ఉంటుంది కాని, ప్రస్తుతం మీ ఖర్చులకు చాలకపోవచ్చు. చిన్నచిన్న పేచీలతో మనస్సుకు అలజడి కలుగుతూఉంటుంది. కుటుంబ విషయాలలో మీరే కొంత సర్దుబాటుగా వ్యవహరించటం అవసరం. పుణ్యకార్యాలు నెరవేరుతవి. క్రొత్త స్నేహితులు లభిస్తారు. జ్ఞాపకశక్తి లోపించటం వల్ల, మీరు జరిపే పనులలో చిన్న చిన్న లోపాలు వస్తూ ఉంటవి. వ్యవహార రంగంలో గతవారంకన్నా అభివృద్ధి కనుపిస్తుంది. 6, 7 తేదులలో భయం తోచే వార్తలు, అసౌఖ్యం.

* * *

మిధునం :

(మృగశిర 3, 4 పా, ఆర్ద్ర, పునర్వసు 1, 2, 3 పా.)

మీరు ప్రక్కకు తొలగి ఉందామనుకొన్నకొద్దీ కార్యభారం మీపైనే పడుతుంది. అయితే అపనాదులు రాకుండా చూచుకొనండి. కవ్వించి కయ్యానికి కాలుదువ్వేవారుంటారు. కుటుంబంలో అనారోగ్య కారణాలవల్ల మనస్సుకు భారం పెరుగుతుంది. వ్యవహారాలలో రాజీ మార్గం అనుసరించటం మంచిది. ఏ సందర్భంలోను మీ ధనం ఇతరుల ద్వారా వృథాగా పోనీయకండి. స్నేహితుల ఉప

దేశాలు మిమ్ములను సాహసకార్యాలకు దింపవచ్చు. ప్రయాణాలు చేస్తారు. వృత్తిలో మీరు ఎదురు చూచినంత ధనం చేతికి అందగలిగిన సమయంకాదు. శ్రమను సహించి ఓర్పుతో కార్యక్రమాలను సాగించటం అవసరం. 2, 3 తేదులలో గౌరవప్రాప్తి, శుభవార్తలు.

* * *

కర్కాటకం :

(పునర్వసు 4 పా, పుష్యమి, ఆశ్లేష.)

ఈ సమయంలో హోదా పెరిగినా, శ్రమను సహించటం అసాధ్యంగా తోస్తుంది. ఆదాయం కొంత తగ్గే అవకాశాలున్నవి. మీ క్రింద పనిచేసేవారు మీ మాటలను నిర్లక్ష్యంగా చూడటం వల్ల అన్నివిధాల పని పెరిగే అవకాశాలున్నవి. సాహస కార్యాలలో ధనార్జన చేదామనే ఆలోచనలు వస్తవి. అయితే ప్రస్తుతం సానుకూలంకావు. వృత్తి వ్యాపారాలలో ధనం వినియోగిస్తారు. అధికారులవల్ల పనులు సంపూర్తిగా జరుగకపోవచ్చు. పిల్లల ఆరోగ్యం గురించి జాగ్రత్తగా ఉండండి. దూరమందున్న మిత్రులద్వారా మీ పనులు ఒక మార్గానికి వస్తవి. ఎదురుచూస్తున్న వార్తలు వారం చివరలో రాగలవు. ముందుగా వాగ్దానాలు చేసి బాధపడవలసిన సమయం. 5, 6 తేదులలో శ్రమ, దుబారా ఖర్చు.

* * *

సింహం :

(మఖ, పుబ్బ, ఉత్తర 1 పా.)

ప్రతి విషయంలోను మీ జాగ్రత్త అవసరం. ప్రక్కవారు చేసిన పొరపాట్లు మీ మీదకు రాతగిన సమయం. నిదానంమీద యధార్థం తెలుస్తుంది. ప్రయాణాలు అనుకూలిస్తవి. శుభపుణ్యకార్యాలలో పాల్గొంటారు. మీ మాటవల్ల ఇతరులకు సహాయం జరుగుతుంది. విలువ గల కాంట్రాక్టులు మొదలయిన వ్యాపార విషయాలలో అనుకూలత, గౌరవము లభిస్తవి. తూర్పు, ఉత్తర దిక్కులనుంచి శుభవార్తలు వింటారు. ఒకానొక సమయంలో అకస్మాత్తుగా ఆత్మీయులకు సంబంధించిన కష్ట వార్తలు తెలియగలవు. ప్రస్తుతం ఆదాయాన్ని

అనుసరించి పనులు జాగ్రత్తగా నడుపుకొని రాగలుగుతారు. సంఘంలో గౌరవం లభిస్తుంది. 3, 4 తేదులలో కార్యసిద్ధి, అధికారులతో స్నేహం.

* * *

కన్య :

(ఉత్తర 2,3,4 పా, హస్త, చిత్త 1, 2 పా.)

గ్రహబలం బాగుంది. పరిస్థితులను గ్రహించుకుని మీ అంతస్తును కాపాడుకుంటారు. విద్యా, వినోద కార్యక్రమాలలో తరచు పాల్గొంటారు. రకరకాల వ్యక్తులతో స్నేహం లభిస్తుంది. సాధారణంగా తీరుబాటు తక్కువ. క్రొత్త ధనాదాయ మార్గాలను గురించి ప్రయత్నాలు సాగుతవి. ప్రస్తుతం వ్యవహారాలను ఎక్కడికక్కడ తెంచుకొనటం అవసరం. వృత్తివ్యాపారాలలో క్రొత్త పద్ధతులను గ్రహించి అనుసరిస్తారు. కుటుంబంలో స్వల్ప వ్యత్యాసాలు కనుపిస్తున్నా, మీ సంకల్పానికి అంతరాయం రాదు. సంఘంలో గౌరవం లభిస్తుంది. ఎప్పటి కప్పుడు పనులు చురుకుగా తెముల్చుకొని విశ్రాంతి పొందగలుగుతారు. 4, 5 తేదులలో వృత్తిలో అభివృద్ధి, ప్రయాణం.

* * *

తుల :

(చిత్త 3, 4 పాదాలు, స్వాతి, విశాఖ 1, 2, 3 పాదాలు)

ముందు లాభిస్తుందనే ఆశతో కార్యక్రమాలు సాగించవలసిన సమయం. దైవానుగ్రహంవల్ల చిక్కులు ఏమీ ఉండవు. ప్రిప్పటతో కూడిన పనులు. కుటుంబంలో అభిప్రాయ భేదాలు వస్తూపోతూ ఉంటవి. మీ దేహారోగ్యాన్ని గురించి జాగ్రత్త తీసుకొనవలసిన సమయం. కొన్ని సమయాలలో ఆదాయం విశేషంగా ఉన్నట్లు కనుపిస్తుంది. కాని, మధ్యమధ్య ఆటంకాలు వస్తూఉంటవి. దూర ప్రయాణాలు చేయవలసివస్తుంది. సంఘ కార్యాలలో పాల్గొనే అవకాశం లభిస్తుంది. బంధుమిత్రులవద్ద నుంచి సంతోషవార్తలు తెలుస్తవి. జీర్ణ కోశాలలోను, అవయవముల సంధులలోను బాధ కలిగే అవకాశాలున్నవి. జాగ్రత్తగా ఉండండి 4, 5 తేదులలో అధికారుల మైత్రి, ధనలాభం.

* * *

వృశ్చికం:

(విశాఖ 4 పా., అనూరాధ, జ్యేష్ఠ.)

అన్ని విధాలా పరిస్థితుల అనుకూలంగా ఉన్న సమయం. కార్యభారం తగ్గిపోతుంది. మిత్రుల సహాయంతో వ్యవహార సమస్యలు పరిష్కారం అవుతవి. ధనవ్యయం మాత్రం అధికంగానే ఉంటుంది. బంధువులవద్దనుంచి శుభవార్తలు వింటారు. వినోద కార్యక్రమాలతో కాలం జరుగుతుంది. వృత్తిలో మిత్రుల సహాయం, అధికారుల సహాయం లభిస్తవి. కొన్ని సందర్భాలలో ఇతరులమీద ఆధారపడటంవల్ల పొరపాట్లు జరిగే అవకాశాలున్నవి. వారం రెండవ భాగంలో మీ ఆరోగ్యం దెబ్బతినే అవకాశాలున్నవి. విలువగల వస్తువులు పోగల సూచనలున్నవి. ఇతరుల సలహాలను తొందరపడి, ఆచరించవద్దు. 5, 6 తేదులలో కలహాలు, పనులలో పోటీలు.

* * *

ధనుస్సు:

(మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1 పా.)

చెప్పిన మాటను నెరవేర్చుకోవటం కష్టం. "క్షణం తీరిక, పైసా ఆదాయము లేదన్నట్లుగా", పనులు. బాహ్య ఆడంబరం అధికం. మీవద్దనుంచి సహాయం పొందటానికి అందరూ ఆప్తులవలెనే కనిపిస్తారు. ప్రతిపనీ స్వయంగా నిర్వహించుకొనవలసి ఉంటుంది. త్రిప్పట ఎక్కువ. కుటుంబంలో ఇంతకుముందున్న సమస్యలు తొలగిపోతవి. ఆదాయం కొంతవరకు పెరుగుతుంది. సంఘంలో అందరిలో చల్లగా కారాభారం మీ విలువ పెట్టటానికి చూస్తారు. ఆరోగ్యం లోపిస్తుంది. మానసిక శ్రమ అధికం. ఇతరులమాటలను లెక్క చేయకుండా, దొరికిన అవకాశాన్ని ఉపయోగించుకోవటం మంచిది. 3, 4 తేదులలో లాభవార్త, క్రొత్తవారితో స్నేహం.

* * *

మకరం:

(ఉత్తరాషాఢ 2, 3, 4 పా., శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పా.)

వృత్తి/వ్యాపారాదులు గతవారంకన్నా ధారాళంగా సాగుతవి. డబ్బుకూడా ఇటు రావటము, అటు ఖర్చుచేయటము జరుగుతుంది. అయితే మాటపోతుందనే భయంమాత్రం ఉండదు. ధర్మకార్యాలు నెరవేరుతవి. లాభవార్తలు ఎదురుచూడతగిన సమయంకాదు. బంధువులవలన ఖర్చులు అధికం. ప్రయాణాలవలన శ్రమ కనుపిస్తుంది. అయితే తగినంత ఫలితం ఉంటుంది. అధికారులవల్ల అనుకున్నంత ప్రయోజనం పొందలేకపోతారు. ముఖ్యంగా కుటుంబంలోనివారి ఆరోగ్యం గురించి జాగ్రత్త అవసరం. మామూలు ప్రసంగాలలో హాస్యం మితిమీరకుండా చూచుకొనండి. 6, 7 తేదులలో చికాకులు, శత్రుబాధ, ఫలితంలేని శ్రమ.

* * *

కుంభం:

(ధనిష్ఠ 3, 4 పా., శతభిషం, పూ. భాద్ర 1, 2, 3 పా.)

శక్తికి మించిన ఖర్చులు, అవసరంలేని ఆడంబరము, ఇతరుల బలవంతముతో కూడిన సలహాలు వీటివల్ల రకరకాలుగా శ్రమపడవలసివస్తుంది. మనోనిబ్బరం అవసరం. ధనవిషయంలో పొదుపుగా ఉండటానికి ప్రయత్నించండి. కొన్ని భారమైన పనులలో ధనం వినియోగించి, అవి ధారాళంగా ముందుకు సాగకపోవటంవల్ల చిక్కులు పడటం జరుగుతుంది. కుటుంబంలో వ్యతిరేక వాతావరణం అంటూ ఉండదు. కాని, మీ మానసిక స్థితిని అర్థం చేసుకొనేవారు తక్కువ. వారాంతంలో శుభవార్తలు తెలుస్తవి. విలువగల వస్తువులు పోగొట్టుకుంటారు. 2, 3 తేదులలో సుఖ సంతోషాలు, బంధు దర్శనం.

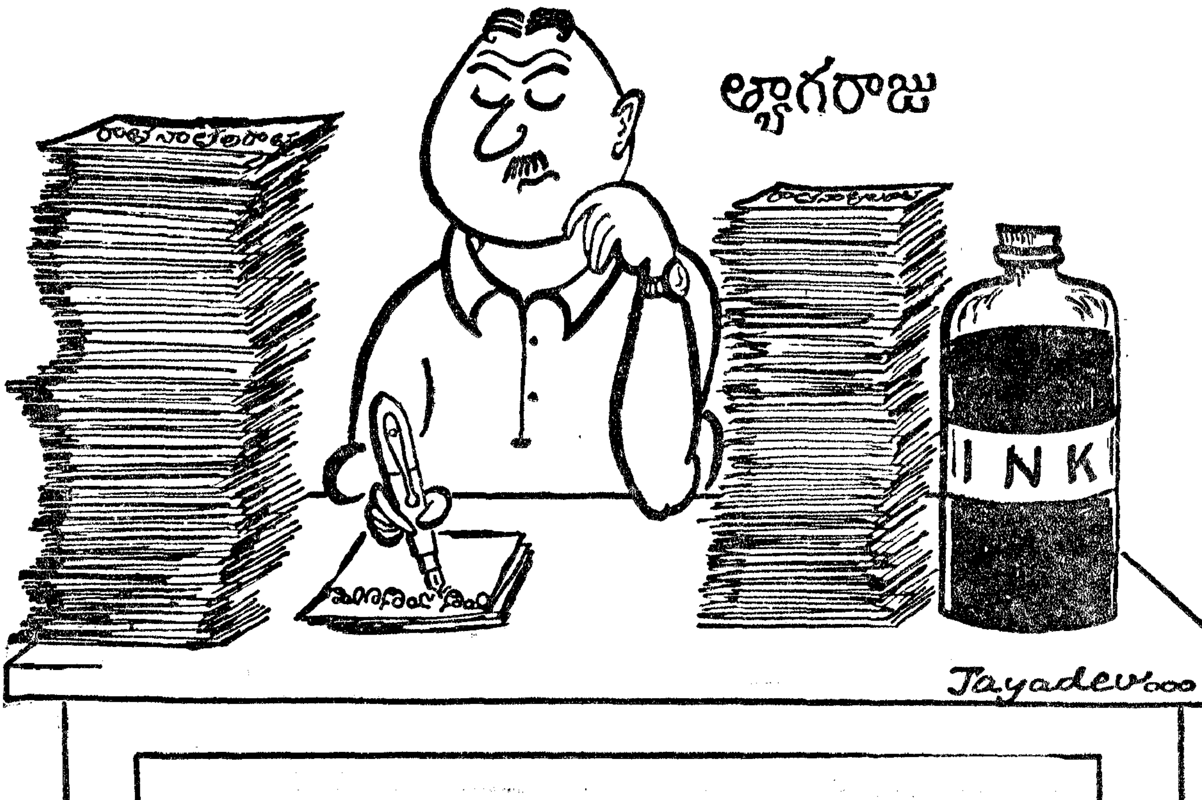
* * *

మీనం:

(పూ. భాద్ర 4 పా., ఉ. భాద్ర, రేవతి.)

ప్రస్తుతం కొంత నిరుత్సాహం కలిగే సూచనలున్నవి. కార్యభారం పెరుగుతుంది. ఎదటివారితో ఒప్పుకున్న ప్రకారం పనులు సకాలంలో జరుపలేకపోతారు. ఆదాయం బాగుంటుంది. ఈ సమయంలో పెరిగిన హోదావల్ల శ్రమమాత్రం కనుపిస్తుంది. క్రొత్తవారితో పరిచయం పెరుగుతుంది. కుటుంబంలో పరిస్థితులు మీ అభిప్రాయానికి అనుకూలంగా ఉంటవి. స్థిరాస్తులవల్ల ఆదాయం వృద్ధి అవుతుంది. శుభకార్య ప్రయత్నాలు సానుకూలం అవుతవి. ఇతరుల మాటలను లెక్కపెట్టుకొనకుండా, మీ పనిని సాగించవలసిన సమయం. 1, 2 తేదులలో ధనలాభం, బంధుమిత్రులలో గౌరవం.

టర్నెట్ ఈజ్ హెర్నెట్!

రైట్—రిటెన్—ఏప్పి—రెరెరె—మాలాంటివాళ్ళు—మీలాంటివాళ్ళలా అంటుంటే వినకూడదు. అంటే మీ రనకూడదని తాత్పర్యం—నా మాట వినండి. ఒక్క మెతుకు'పట్టుకుని అన్నం పదును చూడ కూడదు. ఆ మెతుకు తప్ప మిగతా అన్నమంతా ఉడికి ఉండచ్చుగా—ఏం ?—అది మొండి మెతు కనుకోండి. దానిది పాషాణ హృదయం అనుకోండి. గమ్మున కరగదు — అంటే ఉడకదు—అలాగ—ఈ కథ వినకుండా బావుండదని అనకండి. మిగతా వాటికన్నా బావుందని చాలామంది అన్నారు—ఎవరికీ నేను చూపెట్టలే దనుకోండి, అయినా వారు అభి ప్రాయపడ్డారు. పడితే తప్పు లేదుగా! పైగా రాస్తే నేనే రాయాలని మా బామ్మ అనేది—ఇప్పు డావిడ లేదనుకోండి. ఆవిడున్నప్పుడు నేను రాయనూ లేదు. రాతంటే గుర్తొచ్చింది—కాస్త వినండి—సస్పెన్సుతో మీకు ఆయాసం వస్తుంది. రాసినవాణ్ణి నాకే బోధపడందే— ఓరి మీ ముఖం —అదే బంగారంగానూ; వినవయ్యా—చాలా సింపిల్ స్టోరీ. ఆట్టే అంతస్తులు లేవు. ఓ అబ్బా యుంటాడు. అతని పేరు ఆనంద్. ఎంత మంచి పేరో చూశారా—అతని కో చెల్లె లుంటుంది. పేరు అనూరాధ — గంభీరమయిన పేరు—ఓ ముసలి తండ్రి ఉంటారు. తండ్రిపేరు కాదు—కూతురు పేరు అనూరాధ. ఓనాడు ఆనంద్‌కి ఓ ఉత్తరం వస్తుంది—దేర్ బిగిన్స్ ది స్టోరీ—అంటే కథ అక్కడ మొదలు—కేక విని మోహన్—ఛా కాదు; ఆనంద్—తండ్రి ఉత్తరం తీసుకుంటాడు; కవరు. విప్పి ఆలోచించి, చించి చదువుతాడు. చదు వుతూ బిగిసిపోతాడు—ఎందుకు ? కంటెంట్సు చదివి—

"మీరు చాలాసార్లు మా ఊరు వస్తానని రాసి, రాలేదు. దైవానుగ్రహంవల్ల నేనే మీ ఊరు వస్తు న్నాను—ఏ ట్రైనులో వస్తానో చెప్పలేను. నేరుగా మీ యింటికే వస్తాను—రమణ" అని ఉంటుంది.

తండ్రి మడత కుర్చీలో గంతేసి నిలబడుతాడు. 'ఆయ్! రాస్కెల్'—అంటాడు. ఈలోగా ఆ రాస్కెల్ ఆనంద్ వస్తాడు. చేతిలో అనపకాయ, మరో చేతిలో సంచీ—వ్యాపారం కాదు—మార్కె టెంగన్నమాట—తండ్రిని చూస్తూనే—"నాన్నా" అంటాడు సరుకులు బల్లమీద పెడుతూ.

నాన్న పుంజుకుంటాడు. నాన్నన్న పదం పుచ్చు కుని, "నాన్నట—ఛీ—నీకు నాన్న నయినందుకు సిగ్గుపడుతున్నాను. ఛీ వెధవా—ఫో—నా కొంప లోంచి— పెద్ద చదువు చెప్పించింది వన్ను—ఉద్ధ రిస్తావనా—భ్రమ—మీ తల్లి కిచ్చిన మాట కోసం చదివించాను—ఛీ—(టోన్ మారాలి కొంచెం) నా కొడుకు చచ్చాడనుకుంటాను. అసలు పుట్టనే లేదను కుంటాను." అంటూ చూరుకు వేళ్ళాడుతున్న భార్య పటంకేసి చూస్తాడు. కళ్ళల్లో కొంచెం నీళ్ళు తిరుగుతాయి కూడా.

"నానా, నాన్నా, న్నాన్నా" అంటాడు కొడుకు ట్రిస్టాయిలో.

"నాన్నా—అన్న" అంటుంది పక్కగదిలో ఉన్న అనూరాధ ఛెంగున ప్రేమలోకి వస్తూ.

"నోర్మూయ్" అంటూ ముసలాయన కూతుర్ని దవడ బద్దలేస్తాడు. కూతురు తూలి, విభా యించుకోలేక, నేర్పుగా మడత — కుర్చీలో పడు తుంది. ముసలాయన కోపం పెచ్చుగిపోతుంది. "ఫోరా—ఫో—చావు—చచ్చిఫో— పరువు—ప్రతిష్ఠ లేని బ్రతుకు—చావుకన్నా హీనం — ఫో—నా ప్రతిష్ఠ మంట కలవకముందే— ఫో—ఫోఫో" అంటూ బల్లమీదున్న అనపకాయ తీసి, తల మీద ఒక్కటి తగలనిస్తాడు—ఉత్తర క్షణంలో పగులుతుంది. ఏమిటి ? — అనపకాయ !

కొడుకు బిగుసుకుపోతాడు. కానబియాంకా, రాముడు, అబ్దుల్‌ఖాదర్ వంటి, తల్లిదండ్రులు చెప్పిన మాటలు మీరని పురాణ పురుషులు గుర్తుకు వస్తారు. తలమీద క్రాపులో ఇరుక్కున్న అనప గింజలు దులుపుకుంటూ తండ్రికేసి శాంతంగా చూస్తాడు. ఆనక తల్లి—పటంకేసి చూసి, నోట్లో చెయ్యి కుక్కేసుకుంటాడు.—పొంగిపొరలే దుఃఖం అన్నమాట-గుమ్మందాకా వెళ్ళి—గడపవతలో కాలూ, యివతలో కాలూ పెట్టి—చటుక్కున వెనక్కి చూస్తాడు.

కుర్చీలో చెల్లెలు ఛెంగున లేచి, "అన్నయ్యా—అన్నయ్యా—వొద్దు, వెళ్ళద్దు—నన్ను వొంటరి వెళ్ళద్దు—వద్దన్నయ్యా" అంటూ దేవులాడు తుంది. ఆనంద్ చెల్లెలి తల నిమురుతూ "పిల్ల తల్లీ! **బెంబేలుపడకు; నిజం నిలకడమీద తెచ్చి**

స్తుంది—" అంటాడు గంభీరంగా. తండ్రి ఇద్దర్నీ చెరో రెండు డైలాగులూ చెప్పుకోనిచ్చి ఆనక కూతురు రెక్కపుచ్చుకు లాగేసి—"ఫోరా—ఫో" అంటాడు కొడుకుకేసి చూస్తూ—"వెళ్ళు—రైలు క్రింద తలకాయ పెట్టు" అంటూ సలహా కూడా ఇస్తాడు. కొడుకు అతి శాంతంగా చూసి, రోడ్డున పడతాడు. పడి, పడి చెట్లూ, పుట్టలూ దాటి ఊరి బయటకు వచ్చేస్తాడు. ఇక్కడో నేపథ్యం—(పగిలిన) అనపకాయ ముక్కల మీంచి అనూరాధ — వెక్కివెక్కి ఓ పాట పాడుతుంది. పాట చివరికి—ఆనంద్ రైలుకట్ట మొదటికి వచ్చేస్తాడు—తండ్రి— కోర్కె తీర్చాలనే సంకల్పం కొద్ది రెండు పట్టాల మధ్య నడుస్తూంటాడు ఉత్సాహంగా. తండ్రి—కోర్కెను తీర్చే సత్పురుషుణ్ణి చూసిన ఉత్సాహంతో రైలు ఎదురొచ్చేస్తూంటుంది—ఆనంద్ నడక హెచ్చిస్తాడు.

రైలు—కట్ట దిగువ ఓ టాపులేని కారులో ఉన్న చలవ—కళ్ళజోడు యీ సీను చూసి, సంబర పడుతుంది. గార్డేమో అతను అని తమాయించుకోబోతుంది—కానీ, గార్డు రైలుకి ఎదు రెందుకు వెళ్తాడు—అవును, వెళ్ళడు— కళ్ళజోడు కారు లోంచి దిగి—అతని పేరు తెలీక—ఆగండాగండంటూ అతనికూడా పడుతుంది. రైలు శర వేగంతో వచ్చేస్తూంటుంది. ఆనంద్ స్థిమితంగా నడుస్తూనే ఉంటాడు. "జోడు" అదే పనిగా అరుస్తూ పరిగెత్తి—తూలి, పడి, లేచి, పరిగెడుతూనే ఉంటుంది. ఉన్నట్టుండి, ఆనంద్ వెనక్కు తిరిగి చూస్తాడు—ఎవరు—ఎవరో — ఆడపిల్ల పట్టాలమధ్య పడి లేవలేక పోతూంటుంది. ఆనంద్ వెనక్కి పరిగెత్తి— ఆమెను పట్టుకుని, దగ్గరపా వచ్చిన రైలువాత పడకుండా తప్పించి—తప్పించుకుంటాడు.

రైలెళ్ళిపోతుంది—పెద్ద చప్పుడుతో.

"ఆత్మహత్యకి పూనుకుంటారా—తప్పు కాదూ" అంటా డతను కళ్ళజోడు ఆమెను.

రైలుకింద పడిపోయింది ఆనంద్ కాదూ—

ఇదేవిటీ—అబ్సర్డ్.

కాదు సూపర్ నాచురాల్టీ.

ఆమె క్షణం ఉబ్బి తబ్బిబ్బవుతుంది. ఆత్మహత్య కూడదని, అతను ఆమెకు దారిపొడుగునా చెప్తూనే ఉంటాడు. ఇద్దరూ లిసి టాపులేని కారు చేరుకుంటారు. ఆనంద్ స్టీరింగు ముందు కూర్చుని "ఎక్కండి" అంటాడు. ఆమె అతని పక్కన కూర్చుంటుంది. కారు శరవేగంతో పరుగు మొదలెడుతుంది. ఆమె అతనికేసి చూడబోయి, అతను తనవైపే చూస్తూండడంవల్ల చేతిలో ఉన్న వేనిటీ బ్యాగువేపు చూస్తుంది. ఇద్దరి ముఖాల మీదా చెరో నవ్వూ వస్తుంది— అబ్బాయిలోంచి అబ్బాయి బొమ్మా—అమ్మాయిలోంచి అమ్మాయి బొమ్మా—తెల్లటి ఉలిపిరి— బట్టలు కట్టుకుని బయటకు వస్తారు. వచ్చి గాలిలో తేలి—ఎదురొస్తున్న దేవతల పల్లకీ వంటిది ఎక్కి "పోదామా—గాలిలోన తేలి—గగనసీమల వెంట—జంట—పోదామా—హోహో— ఓహోహోహో పోదామా" అని పాడుకుంటూ కారుకి మూడడుగుల ఎత్తులో గాలిలో ప్రయాణం ప్రారంభిస్తారు—అబ్సర్డు కాదు—వాళ్ళ "తలపులు"—కింద కారులో 'వాళ్ళు' మనోభావాలు ప్రదర్శిస్తూ—పక్క చూపులు చూస్తూంటారు.

పాటయ్యేసరికి కారు దిగ్గన ఆమె—ఇంటి ముందు ఆగుతుంది. ఆనంద్‌కి ఎడ్రసు ఎలా తెలుసనా—ఏం ? ఆమె చెప్పిఉండకూడదా ? లేకపోతే —డాష్ బోర్డుకి అతికించి ఉండుండకూడదా—

అమ్మాయి—తండ్రి పనివాళ్ళముందు వేస్తున్న గంతులు ఆపి, యువతలకు ఎచ్చి—"ఏం తల్లీ, యింత ఆలస్యం చేశావు—నే నెంత గాభరా పడుతున్నానో తెలుసా" అంటాడు; దాన్ని ప్రకటిస్తూ.

తల్లి కిలకిలా నవ్వి—"లేదు నాన్నా—మరేం—ఆలస్యం అయ్యింది—కాదు—రైలు— దారిలో—మరేం. రౌడీలు—యాక్సిడెంటు — ప్రమాదం — రైలు — ఈయనేం. ఈయనే నన్ను రక్షించారు —చాలా మంచివారు—హి" అంటుంది. హి అంటే నవ్వన్నమాట.

ఏవ్టీ—"పచ్చి" అబద్ధం అంటారా. అసలు వేళకి అదే "ఎండి" పోతుందిలెండి. ఎందుకంత కంఠశోష—అబద్ధం అనా — భలేవారు — సూపర్ నాచురాల్టీ లైన్ ఓన్లీ యిన్ లవ్వింగ్ అన్నాడు

ఎవరో—అంటే కథల్లో ఎంత మంచి అబద్ధం ఉంటే అంత రంజుగా ఉంటుందన్నమాట.

ఇవతలపక్క ఆనంద్—తండ్రి మీసాలు బిగదీస్తాడు. "రానీ—ఆ రమణ ఎవతో—దాని కథ ఏవిటో యిప్పుడే తేల్చేస్తాను—రానీ—రానీ—" అంటాడు. తీరా వచ్చే సమయంలో "అమ్మడూ—నే నిప్పుడే వస్తా" అంటూ ఎందుకు, ఎక్కడకు వెళ్ళేదీ చెప్పకుండా వెళ్ళిపోతాడు. అమ్మాయి— "అలాగే నాన్నా" అంటూ సూదీ దారంతో—వస్తుంది—సావిట్లో కుర్చీలో కూర్చుని కుట్టుకుంటూ ఉంటుంది—కుట్టుపనా—ఛ—హాబీ—ఎంబ్రాయిడరీ — వర్కు అన్నమాట—మూడు టాకాలు తీసి, ముచ్చటగా నవ్వుకుంటుంది. అంతలోనే దీర్ఘంగా గాలి వదిలి దిగాలు పడుతుంది. ఎందుకో—నన్నెన్సు—అన్నయ్య గుర్తుకు వచ్చా డనుకోండి.

ఇంతలో ఓ కంఠం—"ఆనంద్" అని వినబడుతుంది. ఆనంద్—చెల్లెలు లేచి గుమ్మని అటు చూస్తూంది. చేతి—సంచితో ఒక కుర్రాడు గుమ్మం లోపల నిలబడి ఉంటాడు.—చాలా బావుంటాడు—ఈలోగా కుట్టు—సూది ఆమె బొటనవేలును కుడుతుంది. కుట్టుసూది కదా మరి—అబ్బా—అంటుంది చేతిలోది కింద పారేస్తూ. అంతే—ఆ పిల్లాడు చేతిలో బ్యాగు దిగ్గన ఎత్తేసి, "అరెరె—రక్తం —ఎంత పని జరిగిందీ—అంటూ ఆమె వేలు పట్టుకుని ఉఫ్‌మని ఊదుతాడు. రక్తం కొంచెం తొంగిచూస్తుంది.

"అరెరె ! ఎలా—" అంటూ చుట్టూ చూస్తాడు. చొక్కా — ఎబ్బె — టై — అమ్మో — ఖరీదైనవి— 'ఆగండి' అంటూ ఆమె పైట చెంగులో ఓ బెత్తెడు—ముక్క చింపి ఆమె వేలుకి చుడతాడు.

ఎబ్బె — అంటారా — ఊర్కోండి— అదీ సూపర్ నాచురాల్టీయే !

ఆనక ముఖాముఖాలు చూసుకుంటారు. ఇదంతా పన్నెనిట్—అంటే ఓ క్షణంలో జరుగుతుంది. ఆమె గుమ్మన—పరాయి మొగాడి సంగతి గుర్తొచ్చి—అల్లా, అసింటా జరిగి నిలబడుతుంది. నిలబడి, టర్బను చుట్టుకున్న జమీందారు గారిలా ఉన్న తన బొటన వేలుకేసి చూసుకుని, వేలు విసాంచి అతనిమీదకు చూపు మళ్ళిస్తుంది. అతను ఉబ్బి తబ్బిబ్బయి—తికమక పడి, డ్రస్ సరిచేసుకుంటాడు. టై సర్దుకుంటాడు.

"మా అన్నయ్య లేడు" అంటుంది ఆ అమ్మాయి వేలుకేసి చూసుకుంటూ.

"ఆనంద్ మీ అన్నయ్యా—ఏమి నా అదృష్టం" రెండోముక్క మనసులో—మొదటిది పరగతంగా అంటా డతను.

ఈలోగా ముసలాయన వస్తాడు. వస్తూనే— "ఏదీ—ఆ రమణ వచ్చిందా" అంటాడు.

45–వ పేజీ చూడండి

ఉన్నట్టుండి వెయ్యి ఇనుపచక్రాలు ఒరుసుకున్నంత శబ్దం గుండెను బ్రద్దలుచేసింది—

రైలు తూలింది—

హఠాత్తుగా ఆలోచనా ప్రవాహం తెగిపోయింది.

కాలచక్రం ఒక్కక్షణం నిలిచినట్లనిపించింది.

ప్రళయ ఝంఝా ప్రభంజనం హేలాతిశయంతో వీచింది.

—అంతే తెలుసు కరుణాకరానికి.

ఇంటికి అయిదువందల మైళ్ళ దూరంలో దాదాపు అయిదువందల మంది ఆర్తనాదాలమధ్య అర్ధరాత్రి కళ్ళు విప్పాడు మళ్ళీ.

ఇంకా ఉండుండి చినుకులు రాలుతున్నాయి. కళ్ళు పొడుచుకున్నా కనిపించని చీకటికి సాక్ష్యం ఆకాశంలో ఓ మూలన రెండు చుక్కలు కనిపిస్తున్నాయి.

ఎప్పుడో తను రైల్లో ఓ మూల కూర్చొన్న గుర్తు. ఇప్పుడు ఏదో మెత్తటి పరుపుమీద ఉన్నట్లనిపిస్తోంది. శరీరం సగంభాగం ఏదో చిక్కటి నీటిలోనికి జారిపోయింది. ముఖం నీటిలో తడిసిపోయింది. ఏం చెయ్యాలో తెలియడంలేదు.

దగ్గర్లో ఎవరివో మాటలు వినిపించాయి.

వెయ్యి గొంతుల రోదన వినిపిస్తోంది.

ఎందుకు ఏడుస్తున్నారు అంతా ? ఎందుకు తనిలా నిద్రపోతున్నాడు ?

దగ్గర్లో వ్యక్తులు ఏదో వెలిగించారు. నీటితో పొరలుకమ్మిన కళ్ళముందు ఏదో దృశ్యం కనిపిస్తోంది. తనకింద ఎవరో మెత్తటి మనిషి శరీరం— తన శరీరం—చిక్కటి నీటిలోకాదు—రక్తంలో—

ఎవరో వంగి జేబులో చెయ్యి ఉంచుతున్నారు. చీకటిలో ముఖం తెలియడంలేదు. కాని పోలీసులాగ ఉన్నాడు—టోపీగుర్తు—

కదలబోతే బలంగా గుంజాడు. ఇంకా బాధను ఊహించలేని నరాలు గిజగిజలాడాయి — 'చుప్' అంటున్నాడు పోలీసు. ఏదో హిందీలో అంటున్నాడు. 'కదిలితే చంపుతాను. నోరుమూసుకు పడివుండు'— భాష అర్థమవుతోంది. జేబులో డబ్బుదొరికింది— బ్యాటరీలైటు వెలుగులో లెక్కపెట్టుకున్నాడు.

"మన అదృష్టం బాగుంది— నాలుగువందలు" అన్నాడు పక్కవ్యక్తితో.

42 వ పేజీ చూడండి

మనోవాల్మీకం

కే. వివేకానందమూర్తి

పిల్లల ఎదుట

విశాఖ

మన అందరి ఇళ్ళలోనూ భోజనాలప్పుడు కులాసాగా ఉంటుంది. చిన్నా పెద్దా ఎవరెవరు ఏ పనులు చేసుకుంటున్నా భోజనాలప్పుడు అందరం ఒక్కసారి భోజనాలకి వస్తాం. పంక్తి భోజనాల వల్ల అందరం కలుసుకోగలుగుతాం. రోజంతా కలుసుకోకపోయినా భోజనాలప్పుడు మాత్రం అందరం ఒకేచోట చేరినందువలన అందరూ పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుకుంటాం. మాటలు రాజకీయాల నుంచి సినిమాలకి, సినిమాలనుంచి యింటి విషయాలకి జారుతవి. అన్ని రకాలైనవి ఈ సంభాషణలో దొర్లిపోతూంటాయి. సాధారణంగా ఆడవారు వడ్డిస్తుంటే మగవారూ, పిల్లలూ కూర్చుంటారు. కొంతమంది ఇళ్లలో మాత్రం పిల్లలు ముందర ముగిస్తారు. మరీ చంటివాళ్లయితే తప్పించి ఆరేడు వయస్సు వాళ్ళు, అంతకు పైబడ్డవారు మొగవారితోనే భోజనం చేస్తారు.

ఈ భోజనాలప్పుడు కొన్ని మంచి విషయాలు మాట్లాడతారు. కానీ సర్వసాధారణంగా విజ్ఞానదాయకమైనవి, మంచివీ కాకుండా ఊరి కబుర్లు చెప్పుకుంటారు. ఫలానావారి అమ్మాయి ఫలానావారి అబ్బాయితో లేచిపోయిందనో లేక ఎవరో పెళ్లాన్ని సరిగ్గా చూట్టంలేదనో లేక ఎవరో మొగరాయుళ్లా తిరుగుతుందనో మాట్లాడుకుంటారు. ఈ విషయాలని విన్న పిల్లలు దాన్ని మెదడుకి పట్టించుకుంటారు. ఆ మర్నాడు మరెవ్వరితోటో మాట్లాడుతుండగా తొలిరోజునో కొన్ని రోజుల క్రితమో మాట్లాడుకున్నవి అప్పజెప్పుతారు. అప్పుడు పెద్దల అవస్థ వర్ణనాతీతము.

పిల్లలు తమంతట తాముగా ఏదీ పెద్దగా ఆలోచించి చేయరు. తమ తల్లిదండ్రులని క్షుణ్ణంగా పరిశీలించి వారిలాగా మెలగడం నేర్చుకుంటారు. తల్లి దండ్రీ కాదు; వా రెవరెవరితో మెలగుతూ ఉంటారో వారిలాగానే చేయడానికి చూస్తారు. పిల్లలు తమ ఇంట్లో పెద్దవారిని, పక్క ఇంటివారిని, బళ్లో మేష్టార్లని ఎంత బాగా అనుకరిస్తారో చూస్తే ఒక్కొక్కప్పుడు ఆశ్చర్యం వేస్తుంది.

ఇలాంటప్పుడు పెద్దవారు తమ అలవాట్లలోనూ మాటల్లోనూ చాలా జాగ్రత్తగా ఉండాలి. వారు శుభ్రంగా ఉంటేనే పిల్లలకీ శుభ్రత వస్తుంది. మొదట ఏ పిల్లకీ శుభ్రత తెలియదు. అన్నీ క్రిందా మీదా చేస్తారు. ఇంట్లో పెద్దలందరూ వారివారి పనులని సక్రమంగా చేసుకుంటే పిల్లలూ కాల క్రమేణా శుభ్రత నేర్చుకుంటారు.

పిల్లల ఎదురుగా మాట్లాడేటప్పుడు జాగ్రత్తగా మాట్లాడాలి. పెద్దవారం సంస్కృత పదాలు (తిట్లు) మాట్లాడితే రేపు వారికి ఏదైనా కోప మొచ్చినప్పుడు వాళ్లూ మనవే అవి అంటారు. అప్పుడు నాలిక కరచుకుని పిల్లల్ని గట్టిగా కోప్పడి లాభంలేదు.

మా తాతగారి ఊళ్లో ఒకాయన ఉన్నారు. అతనికి ఒక్కడే కొడుకు. ఒక్కడే మనవడు. మనవడు ముద్దులమూటగట్టుతూ ఉండేవాడుట. వాడి కన్నీ తండ్రి పోలికలే వచ్చాయనీ, తాత మురిసేవాడు. కానీ ఆ ఇంట్లో అతని కొడుక్కి అస్తమానం తన పెళ్లాంపక్కవార్ని తిట్టడం అలవాటు. ఓసారి ఆవిడ అన్నగారు వచ్చేసరికి పిల్లాడు తన మామయ్యని చూడగానే తన తండ్రి మాటలన్నీ వల్లించాడు. మేనమామకి పిల్లాడు చెప్పేవి అన్నీ వాళ్లింట్లో పెద్దవాళ్లు అని ఉండాలని తెలిసిపోయింది. ఆనాటినుంచీ ఆ గుమ్మం ఎక్కితే ఒట్టు. ఆవిడ అదే అంటారు; ఆనాటినుంచీ తన పుట్టింటివారు తన ఇంటికి రాలేదని. ఆవిడ ఇదే పెద్దవా రెవరైనా అని ఉంటే, భర్తని వెనకేసుకు వచ్చేదే. ఆ భర్త పిల్లాడి ముందర మాట్లాడ్డంతో, వాడు చిలకలా వప్పజెప్పేశాడు.

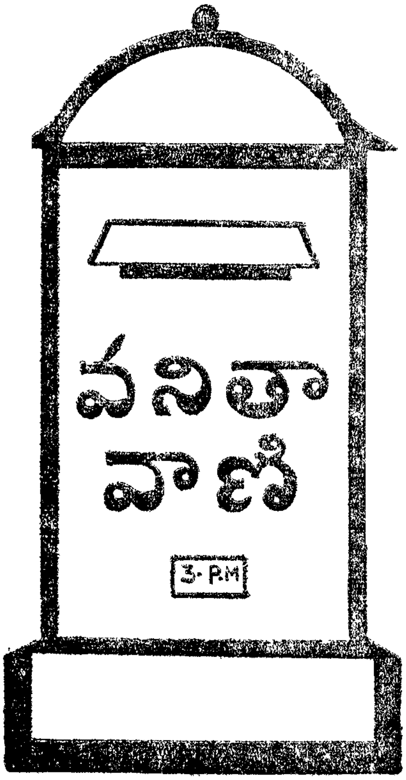
మా స్నేహితురాలు నళిని మే మిద్దరం చదువుకునేటప్పుడు అనేది: తాను ఈ జన్మకి చచ్చినా పెండ్లి చేసుకోనని. ఎందుకు అని అడిగితే "పెళ్లయితే ఏముంది, అస్తమానం మా అమ్మా నాన్నలా దెబ్బలాడుకోడమే కదా" అని చెప్పేది. మా అమ్మే కోప్పడింది. నళినికి 'అందరూ అలా ఉండరనీ, ఉన్నా అవి ఇట్టే సర్దుకుపోతాయనీ' చెప్పింది. నళిని కది నచ్చిందిలా ఉంది. తాను పెండ్లాడి పిల్లలతో సుఖంగా ఉంది. ఇప్పటికీ అంటుంది: పొరపాటున కూడా పిల్లల ఎదురుగా తనూ, తన భర్తా పోట్లాడుకోమని.

వెనకటికి ఒక నవల వచ్చింది. దాన్నే సినిమాగా తీశారు. భార్యా భర్తా అస్తమానం పోట్లాడుకునే వారట. అది చివికి చివికి గాలివాన అయ్యేది. ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకునేవారు కారట. ఈ ఇద్దరూ మాట్లాడుకోనప్పుడు ఒకర్ని మించి ఒకరు తమ పిల్లాడిని గారం చేసేవారు. దాంతో ఆ లేత మనస్సులో అమ్మా నాన్నా పోట్లాడుకుంటే, ఇద్దరూ తనకు బోలెడు ఆటసామాన్లు అవి ఇస్తారుగదా అని వా రిద్దరూ ఎప్పుడూ మూతి బిగించుకునేటట్లు చేసేవాడు. ఈ కథలో కొంత ఉత్ప్రేక్ష ఉన్నా ఇందులో కొంత నిజం లేకపోలేదు.

మాకు తెలిసిన ఒకావిడ ఇంకోరి సంసార విషయాలు కూపీ లాగాలంటే పిల్లల్నే అడిగేది. వారు ఏమీ తెలియని అమాయకులు. వారి కేం చెప్పాలో ఏం చెప్పకూడదో తెలియదు. అందుచేత వారు ఈరోజు ఇది జరిగిందనీ, వాళ్ల అమ్మా నాన్నా ఇలా పోట్లాడుకున్నారనీ, బామ్మా అత్తా ఇలా వాదులాడుకున్నారనీ అభినయంతో సహా అనుకరించి చెప్పేవారు. ఈవిడ దీనికి చిలవలూ పలవలూ కల్పించి ఊళ్లో ప్రచారం చేయ నారంభించేది. అంతే; ఇక ఆ సంసారం వీధిన బడింది.

భార్యాభర్తలిద్దరూ కూడా తమ పిల్లల ఎదుట ఏ పనులు చేసినా, ఏ వాదాలు వచ్చినా, అవి అన్నీ ఆ చిన్ని బుర్రల్లోకి వెళ్లి ముద్ర వేసుకుంటాయని గుర్తుంచుకోవాలి. ఆ ముద్ర ఒక్కొక్కప్పుడు చెదరిపోయిన ముద్రగా మారే అవకాశం కూడా లేకపోలేదు. అందువల్లనే తల్లి తండ్రే కాకుండా, ఆ యింట్లో ఉండే ప్రతి ఒక్కరూ తమ మాటల్లోనూ, చేతల్లోనూ జాగ్రత్తగా ఉండాలి. ప్రతిదాన్నీ పిల్లలు అనుకరిస్తారు. కనుక పెద్దవారు మంచిదే చేస్తూంటే పిల్లలకీ అదే వస్తుంది.

కనుక పిల్లల ఎదురుగుండా భార్యాభర్తలు పోట్లాడుకోవచ్చా? అని అడగాల్సిన పనే లేదు. మనం ఏది చేసినా అది పిల్లల హృదయాల్లో హత్తుకుపోతుంది. కనుక ముందర పెద్దవారు శుచీ, శుభ్రతా, క్రమశిక్షణ అలవాటు చేసుకుంటే పిల్లలకీ అవే క్రమంగా అలవా టవుతుంది. పెద్దలు పోట్లాటలు లేకుండా ఐకమత్యంతో ఉంటే, పిల్లలకీ ఐకమత్యంలోని ఆనందం తెలిసివస్తుంది. పెద్దలు పిల్లలకి మార్గదర్శకులుగా ఉండాలి; ఒక్క మాటల్లోనే కాకుండా, చేతల్లో కూడా చేసి చూపించాలి. ★

ఏమనుకుంటారు ?

ఎవరో ఏదో అనుకొంటారని మనం చేసే పనుల్ని మానితే కష్టమే. మా ఇంటిదగ్గరవున్న ఒకావిడ అస్తమానూ అందరిని హేళన చేస్తూ ఉంటుంది. మేం కొత్త చీరలు కట్టుకొంటే చాలు: వీళ్లకెంత గర్వమన్నా; కాలేజీలో చదువుతున్నామని అంటూ పురాణం మొదలెడుతుంది. ఆవిడ అలా అంటుందని మేం కట్టుకోవడం మానేయ్యాలంటారా? (మానె య్యమనలేండి) ఎవరో ఏదో అనుకుంటారని భయ పడినంతకాలం స్త్రీలు కాని, పురుషులు కాని అభి వృద్ధి చెందడం చాలా కష్టమే మరి.

కుమారి కాంతం, కుమారి జయశ్రీ (రాజమండ్రి)

* * *

అనుకునేవాళ్ళు ఎలాగయినా అనుకుంటూంటారు అని అంత నిర్మోహమాటంగా చెప్పలేమని అంటే శారదగారు ఏమంటారో?

యం. రంగనాయకి (పర్లాకిమిడి)

* * *

వ్యాసం నాకు, నా భర్తగారికీ బాగా నచ్చింది. వారికి మా ఇద్దరి తరఫున మీ పత్రిక ద్వారా వందన ములు తెలియచెయ్యమని మా ప్రార్థన.

(శ్రీమతి కారుమంగ శాంతా మోహనరావు (ఖమ్మం)

చిన్నపిల్లలూ - పెద్దమాటలూ

కొంతమంది చిన్నపిల్లలను కూర్చోపెట్టుకొని, వారింటి గుట్టంతా తెలుసుకుంటూఉంటారు. 'మీ అక్కయ్య ఏం చేస్తుంది? పుస్తకాలు చదువుతూ ఉంటుందా? మీ అమ్మ ఏం చేస్తుంది? మీ అమ్మమ్మగారింటికి ఏమైనా పంపిస్తుందా?' ఇలా రకరకాల ప్రశ్నలు వేస్తూ ... అన్నీ రాబట్టుకుంటూ ఉంటారు. ఆ పిల్లలకు ఇటువంటివి చేతకాకపోయినా, క్రమేపి అలవాటు అవుతవి. కొందరు ఇలా చిన్న పిల్లలను వేడగొడుతూ ఉంటారు. ఇక ఆ తల్లి ఎంత క్రమ శిక్షణ ఇస్తేమాత్రం ఏమి లాభం.

సుజాత (వెల్లూరి)

* * *

అంత చిన్న పిల్లలు అలా ఆరిందాలా మాట్లా డటం ఏమీ బాగుండదు. మా చుట్టాలలో అలాంటి తమ్ముడు ఉంది. అన్నీ పూర్వపు మాటలు. తల్లులు పిల్లలకు తగిన శిక్షణ ఇవ్వకపోవటం మూలాన అలా అవుతారు.

కుమారి లక్ష్మి (పెనమల్లి)

* * *

చిన్నపిల్లలముందు తల్లులు అటువంటి మాటలు ఆడకుండావుండి, వారిని ఆటపాటలతో పెట్టి, వారిని మంచి త్రోవలోకి తెస్తే బాగుంటుంది.

గుండుమళ్ల సుభద్రారెడ్డి (బరంపురం)

* * *

తమ పిల్లలు అలా మాట్లాడుతూ ఉన్నా శిక్ష చేయక అదేదో గొప్పగా భావించే తల్లులు చాల మంది కలరన్న విషయం వాస్తవమే.

ఉత్తలూరి రాజేశ్వరీ మూర్తి (కనిగిరి)

* * *

ముఖ్యంగా ఆడపిల్లల విషయంలో తల్లులు శ్రద్ధా, జాగ్రత్త తీసుకోవాలని వ్రాశారు. ఆడ పిల్లలు అన్ని విషయాలకు బిడియపడతారని లోక వచోక్తి. నిజం కూడా అంతే. ఎందుకంటారా? మా ఇంటికి రోజూ ఆడ, మొగ పిల్లలు సాయంత్రం ఆడేసరికి చేరతారు. ఈ వ్యాసం చదివాక, పిల్లలని (ఆడపిల్లలని) అడగాలని బుద్ధిపుట్టి అడిగాను. కాని, వారిలో ఏ ఒక్కరూ వారి ఇంటి విషయాలు చెప్ప లేదు. మగవారిలో ఒక అబ్బాయిని అడిగాను. ఆ అబ్బాయికి 9 వ సం. అడిగిందే తడవుగా అన్నీ చెప్పేశాడు. ఈ సంఘటననిబట్టి చూస్తే మగవారినే అదుపులో (పిల్లలని మాత్రమే) పెట్టుకోవలసి వస్తుందనిపిస్తోంది. అక్కడక్కడ ఆడపిల్లల లోనూ లేరనను.

... (ధవళేశ్వరము)

* * *

నా మనస్సులో ఎంతో కాలంనుంచి మెదులుతూ వున్న విషయమే సత్యవతీమూర్తిగారి వ్యాస రూపంలో వెలువడింది. దైనందిన జీవితంలో మహిళలు తమ సంతానాన్ని ఏ విధంగా తీర్చిదిద్దాలో రచయిత్రి చాల బాగ వివరించారు. పిల్లల సంభాషణతీరు, చాల వరకు వారు పెరిగిన పరిసరాల్నిబట్టి, అందులోను ముఖ్యంగా తల్లి నేర్పే శిక్షణనుబట్టి మాత్రమే ఉంటుందనటం ముమ్మాటికీ నిజం. భగవంతుని సృష్టిలో అందరూ ఒకే రకమయిన తెలివితేటలతో పుట్టరు. వయస్సుతోబాటు మెదడు పెరగనివారు కొంతమంది, వయస్సుకు మించిన తెలివితేటల్ని ప్రదర్శించేవారు మరికొంతమంది మనకు తటస్థ పడుతూ ఉంటారు. ఈ రెండు రకాలు, రెండు మనస్తత్వాలుగా పరిణమించటం సహజం. మానసిక మయిన పరిపక్వము చెందనివారి మాటలు మనకు జాలి కలిగిస్తాయి. అధిక ప్రసంగం చేసే చిన్న వయ స్కులు జుగుప్స కలిగిస్తారు. మేధశ్శక్తి లోపించినవారి విషయంలో మనం చేయగలిగింది ఏమీలేదు కాని, కేవలం మోతాదును మించిన తెలివున్నదికదా అని వాగుతూవుండే పిల్లలకుమాత్రం నిగ్రహం అవసరమని తల్లులు బోధించటం అవసరము.

(శ్రీమతి సత్యావతి (విజయవాడ)

* * *

పసిపిల్లలు భావి—పౌరులు. వాళ్ళు నేర్చుకోవలసినవి ఎన్నైనా ఉంటాయి. సహజంగా నిర్మల హృదయా లతో, అమాయక ఆలోచనలతో పెరిగే పిల్లలను పెద్దలు శ్రద్ధగా పెంచితే జ్ఞానులై భావిలో బాగా అభివృద్ధికి రాగలుగుతారు. అలా కాకుండా వారితో వీరితో పురాణాలన్నీ తిరగేస్తూ, వాళ్ళచేత మనిషి ముత్తైదువులా మాట్లాడనిస్తూ మురిసి పోయే పెద్దలు చాలామందిని చూశాను. ఇలా పెద్దలు తమ కర్తవ్యాన్ని విస్మరించి ఆ పిల్లలలో తెలివిగా పెంచుతున్నామని పొంగుతూ, వాళ్ళను అమ్మలక్కల్లా తయారుచేస్తే తల్లుల బాధపడవలసివస్తుంది. ఈ వ్యాసం చదివాకైనా పెద్దలు తమ తప్పు తెలుసుకుని తెలివిగా పిల్లలను మంచిదారికి తీసుకురాగలరని ఆశిస్తాను.

(శ్రీమతి డి. శివకామేశ్వరి (నాయుడుపేట)

ఇంటివారి పోరు

ఈ వారం పత్రికలో కరుణగారు వ్రాసిన లేఖ చదివాను. అందులో వారు ఇల్లుగలవారి ఇబ్బందులు చూపారు. అవి అద్దెకున్నవారి బాధలకన్న చెప్పాలో తగ్గవి కావు. ఉదాహరణకు మేమున్నది ఒక చిన్న పోర్షన్. మేము చాలామందిమి. కాని, ఇంటివారు ముందు చెప్పిన వారికన్న ఎక్కువమంది వచ్చారేమని విసుగుకోలేదు. పైపెచ్చు "పిన్నిగారూ! మా సామాను కూడా వాడుకోండి" అని ఇల్లుగలావిడ మా అమ్మతో అంటూంటే చాలాసార్లు విన్నాను. కాబట్టి నే చెప్పొచ్చేదేమంటే, ఇల్లుగలవారు, అద్దె కున్నవారు ఉభయులు సర్దుకొంటే ఏ బాధ ఉండదని అంటే, కరుణగారు ఒప్పుకోవచ్చునేమో!

(త్రిపుర సుందరి (గుంటూరు)

వంటలు

జీడిపప్పు పాకం

విరగొట్టిన జీడిపప్పు	1 అరాకు
నెయ్యి	1 చెంచా
పంచదార	1½ అరాకు
నీరు	8 అవున్సులు

[ఒక కప్పుకి సుమారు 8 అవున్సులు పడతాయి. అలాగే ఒక అరాకు, అంటే ఒక కప్పుకే కొద్దిగా ఇంచుమించు 10% తక్కువ.]

పప్పు నేతిలో వేయించి, జిడ్డుగా ఉన్న పళ్ళెంమీద పరచి, పంచ దార–పాకం గట్టిపడేదాకా చేసి, జీడి పప్పుమీద పొయ్యాలి. చదును చేసిన తర్వాత కావలసిన పరిమాణాల ముక్కలుగా చేసుకోవాలి. ☆

చిన్న పిల్లల మాటల తీరును చిన్నప్పుడే తగిన విధంగా తల్లితండ్రులలో ముఖ్యంగా తల్లి సరిదిద్దకుండువళ్ళే వారే పెరిగి పెద్దవారై, "అమ్మలక్కలు"గా తయారౌతున్నారు. తల్లి — భయంలేని ఆడపిల్లలకి చిన్నప్పట్నుంచి పెద్దవాళ్ళ మాటలు-అంటే ఎవరి ఎవరి కోడళ్ళు అత్తవారింటికి ఎప్పుడొచ్చారో, ఎవరెవరి అల్లుళ్ళు ఎంతెంత సంపాదిస్తున్నారో కనుక్కోడం అలవాటవుతుంది. ఆ "జబ్బే" ముదిరి పెద్దయ్యాక, వీధరుగులమీద "రౌండుటేబిల్ సమావేశాలు" ప్రారంభిస్తారు. ఇంకక్కడ వాళ్ళ అబ్బాయి కూతుర్ని పంపే రకంకాదని, ఫలానావారి అమ్మాయి ఉద్యోగం వెలిగిస్తోందని, ఇలాంటి పనికిమాలిన కబుర్లు చెప్తారు. మళ్ళీ వారి పిల్లలు తల్లి "అడుగు జాడల్లో" నడిచి, దేశంలో "అమ్మలక్కలు" నశించి పోకుండా ఆ జాతిని నిలబెడతారు.

అంచేత చిన్నప్పుడే ముఖ్యంగా ఆడపిల్లలకి మంచి శిక్షణ తల్లి ఇచ్చినట్లయితే, వారే పెరిగి పెద్దవారై తమ (స్త్రీల) పాలిటి ప్రాణాంతకులుగ (అమ్మలక్కలుగ) తయారవకుండా చేసినవారౌతారు. అప్పుడిలా వనితాలోకంలో స్త్రీల స్వభావాలమీద రకరకాలుగా వ్యాసాలు రాయడం తప్పుతుంది.

శ్రీమతి ధాతారి అహల్యా హనుమంతరావు
(రాజమండ్రి)

* * *

ఏ గూటి చిలుక ఆ గూటి పలుకే పలుకుతుందన్న సామెత ఒకటుంది. మన అలవాట్లే మన పిల్లలకి కూడా అలవడుతాయి. పెద్దవాళ్ళు ఎలా చేస్తుంటారో బాగా గమనించి పిల్లలూ అలా చేస్తుంటారు— ఆ అలవాట్లు మంచివి అయిన పక్షంలో ఫరవాలేదు. కానీ ఏకొంచెం చెడు అలవాట్లయితేనే కష్టం.

"నేటి బాలలే — రేపటి భారత పౌరులు"గా వెలుగొందడానికి కారకులు పెద్దవాళ్ళే (తల్లిదండ్రులు.)

ఆళ్ళచెర్వు అన్నపూర్ణారంగయ్య (గుంతకల్లు)

అందాలకు చిట్కాలు

1—2—63 వారపత్రికలో మీరు ప్రచురించిన వైరాణిగారి వ్యాసము వెయ్యరాని వ్యాసమని నా ఉద్దేశ్యము. చర్మములో అనేకమైనట్టి సూక్ష్మాతి సూక్ష్మమగు రంధ్రములు గలవనియు వాటినుండి ఉత్పత్తి యగునటువంటి కొన్ని తైల పదార్థములు చర్మమును మృదువుగా ఉంచుటకు సహాయపడునవియు అందరికిని తెలిసినట్టి విషయమే. "పౌండేషన్సు" మేకప్పులవలన యీ రంధ్రములు పూడిపోయి వాటినుండి ఉత్పత్తియగు సహజమైనట్టి తైలము ఉత్పన్నముగాక చర్మము సహజ సౌందర్యమును కోలుపోయి, పొరపాటుగనో, గ్రహపాటుగనో పౌండేషను వేయకుండా బయటక ఎవ్వరైనను వచ్చుట సంభవించినచో వారి ముఖము చూడ శక్యముగాక, వార్ధక్యపు దశను చూపును. కాబట్టి సహజ సౌందర్య పోషణకు పాటుపడుట మాని, కృత్రిమ సౌందర్యమును పోషింప జూచినచో, పులిని జూచి నక్క వాతలు పెట్టుకొన్నట్లే ఉండునే గాని వేరే ఏమియు గాదు.

ఎ. కె. పార్థసారథి (మద్రాసు)

అందాలకు చిట్కాలు

ఈ శీర్షికలో ఇంకా రాసేందుకు నాకేం కనిపించడం లేదు! అలంకరణకు సంబంధించిన అభిప్రాయాలు మారుతూ ఉంటాయి. అందులో మన దేశం పరిస్థితి మరీ విచిత్రమయింది! ఒక్కొక్క ప్రాంతంలోనూ ఒక్కొక్క అలంకరణ విధానం చెలామణిలో ఉంటుంది. దానికి తోడు పాశ్చాత్య నాగరికతా ప్రభావం వేరే. సినీమాల సంగతి చెప్పాలా?

అందుకనే ఇంతవరకూ నేను రాసిన 'వ్యాసా'లన్నిటిలోనూ సౌందర్య సాధనాల నే విధంగా ఉపయోగిస్తే మంచి ఫలితాలిస్తాయో సూచించటానికి ప్రయత్నించాను. జుట్టు ముడి ఇలా ఉంటే బావుంటుంది, ఈ రకమైన నగలు బాగా నప్పుతాయి, ఈ రంగు లిప్‌స్టిక్ అందంగా ఉంటుంది—ఇటువంటి సలహాలు ఇవ్వలేదు. ఎవరికి తోచినట్లు వారు అలంకరించుకుంటారు! అయితే బజారులో దొరికే వస్తువు లేవిధంగా వాడితే 'మంచి ఫలితాలు' వస్తాయో నాకు తెలిసినంత వరకూ, సూచించగలిగినంత వరకూ చెప్పాను.

పాఠకులు తమకు తోచిన చిట్కాలు వేరే ఏవన్నా ఉంటే ప్రచురణకి పంపితే బావుంటుంది. ఇది నా సూచన మాత్రమే! పత్రిక సంపాదకుల అభిప్రాయం ఏమిటో నాకు తెలీదు!!

—వైరాణి. ★

1—2—63 సంచికలో వైరాణిగారు వ్రాసిన "అందాలకు చిట్కాలు" స్త్రీలకు మాత్రమే నని నేను, స్త్రీ పురుషులకు కూడ పనికొస్తాయని నా స్నేహితుడు వాదించుకొంటున్నాము. కాని అసలివి ఎవరికో ? మీకైనా తెలిస్తే, తెలియపర్చవలెను.

అకుల వీరవెంకట్రావు (శివదేవుని చిక్కాల)

స్త్రీలను ఉద్దేశించి వ్రాసినా, పురుషులు కూడా చదవవచ్చు!

కొన్ని సమస్యలు

ఈ వ్యాసంపేరు 'కొన్ని సమస్యలు' అనేకంటె 'అన్నీ సమస్యలే' అనిఉంటే బాగుండేదేమో. ఈ ప్రపంచంలో ఆడది అనేవారకు అన్నిసమస్యలూ తయారవుతాయి. వీరు, అందరికి తెలిసిన ఈ సమస్యలను వ్రాసేబదులు వాటి తరుణోపాయమును గురించి వ్రాసి యుంటె బాగుండేదని నా అభిప్రాయం.

వై. కమల (కొల్లాపురం)

మనోబలం

"మనోబలం" వ్యాసంలో—నాగరికతా, సంస్కారము, విద్య—లమూడూఎక్కువయినకొద్దీ మనస్సు ప్రతి చిన్న విషయానికీ బాధపడటం జరుగుతుంది. అనే వాక్యం అక్షరాలా నిజం. నిజంగా మనదేశంలో వరకట్నాలు, కుల గోత్రాల బడుద నశించాలంటే "బాపూజీ" వంటి మహాత్ముడు ఎవరైనా జన్మించాలి. ఆదర్శ మహిళల కాలవాలమైన భారతదేశము "ప్రేమ కలాపాల" కాపులై పోతుంటే ఇది యుగ ధర్మమనక మరేమనాలి?

"వనితావాణి"లో మగవారికి కూడా అవకాశము లభించాలని చాలామంది వ్రాస్తున్నారు. కానీ, "స్త్రీ"లకని కేటాయించిన రెండుపేజీల్కి కూడా పురుషులు ప్రవేశించాలని చూడటం కేవలం స్వార్థపరత్వమే (అందరూ కాదు సుమండీ). మన సోదరీమణులకు నా దొక మాట. విద్య, వివేకము, ఆలోచనాశక్తిగల మనము ఇకమీద మంచి వ్యాసాలు వ్రాసేందుకు ముందుకు వస్తే ఈ రెండు పేజీల హక్కును సుస్థిరము చేసుకోవచ్చు.

కె. సుశీలాదేవి (చంద్రగిరి)

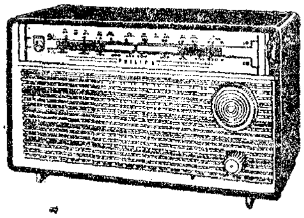
* * *

నేటి నాగరికత, సభ్యత, సంస్కారము కలిగిన విద్యావంతులు కూడ మనోబలం కోల్పోయి విపరీత పరిణామాలకు లోను కావడం శోచనీయం. "తాత్కాలికమైన ఆవేశాన్ని ప్రేమ అని అనుకోటం నేటి యువతీ యువకులలోని పెద్ద లోపం" అనే వాక్యం చాలా బాగుంది.

రుద్రి రమామణి (అలహాబాదు)

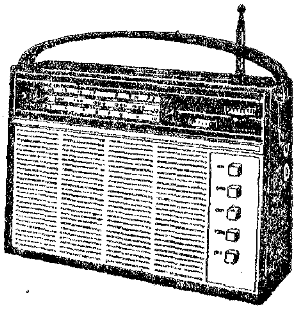
★

ఫిలిప్స్ నోవోసోనిక్ రేడియోలు
కొత్తరకములు

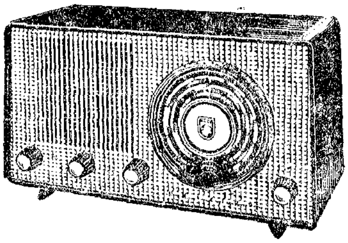
PHILIPS
PHILETTINA
B2CA17U (MAINS)

2—బ్యాండులు రూ. 209/-

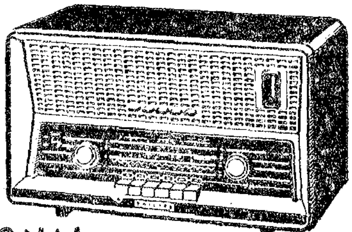
PHILIPS
TRANSISTOR PORTABLE
L4CA18T

3—బ్యాండులు—7 ట్రాన్సిస్టరులు రూ. 405/-

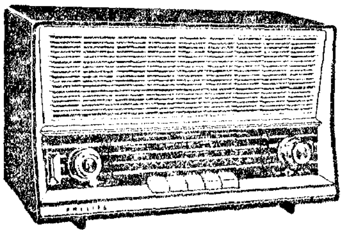
PHILIPS
PHILETTA
DE LUXE
B3CA17U

3-బ్యాండులు—5 వాల్వు రూ. 329/-

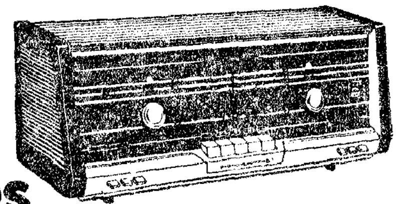
PHILIPS
INTERNATIONAL
B4CA97A

4—బ్యాండులు — 6 వాల్వు
రూ. 551/-

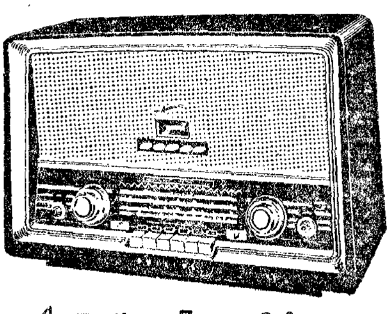
PHILIPS
MINOR
B4CA17A (MAINS)

4-బ్యాండులు—6 వాల్వు రూ. 405/-

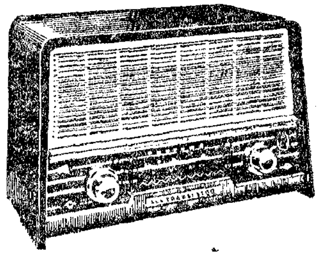
PHILIPS
TRANSISTOR ACE
B5CA19T

4-బ్యాండులు
7-ట్రాన్‌సిస్టరులు
రూ. 645/-

PHILIPS
MAJOR
B5CA97A

4—బ్యాండులు—7 వాల్వు 2 స్పీకర్లు
రూ. 675/-

PHILIPS
TRANSISTOR PHILETTA
B3CA09T

3—బ్యాండులు—7 ట్రాన్సిస్టరులు
రూ. 339/-

పన్నులు అదనము

విశాఖపట్నం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలకు అనుమతి పొందిన ఫిలిప్స్ రేడియో డీలర్సు: —

టెలిగ్రాం: సౌండ్

వైజాగు రేడియో కో.,

మెయిన్ రోడ్డు, విశాఖపట్నం-1.

ఫోన్: 120

భీడువు

రచన

"విజయ"

(గత సంచిక తరువాయి)

గంటన్నరలోగానే కొండపై ... రుకున్నారు ముగ్గురూ....గోతులు తవ్వి వున్నాయి. మూడింట్లో ముగ్గురూ రైఫిల్స్‌తోసహా కూర్చున్నారు.

సాయంత్రం అయిదున్నరయింది. సూర్యుని అస్తమయ కాంతి మేఘాలకు వింతరంగులు పూసింది. కొండకు దిగువగా అంతకుముందు కన్పించిన దళం కన్పించింది. నాయర్, సింగూ, రాజా నవ్వుకున్నారు.

శత్రుమధ్యలో, కానున్నది ఏదైనా ధిక్కరిస్తూ వెలిగింది ఆ నవ్వు.. రాంసింగ్ మాగజీన్ రెడీగా వుంచుకున్నాడు. నాయర్ కుడిచేయిలోకి ఉప్పుక్కున ఉమ్మి, నేలకు తాకించి, పైపైన తుడుచుకుని, ట్రిగ్గర్‌మీద వుంచాడు వ్రేలును....

"భాయీ, నీవు కుడివైపు కాచుకో— నేను మధ్యన చూస్కుంటాను— రాజా భయ్యా' తైయ్యార్ కరో బేటాకో— దావత్ ఆ రహాహై!', అన్నాడు నవ్వి..

"నేను సిద్ధమే భాయీ" అన్నాడు రాజా..

వందమంది చైనా సైనికులు పైకి చూచుకుంటూ రాసాగారు. దాదాపు వంద రెండువందలగజాలు విడివిడిగా, చెదిరిపోయి నెమ్మదిగా కొండమీదకు నడువసాగారు వాళ్ళు..

రాజా ట్రిగ్గర్‌మీద వేలుంచాడు....

గుండె వేగంగా కొట్టుకుంటూంది..

మరో నిముషం.... మరో నిముషం.... అంతే...

"జైహింద్....గురూజీ భలా కరేగా!" అన్నాడు రాంసింగ్.

"జైహింద్" అన్నారు రాజా, నాయర్....

తుపాకీ ఫోర్‌సైట్‌మీదినుంచి కన్పించారు చైనావాళ్ళు..

రాంసింగ్ ట్రిగ్గర్ నొక్కాడు..

నాయర్, రాజా అతన్ననుసరించారు..

తుపాకీలు వెనక్కి కొట్టాయి..

నిశ్శబ్దాన్ని మృత్యువు భీకరంగా చీల్చుకుంటూ పోసాగింది..

ఆకుల్లాగా రాలసాగారు చైనీయులు..

కొందరు వెంటనే చిన్నచిన్న బండల వెనుకు దాగారు..

తుపాకుల మోతతో మెదడు వేడెక్కింది..

"నువ్వు పిరికివాడవి!" అందికదా! రాజా కోపంతో పళ్ళు బిగపట్టి నొక్కాడు ట్రిగ్గర్‌ని..

మాగజీ... ...యింది.. ...

రెండోది వుంచాడు రాజా.

మళ్ళీ చూపుడువేలు స్థానం చేరుకుంది..

గాల్లోంచి చీల్చుకుంటూ పోయాయి బుల్లెట్లు.

కాస్సేపు ఆపారు ముగ్గురూ..

దిగువ చలనంలేదు.. ఎవరో కొందరు అరుస్తున్నారు దిగువ. భాష అర్థంకాలేదు..

దాదాపు ఇరవైమంది బండల చాటునుంచి పక్కగా పోయారు..

"భయ్యా, నీ వేపు జాగ్రత్త" అన్నాడు రాజా నాయర్‌ని.

"ఫర్వాలేదు" అన్నాడు నాయర్.

హఠాత్తుగా కొండమీదికి బుల్లెట్ల వర్షం కురిసింది....ముగ్గురూ తలవంచుకుని కాచుకున్నారు అది తగ్గేదాకా. నాయర్ తలెత్తి చూసేసరికి ఇంచా కటి ఇరవైమంది ఎక్కుతూ వస్తున్నారు, దగ్గర అవుతున్నారు.. క్రమేణా—

నాయర్ తుపాకి అటువేపే తిప్పాడు.. ట్రిగ్గర్ కొట్టుకుంది—ముందుకీ వెనక్కీ.. వాళ్ళు ఇద్దరు పడిపోయారు.. మిగతావాళ్ళు బండలకిందా, వెనుకా నక్కారు..

మరోసారి బుల్లెట్లు వానలాగా కురిశాయి పైకి. రాతిపలుకులు గాల్లోకి ఎగిరాయి. రాంసింగ్, రాజా తుపాకు లుపయోగించారు.. మళ్ళీ కొందరు ఎక్కి వస్తున్నారు..

రాజా—మాగజీన్ ఖాళీ అయిపోయింది.. మరోటి వుంచాడు రాజా త్వరత్వరగా.. బుల్లెట్లు రాలాయి మళ్ళీ.

మళ్ళీ రాజా, రాంసింగ్ తలెత్తేసరికి రెండువేపుల్నుంచీ వస్తున్నారు తమపైకి..

నాయర్ వద్దనుంచీ శబ్దంలేదు..

రాజా దగ్గర చేరాడు.. చూచాడు..

నాయర్‌ముఖం తుపాకిమీద వికృతంగా పడి వుంది.. నోట్లోంచి, చెవుల్లోంచి నెత్తురు చిక్కగా పారుతూంది..

"భయ్యా" అన్నాడు రాంసింగ్‌ని చూచి.

రాంసింగ్ చూచాడు.. ఏమిటన్నట్లు..

"నాయర్ భాయి...." మాట రాలేదు రాజాకి..

రాంసింగ్ తుపాకీ తీసుకుని వచ్చాడు; చూచాడు.

"పద, దిగి పోవాలి— వాళ్ళతో లాభంలేదు" అన్నాడు..

... ...రు....

"వదిలేయాలి.. పద" అన్నాడు రాం... ... వంచుకుని నాయర్‌తలకిందనుంచీ తుపాకీ తీసుకున్నాడు రాంసింగ్.. చేతికి నెత్తురు అయింది.. దాంతో తన ముంజేయిదగ్గర, కోటువద్ద రాచాడు.. ఎర్రని మరక నిల్చింది.. బుల్లెట్లు కీచుమన్నాయి.

"నాయర్‌భాయీ, మాఫ్‌కరో.." అన్నాడు రాజా.

"నాయర్‌భయ్యా, నీ గుర్తు తీసుకున్నాం" అన్నాడు రాంసింగ్.. కళ్ళు చెమర్చాయి. ఇద్దరికీ—రాంసింగ్, రాజా చెరి రెండు గ్రెనేడ్లు తీసుకున్నారు.. క్రిందనుంచీ పాకుతున్న వారి వీపుకి బాగా గురిచూసి విసిరారు..

కొండలు హోరుమన్నాయి ధ్వనికి.

ఇద్దరూ గబగబా క్రిందకు దిగడం ప్రారంభించారు..

దారి ఘోరంగా వుంది.. అంతకంటే మెదడు.. క్షణం క్రితం తాము ముగ్గురు.

ఇప్పుడు ఇద్దరు.. నాయర్‌లేడు..

బాధ్యత నిర్వహిస్తూ, ఎప్పుడో వేడినెత్తురుతో భారతజాతిలో పుట్టిన ఋణం తీర్చుకున్నాడు..

పది నిముషాల్లో కొండకిందకు వచ్చేశారు దాదాపు. పైనుంచీ మెషిన్‌గన్ బుల్లెట్లు కక్కింది... చుట్టూ...గాలికి కీచుమన్నాయి అవి — ఇద్దరూ బండలచాటున నక్కారు.. కాసేపు.. నిదానించి మళ్ళా బయలుదేరారు.. ఉన్నట్లుండి రాజానెవరో కాలిమీద కొట్టినట్లయింది.. పడిపోయాడు..

"సింగుభయ్యా," అన్నాడు..

రాంసింగ్ ఆగాడు.. పట్టుకుని లేవనెత్తాడు. రాజాని.

కుడితొడనుంచి నెత్తురు కారుతూంది..

"నడవగలవా?" అన్నాడు రాంసింగ్..

బాధతో కళ్ళల్లోకి నీళ్ళువచ్చాయి రాజాకి.

"ఆఁ!" అన్నాడు రాజా కుంటుతూ..

ఇద్దరూ నెమ్మదిగా బయలుదేరారు..

సాయంకాలపు రవి—కిరణాల నీడలు వారికి రక్షణనిచ్చాయి..

మరు రోజు మధ్యాహ్నం అయ్యేసరికి వలాంగ్ చేరుకున్నారు..దారిలో ఆగి, రాంసింగ్ నెత్తురు మరీ ఎక్కువగా కారకుండా కట్టుకట్టాడు రాజాకు.

— 37వ పేజీ చూడండి

సరాగమాల

వి. ఎ. కె. రంగారావు

తెనాలి అర్జునశ్రీగారికి, కొత్తగూడెం శరత్ కుమార్‌గారికి సమాధానంగా యిద్దరు పాఠకుల లేఖలు యిస్తున్నాను. ఆ పాఠకుల అభిప్రాయాలతో నేను చాలవరకు ఏకీభవిస్తున్నాను. కాబట్టి వాటినే నా సమాధానాలుగా తీసుకోవచ్చును. అర్జునశ్రీ గారికి మరొకమాట. మీ ఆఖరి ప్రశ్నకు సమాధానం కావాలంటే ఇరవై అయిదు నయాపైసల తపాలా బిళ్ళతో నా పేరిట మరొకసారి వ్రాయండి.

కస్తూరి బొబ్బిలి గారికి : గీతాదత్, బాలసరస్వతుల కంఠాలకు పోలిక వుందని మీరంటే నేను కాదనను. ఆ పోలిక యెందులో అని అడిగితేమాత్రం చెప్పడం సాధ్యంకాదేమో ! ఈ మధ్య బాలసరస్వతి ఏ పాటలూ రికార్డులకు పాడలేదు. రేడియోలో అడపాదడపా పాడుతునేవున్నారు. త్వరలోనే ఒక ప్రయివేటు రికార్డు యిమ్మని నేను కోరేను. మౌనం అనంగీకారసూచకం అన్నట్టు వూరుకున్నారు. మరొకసారి అడిగిచూస్తాను. ఇది మరికొంచెం త్వరగా జరగాలంటే వారి అభిమానులందరూ రికార్డింగ్ రిప్రజెంటేటివ్, ది గ్రామఫోన్ కంపెనీ, మౌంట్‌రోడ్, మద్రాసు—6, పేరిట ఉత్తరాలు కురిపించడమే.

బాలసరస్వతి పాటలే మరపురానివి. వాటి గురించి మరపురాకుండా నేను చెప్పవలసిన పనేముంది ? మకరందానికి మాధుర్యం షట్పదాలు కలిగించాలా ? చంద్రికకు నిండుతనం చకోరికలు నేర్పాలా ? ? సత్యానికి సాక్ష్యం మరొకరు పలకాలా ? ? ?

పోల్గా ప్రొడక్షన్స్ నెం 1 లో కన్నాంబ, అంజలి.

అన్నపూర్ణావారి నెం 9 చిత్రంలో సావిత్రి.

గుంటూరు తులసిగారికి : "బావమరదళ్ళు"లో "నీలిమేఘాలలో" పాడినది జానకే. రేడియోలో వేరే విధంగా చెప్పివుంటే అది పొరపాటే.

మైనంపాడు ఆదిలక్ష్మిగారికి : "అభిమానం"లో "వలపు—తేనె పాట" పాడింది తెరవెనుక ఘంటసాల, జిక్కి. తెరమీద చలం, కృష్ణకుమారి అనుకుంటాను.

భీమవరంనుంచి వ్రాసిన శ్రీమతి రంగారావు గారికి: ఆకుల నరసింహారావు "అర్ధాంగి"లో "రాధను రమ్మన్నాడు" పాట తరువాత "భీష్మ"లో ఒక్క పద్యమే పాడారు. చాలా సంవత్సరాలక్రిందట వీరు ప్రసిద్ధ గాయకులని యిప్పటి సంగీతదర్శకులు చాలా మంది చెప్పుకుంటారు.

* * *

సంగీత సమీక్ష జి. ఇ 37538.

క్రిందటి వారం ఒక చక్కని ప్రైవేటు రికార్డు పరిచయం చేశాను. ఈ నెలలో మరొకటి, విలువైనది, విన, కొనదగినదీ విడుదలైనది.

పదాలు, జావళులు గేయ—రచనా పద్ధతిలో చాలా పురాతనమైనవి. రెంటికీ శృంగారమే వస్తువయినా, మొదటిది రాగ (గాన) ప్రధానంగామ, రెండవది తాళ (నృత్య) ప్రధానంగాను ఆ రోజుల్లో వుండేవని కొందరు పెద్దలు అంటారు. ఇప్పట్లో ఆ తేడాలు కొద్దిమందే గమనిస్తున్నారు. అది మనం గమనించినా గమనించకపోయినా, వాటి అందాన్ని ఆస్వాదించటం మాత్రం మనం తప్పకుండా చేయతగ్గ పని. ఈ ఉపోద్ఘాతమంతా యెందుకంటే కొలంబియా వారు విడుదల చేసిన పై రికార్డులో జానకి రెండు పాటలు ఒక జావళి, ఒక పదం పాడారు; అందుకు.

ఈ రెండు పాటలు వినటానికి, చదవటానికి, నాట్యంచేయడానికి యెంతో హాయిగా, కమ్మగా, అనువుగా వున్నాయి. అసలు ఈ త్రివిధోద్దేశాలను మనసులో వుంచుకొనే ఈ పాట సృష్టించబడినదీ అనిపించకమానదు; గమనించి వింటే.

ఒక ప్రక్క "ఇంతి వేణు గోపబాలు"డనే పదం. "వంతమాడి పోయెనే, నా చెంత చేరడాయెనే" అని ఫిర్యాదు చేయుచున్నది నాయిక (ఖండిత ఏమో) తన సఖితో. ఎంతోసేపు వేచిందట. కనులెంతో కాయలు కాచినవట. అయినా "ఇసుమంత కరుణా జూపడే" అంటూ తనెంత చులకనైతినో అని తల పోస్తున్నది. రచన ఆనంద్‌కుమార్‌ది. పేరు కొత్తదైనా, రచనా పద్ధతిలో కొత్తదనంకన్న పాతఫక్కీ మెత్తదనమే మాటమాటలో కనిపిస్తున్నది. క్షేత్రయ పదాలతో ఒక విధమైన పోలిక లేకపోలేదు. కమాస్ రాగంలో బిగువుగా వున్న అంతరాత్మ వరుస, పదానికి తగినట్లు పరిపుష్టిగా వున్న సాలూరు హనుమంతరావు వాద్యగోష్ఠి, రెండూ హృద్యమంగా వున్నాయి. ఈ పాటలో మరొక ప్రత్యేకత చరణం తరువాత పలికిన పల్లవికీ, మొదటి పల్లవికీ కించిత్తు తేడా వుండటం. చరణం తరువాత వచ్చిన పల్లవిలో "ఓ ఇంతిరో" అన్న యెత్తుగడ మృదులంగా, మధురంగా వుంది. మరొక్కమాట: ఈ పాట వింటుండగా వినిపించిన వీణ మీటులు మీ హృదయ విపంచివనుకునేరు. కాదు; రికార్డులోనివే.

రెండవప్రక్క కాపీ రాగంలో వున్న జావళి: "నీసరి నీవే నెరజాణా" అన్నది. ఇందులో ఒక ప్రత్యేకత, మొదటివి మూడు స్వరాక్షరాలే అవటం. అంటే "నీసరి" అనుపదు ఆవే స్వరాలు పలుకుతాయను

ఒంపుల ఒయారి. చూపుల కటారి నటి షీలా.   ఫొటో. ప్రభాకర్.

మాట. ఇదీ ఆనంద్‌కుమార్ సాహిత్యమే. దీని మాటలో కొంచెం ఆధునికత, శ్రీ మల్లాదివారి రచనా ప్రభావం కనబడుతున్నది. దానికేమున్నది; వారి బాణీలు అలవాటైన, వాటి వరస [illegible] కందరికీ [illegible]. కాపీ రాగమే [illegible] రాగం. పైగా జావళీలకు అది పెట్టింది పేరు. ఈ రెండూ కలిసిన పాటకు జానకి కంఠం తోడైతే యేమవుతుంది? ఆనందానికి పర్యాయపదం అవుతుంది. ఈ పాటకు వాద్యగోష్ఠి ఇలా ముద్దముద్దలుగా కాక మరికొంచెం నిర్దుష్టంగా వుంటే బాగుండుననిపించింది. చివరన వున్న వీణ, వేణువుల మేళవింపు పువ్వుమీ విరిసిన వనమల్లికల గుబురు.

ఈ రెండు పాటలూ జానకి కంఠంతో ప్రాణ ప్రతిష్ఠ చేసుకున్నాయి. చక్కని సంగతులు వేస్తూ, విరహంలో [illegible] పోస్తూ, స్వరాల సెలయేరులో ప్రవహిస్తూ శ్రోతలను తన్మయ పరుస్తున్నది ఆమె కంఠం. మాధవుని రాకకోసం యుగయుగాలుగా వేచిన రాధ నిరీక్షణ

సరాగమాల

ఆమె కంఠంలో పలికింది. అంతరంగా శివుని కోసం [illegible] గిరిజ [illegible] ప్రతిఫలించింది. [illegible] సంగీత, సాహిత్య, [illegible] ప్రైవేటు రికార్డులకు అందని కొత్త సంగతి నిరూపించాలనుకున్న నా ఆశయం ఫలించింది.

ఈ పాటలు ఒకసారి విని మీ అభిప్రాయం నాకు వ్రాయండి. ఈ రికార్డుతోబాటు పై పాటల కాగితం ఉచితంగా యిస్తారు.

* * *

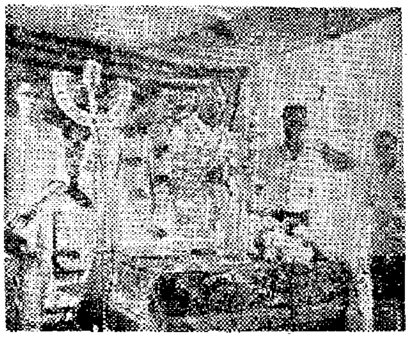
అన్నపూర్ణావారి "దొంగరాముడు" ఆధారంగా ఎ. వి. ఎం. వారు హిందీలో "మన్‌మౌజీ" నిర్మించారు. ఆ చిత్రానికి సంగీత సారథ్యం వహించింది మదన్‌మోహన్. అన్ని పాటలూ బాగానే వున్నాయి. మూడు పాటలు చాలా బాగున్నాయి. అందులో "చందారే" అన్నది మరింత బాగుంది. పాడినది లత. సురకన్య మీటిన స్వప్నవీణలా, మహతినుంచి ప్రవహించిన లావణ్య ప్రవాహంలా విన్నవారిని తనవారినిగా జేసుకొంది. రాజేంద్రకృష్ణ సాహిత్యంలో నవ్యత్వం అట్టే లేకపోయినా లాలిత్యం వుంది. "చందా జారే జా, కాహే ఆయా హై అకేలా, [illegible] అభీ బేలా, మేరే పియాకో ఢూంఢ్‌కే లా" పాట మొదట వినిపించిన సితారులు, వాయులీనాలు చివరిదాకా వుంటాయి వాద్యగోష్ఠిలో; పాలపుంతల వెలుగు పొగల తెరలలోనుంచి ప్రకాశిస్తున్న తారావళి. ఈ పాటలో గమనార్హమైనది యే ఒక్క అంశమూ లేదు; అన్నిటి కలయిక. చక్కని చిననాటి కలలాగ, చిక్కని పాలసముద్రపు టలలాగ కలకాలం మనసును మురిపించే కలయిక.

రెండవ ప్రక్క "ఆయా హై కహాఁసే పీలే దీవానే" అన్నది పాడుతూ పాడుతూ, లత యెన్ని సరదాల సరదాలు వేస్తూ, తీస్తూ, తొంగిచూస్తూ తమాషాలు చేస్తుందో వింటే గాని, తెలియదు. తాగి వచ్చిన వాడి సంగతి యేమో గాని; ఈ పాట వింటుంటే మత్తెక్కని మగవారు, కాదుకాదు; రసిక ప్రవృత్తి గల వారు ఉండరు. దీనికి చాలవరకు కారణం తూలుతూ,

సోమువార వ్రతమహత్యంలో దేవిక.

సోలుతూ, వెంటాడే తాళం. మదీరా మదిరలో వుండే లేత మగత చవిచూపే మదన్మోహన్ సంగీత ఛాయ, సులభంగావున్న రాజేంద్రకృష్ణ రచనకూడ కొంతవరకు తోడ్పడింది. ఈ రికార్డు నెం. జి. ఇ. 33551.

బాపు చిత్రకళా ప్రదర్శన ప్రారంభోత్సంవాదు: తీసిన ఛాయా చిత్రం. కుడినుంచి ఎడమకు: శ్రీయుతులు కాట్రగడ్డ వరసయ్య, బాపు, అధ్యక్షులు ఎస్. పీ. శేషయ్య, అక్కినేని నాగేశ్వ రావు, కార్యదర్శి పిళ్లా సుబ్బారావ్.

అడ్రసు యివ్వకుండా అమునమైన ప్రశంసా వర్షం కురిపించటమే గాక "మీరు కలిగించిన ఆనందానికి పారితోషికమంటూ పంపిన" "దానికి" రా.వ గారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు.

*　　　*　　　*

ఈ మధ్య విజయవాడ, నెల్లూరు మొదలగు వూళ్లు తిరిగి వచ్చాను. మూడు నాలుగుచోట్ల "శ్రీ కృష్ణార్జున యుద్ధం" చూడటం తటస్థించింది. ఆ చిత్రంలోవున్న పాటలన్నిటిలో యేది ఎక్కువగా ప్రజలను మెప్పిస్తున్నదో తెలుసా? "అంచెలంచెలు" అనే కామిడీపాట. ప్రతిచోటా, ముదావహం. ఈ పాట రికార్డుగా రావడం కొంత ఆలస్యమవుతుంది. రాగానే నంబరిచ్చి విపులంగా పరిచయం చేస్తాను. ☆

అవీ - ఇవీ - అన్నీ

'తిలక్' కొత్త చిత్రం

'చిట్టితమ్ముడు' దర్శకత్వం వహించిన శ్రీ తిలక్ నేరుగా సూటిగా జనరంజకమైన ధోరణిలో సమస్యాత్మక చిత్రాలు తీయగలనని ఋజువు చేసుకున్నారు. ఆయనే తిరిగి "ఈడూ—జోడూ" లో మరో మంచి సమస్యను జనరంజకమయ్యే మార్గములో తీస్తున్నారు. పిక్చర్ త్వరలోనే విడుదలకు సన్నాహ మవుతోంది. ఇందులో జమున, జగ్గయ్య, గుమ్మడి, చలం నటిస్తున్నారు.

'రాజ్యం పిక్చర్సు' కొత్త చిత్రం

రాజ్యం పిక్చర్సువారు తీస్తున్న కొత్త చిత్రానికి [నెం5] ఫిబ్రవరి నాలుగున ప్రారంభోత్సవం జరిగింది. ఉత్తరగోగ్రహణం కథ నాధారంగా వీరు 'నర్తనశాల' అనే చిత్రాన్ని తీస్తున్నారు. దీనికి శ్రీ గోగినేని వేంకటేశ్వరరావు కామెరా స్విచ్ఆన్ చేశారు.

ఇందులో సావిత్రీ, రేలంగి, రామారావు, రంగారావు ప్రభృతులు నటిస్తున్నారు. దర్శకత్వం కే. కామేశ్వరరావు.

విజయవాడలో "బాపు" చిత్రకళా ప్రదర్శనం

శ్రీ కాట్రగడ్డ నరసయ్య, శ్రీ పి. జి. బెనర్జీల ఆధ్వర్యాన—చిత్రకారుడు బాపు చిత్రకళా ప్రదర్శనం జనవరి 26 వ విజయవాడ ఫిలిం—ఛాంబర్ హాలులో జరిగింది.

ఈ ప్రదర్శనను శ్రీ అక్కినేని నాగేశ్వరరావు ప్రారంభించారు. శ్రీ ఎస్. వి. శేషయ్య అధ్యక్షత వహించారు.

కార్యదర్శి శ్రీ పిళ్లా సుబ్బారావ్, ఈ ప్రదర్శనలో శ్రీ బాపు వేసిన 3000 చిత్రాలను ప్రదర్శించామని, ఇందులో దాదాపు పత్రికలలో అచ్చు అయిన వాటినే తిరిగి ఒక దగ్గరకు చేర్చామనీ, బాపు వేసిన చిత్రాలు యువ చిత్రకారుల అభివృద్ధికి సహాయకారిగా ఉంటాయన్నదే ప్రదర్శన ముఖ్యోద్దేశమని, ఇందుకు అనేకమంది సహకరించారనీ తెలియజేశారు. ఈ ప్రదర్శన ఐదు రోజులపాటు జరిగింది. ప్రదర్శన హాలులో స్త్రీల కొరకు గర్ల్ గైడ్‌లను నియమించడం జరిగింది.

మరో కొత్త చిత్రం

హైద్రాబాదు శ్రీ నిథయం పిక్చర్స్ (ప్రయివేట్) లిమిటెడ్ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ శ్రీ బి. ఎస్. రాయుడు తీయ తలపెట్టిన తొలి చిత్రం ఫిబ్రవరి 14 వ తేదీన వీనస్ స్టూడియో (మద్రాసు)లో ప్రారంభించారు. శ్రీమతి శాంతకుమారి కెమెరా ఆన్ చేశారు.

పోతే నవీన చిత్రావారి 'సవతి కొడుకు', అరుణా ఫిలిమ్స్ 'సోమవార మహాత్మ్యం' రెండూ యిది మీరు చదివేవేళకు దేశంలోనే ఉండొచ్చును.

వెండితెర నవల

శ్రీ బి. ఆర్. పంతులు నిర్మించిన "పెంపుడు కూతురు సినిమాలోని మాటలూ పాటలూ పొందుపరుస్తూ కూర్చిన వెండితెర నవలను స్వతంత్ర పబ్లిషర్స్—విజయవాడ వారు ప్రచురించారు. శ్రీ డి. దశరథరామిరెడ్డి సంకలనంతో వెలువడిన యీ వెండితెర నవల వెల 75 న. పై. సుమారు 100 పేజీల ఈ పుస్తకం రచనా బాగున్నాయి. —'క్రిటిక్'

ఆంధ్రపత్రిక చీఫ్ రిపోర్టర్ శ్రీ పి. వి. ఆర్. శర్మగారు తమ కుమార్తె సౌ॥ కామాక్షమ్మను శ్రీ వై. యస్. అవధానిగారి తృతీయకుమారుడు చి॥ విశ్వేశ్వరరావు బి. యస్‌సి; కి యిచ్చి ఫిబ్రవరి 3 వ తేదీన వివాహం జరిపారు.

తెర మీద తెర వెనుక

పీ రా జీ

దేవదాసు
వేషంలో నాగేశ్వరరావు

(గత సంచిక తరువాయి)

"ఈ కళారంగమే నాకొక విశ్వవిద్యాలయం: ఇక్కడ నేను అనుభవంతో పాఠాలూ అధ్యయనంతో లాభాలు పొందగలిగాను."

"ఇవాళ ఇంతవాణ్ణయ్యానూ" అంటే, ఇందుకు కారణభూతమైన దంతా స్పష్టంగా ఇప్పటికీ నాకు తెల్సు. నాలో ఆవేళ 1941 లోనూ అదే పట్టుదల వున్నది. ఇవాళ మీరంతా "గొప్పవాణ్ణి" అంటున్న ప్పుడూ ఇంకా అదే పట్టుదలా, నిగ్రహం ఉన్నాయి—"

"ఆవేళ 'మిగనా' లేదు; ఈ రోజున విర్రవీగనూ లేదు."

కార్యవాది

శ్రీ నాగేశ్వరరావు మాటల్లో కార్యవాదిత్వం మనకు స్పష్టంగా అగుపిస్తుంది. నిజానికి నేను ఆయన్ని కల్సుకున్న తొలిరోజున చాలామంది జన వాళ్ళూ, ఇతరత్రా వ్యాపారరీత్యా జనవాళ్ళూ కూడా ఉన్నా— పారిశ్రామికరంగాన తను వేసుకుంటున్న పథకాలను వేటూ తన గురించి లక్ష్య పెడుతున్నట్లు అంతర్గతంగా ఆలోచిస్తూ ఉన్నా సరే—నన్ను ఆప్యాయంగా పలకరించి "అవునండీ ! నేను హైదరాబాద్ వెళ్తాను. అక్కడ ఫలానా తేదీనుంచి కాల్ షీట్సు పెడ్తాలుంది" అన్నారాయన.

యంతో, తన కొక కొత్త అనుభవాన్ని తెనుగు సినిమా కొక కొత్త ప్రతిపత్తినీ—రెంటినీ తేగల మజిలీకి ఆయన ఆయత్తమవడం అప్పుడే గ్రహించాను. చాలా విషయాలు అడిగాను కాని మొదటిది ఇతరమైన ఆటంకాలు, టెలిఫోనూ, మనుషులు రావడం ఇత్యాదులు; రెండోది, మరీ "పార్‌ఫెక్ట్" ప్రశ్నలవడం ఇంకోటి. ఈ రెండు కారణాలవల్ల "ఆగండి మరీ ! నాగేశ్వర్రావు కేవలం మాటలు చెప్పడు; చేతల్లో చూపిస్తాడు. కొంచెం రోజుల్లో మీరే చూస్తారు; మీకే చెబుతాను" అని ఆయన అనటం జరిగాయి అలా అన్న ఆ జవాబును నేను అదే 'లైట్'లో తీసుకున్నాను కూడా.

చలో హైదరాబాద్

తెనుగు రాజధానీ నగరానికి ఒక ధ్యేయంతో నివాసం మార్చదల్చుకున్న ఈ నటుణ్ణి ఆ మాట గురించి అడగకుండా ఎలా వుంటాను ?

పథక రచనా, సంస్థా నిర్ధారణ లేందే, యీ అనుభవజ్ఞుని ప్రయత్నాలుండవుకదా. అందుకే మీ వుద్దేశాలేమిటి హైదరాబాద్ వెళ్లడానికి? యిక మీదట అక్కడ స్థిరపడాలని అనుకున్నారా?" అని అడిగాను.

శ్రీ నాగేశ్వరరావు అన్న ఈ మాటలనుంచి వేరే వ్యాఖ్యానం అక్కర్లేకుండానే తాత్పర్యం, తత్వం తెలిసిపోతాయనుకుంటాను. వర్ధమానులకు కూడా పని కొస్తాయి.

కొత్త మలుపు

శతాధిక చిత్రయాత్రలో అనేకమైన మలుపులు తిరిగిన ఈ అగ్రస్థాయి నటుని జీవితంలో ఈ ఏడు మరో రసవత్తరమూ, ధైర్యస్థైర్యాలకు ఉదాహరణా అయిన మలుపు తిరుగుతున్నది. తెనుగు సినిమా పరిశ్రమకు ఈ నటుని కొత్త ఊహలూ, స్వంత నిర్ణయాలూ, కొత్త చోటే అయినా 'సొంత' చోటునే గనుక— మంచి పూలూ, కొత్త పిందెలూ వేసి ఫలిస్తాయని మనం ఆశించవచ్చును నా ఇంటర్వ్యూలోని క్షణాలు జోరుగా, హాయిగా గడిచిపోయాయి !

చాలా సేపు చాలా విషయాలమీద గోష్ఠి జరిగినా, సుదీర్ఘమైన ఈ నటుని 'కెరీర్' లోని ఒక క్రాస్ సెక్షనేనా చెప్తున్నామా లేదా అనిపిస్తుంది. ఐనా నా ప్రశ్నలు, అతని సమాధానాలు మాత్రమే గాక ఇతరత్రా అనేక విషయాలమీద జరిగిన మా గోష్ఠిలో నేను చూడగలిగిన పెర్సనాలిటీని

"ఆదర్శాల మేరకు జీవించాలని నా ఆకాంక్ష" అక్కినేని నాగేశ్వరరావు

నేను హైదరాబాద్ సంగతి కదిపింది పేరు. ఐనా సరే ఈ జవాబును కూడా సీరియెస్‌గానే తీసుకుని, "నిజీగా ఉన్నారే ? జవివెస్సా?" అన్నాను.

"ఇది ఏలూరు ఏర్పాట్ల గురించిలెండి.... సరే దాని దారి దానిదే; మనం, మన కళారంగం ఇది ఇదే. నాలోనిది సమన్వయ నైజమే గాని కాన్ఫ్లిక్ట్లింగ్ నేచర్" కాదు అన్నారాయన.

(జనవరి 14 న ఏలూరువద్ద పల్వర్రైజింగ్ మిల్సును శ్రీ అక్కినేని నెలకొల్పారం, నా సంగతెలా వున్నా పాఠకుల్లో చాలామందికి తెలిసేవుంటుంది) అంతలో సినిమా విషయాలు చాలా దొర్లిపోయాయి. నిజమే నటునిలోనిది కళాతృష్ణయే ! అతని అభ్యాసం కూడా ఏకాగ్రతతోనే జరుగుతుంది. కాని 'సినిమా అనేది క్యాలక్యులేటెడ్ బిజినెస్సుగా ఇవాళ! అంచేత నటుడు వ్యాపార రంగాన రాణించగలడూ అనేది నిస్సందేహం.

ఇలాంటి మార్గాన కబుర్లుసాగాయి. అప్పుడే ఆయనకు మద్రాసుమీద, సినీపరిశ్రమ మీద గల అపేక్షనూ, సహజమూ ఐన సెంటిమెంటు, నాకు పొడగట్టింది. ఐనా ఒక ఆదర్శంతో, బలమైన ఆశ

"నేను వెళ్లేది ఖాయం. మీ రన్నట్లు ఏ ఊహాలు, పథకాలు లేకండా వెళ్తున్నాను అన లేను కాని, కార్యరూపం దాల్చేవరకూ మాటలు చెప్పను" అని, "ఈ విషయంలో నన్ను అర్థం చేసుకుంటారనుకుంటాను. మళ్లీ చెప్తానీ విషయాలు..." అంటూనే ఆయన అర్జంట్‌పనిమీద వెళ్ళిపోడం జరిగింది.

శ్రీ నాగేశ్వరరావుతో మర్నాడు నే జరిపిన గోష్ఠిలో "ఆడియన్స్ స్టడీ" గురించి చర్చ వచ్చింది. అక్కడే ఆయనకు ప్రేక్షకుడన్నా, అతని అభిప్రాయమన్నా వున్న గురీ, గౌరవం తెలిశాయి.

"అంతేనా, ఇవాళ నే నేస్తంవేస్తున్నానూ అంటే... దాన్ని జనం ఏడాది (కనీసపక్షం) తర్వాతగాని చూడరే.. అప్పటి వారి మనోభిరుచిని కూడా బేరీజు వేసుకోవాలినా; అదే దూరదృష్టి అంటున్నది నేను" అన్నారాయన.

"ప్రేక్షకుల, నటుని, నిర్మాతల అభిరుచుల మేళవింపు జరిగి తీరాలి."

"లేపోతే ఇవాళ అందల మెక్కిస్తున్నవారే రేపు అథఃపాతాళానికి బణగ్రదొక్కుతారు."

కొంతేనా యిచ్చానని అనుకుంటున్నాను. "ఇద్దరు మిత్రులు" గా రెండు వ్యతిరేక నైజాలు ఒక 'పాపులర్' ఆర్టిస్టులో ఉండటం ముదావహం. సాధారణంగా "నాలో రెండు వ్యతిరేక వ్యక్తిత్వాలున్నాయి" అనడం అంతర్జాతీయ ప్రశస్తమైన వాక్యమే ఐనా, శ్రీ అక్కినేని వీటిని సమన్వయ పర్చుకొన బూనడం హర్షదాయకమైన సంగతి. నన్నాకర్షించిన ఒకే వాక్యం—అదీ ఖచ్చితమూ, గంభీరమూ అయిన ధ్వనిలో రావడం, నేను ఈ వ్యాసానికి ఆదినే పేర్కొన్నాను అదే.

"నాలో ఇద్దరు మిత్రు లున్నారు" అన్నది.

హైదరాబాదుకు నివాసం మార్చదల్చుకున్న ఈ "ఆదర్శ నటు"ని చిత్రాలు కూడా అక్కడే తయారు చేస్తారని విన్నాము. అంచేత పరిశ్రమకు సైతం అదో శుభసూచకం కాగలదు—వాస్తవానికి అక్కినేనితో గల "ఇద్దరు మిత్రులే" గాక ఆయనకు (నిజ) జీవితరంగాన జనసంఖ్యాకులైన మిత్రు లున్నారు గదా! అదే మనం ఒప్పుకొనేది కూడా. ★

జూపిటర్ పిక్చర్స్‌వారి 'వాల్మీకి' [సినిమా]లో కొన్ని దృశ్యాలు.

మహర్షికథ మంచిసినిమాగా రూపొందిన వాల్మీకి చిత్రం

ఆనాడు ఆదికవి నోటనుంచి ఆవేశంలో వెలువడిన శ్లోకమే ప్రప్రథమంగా ఒక మహత్తర కావ్య సృష్టికి కారణమైనది. అందులోని సంగీత సాహిత్యాలు గంగా—యమునలలాగ ప్రవహించినవి. వల్మీకము ఛేదించుకుని ఆవిర్భవించిన ఆ దివ్య పురుషుడు వాల్మీకి జగత్కల్యాణ కారకమైన శ్రీమద్రామాయణ మహాకావ్యాన్ని రచించి లోకాలకు వెలుగును ప్రసాదించాడు. భారతావని అంతటా ఇంటింటా పూజించబడుతున్న ఆ పవిత్ర గ్రంథం పేరు వినని సాహితీపరులు ప్రపంచంలోనే అరుదు. ఆ మహాకవి పూజనీయుడు అయిన వాల్మీకి మహర్షి పావన జీవితగాథను తెరపై చూసి ఆనందించే అవకాశాన్ని జూపిటర్ పిక్చర్స్‌వారు కలిగించారు.

శాపగ్రస్తుడయిన ఒక దేవలోకవాసి భూలోకంలో 'రత్నుడు' అనే కిరాతకుడుగా జన్మిస్తాడు. దారి దోపిడీలు, ఖూనీలతో హడలెత్తించే ఆ రత్నుడు రాచకన్య కల్యాణి ప్రేమను తిరస్కరించి 'తార' అనే మరో కిరాత కన్యను వివాహమాడగా, ఇద్దరూ కల్యాణి శాపానికి గురి యవుతారు. భార్యకు దాసుడయిన రత్నుడు ఆమెను తృప్తిపరచేందుకు ఆమె కోరిన నాగరత్నహారాలను సంపాదించబోయి నారదమహర్షి నాటక ప్రభావంగా జీవితసత్యాన్ని, లోకంతీరును గ్రహిస్తాడు. తల్లి, తండ్రీ, చివరకు అర్ధాంగి కూడా తను దోపిడీలు, ఖూనీలు చేసి తెచ్చిన సంపదను అనుభవించడానికే ముందుకొచ్చారు గాని, ఆ పాప పుణ్యాలలో భాగం పంచుకోవడానికి నిరాకరించారు.! అదే అతనిలో జ్ఞానోదయానికి కారణమైంది. జీవితంపై రోసి, పరమ పావనమయిన 'నారాయణ' మంత్రాన్ని నిరంతరం జపిస్తూ, నారదుని సూచనపై 'మర .... మర .... మరా .... రామ .... రామ ....' గా మార్చుకొని, 'వాల్మీకి' గా అవతరించి ఆ కళ్యాణరాముని అవతార గాథను త్రిమూర్తుల ఆశీస్సులతో, సరస్వతీదేవి కటాక్షంతో రసవత్తరంగా రచిస్తాడు.

ఘంటసాల సంగీతం బాగానే ఉంది. దర్శకుడు సి. ఎస్. రావు మంచి చిత్రమే తీశారు. నటులంతా బాగా నటించారు.

—ఓ. కె. ఎం.

నివురుగప్పిన నిప్పు

17-వ పేజీతరువాయి

అన్నీ ఆయనే. ఆయన బంగళాచుట్టూ తోట, ఆవల పెద్ద ఎత్తున ప్రహరీగోడ; ఆ భవనమంతా ఎప్పుడూ శోభాయమానంగా నౌకర్లు చాకర్లతో కళకళలాడు తుంటుంది. అది ఎన్నో తరతరాలనుంచి వంశ పారం పర్యంగా వస్తున్న భవనమే అయినా, ఏ మాత్రం కూడా పాతదిగా కనిపించదు. దానికంతకూ రావు బహద్దూర్‌గారు ఆ భవనాన్ని అలంకరించడానికి తీసుకునే శ్రద్ధే అయివుంటుంది.

కనకేశ్వర్రావు స్ఫురద్రూపి, ఆజానుబాహుడు. హుందాతనం, కళ—కాంతులు కలవాడు. ఆయన వయసు నలభై సంవత్సరాలైనా పాతికేళ్ళ యువకుడుగా కనిపిస్తాడు.

ఆ గ్రామంలో వున్న భూముల్లో మూడు వంతులు ఆయనకు చెందినవే. పెద్దలు ఆర్జించిన ధనం, ఆస్తి మూలుగుతుంటే, దాన్ని హాయిగా అనుభవించడమే ఆయన పని. లోకంలోని అంద ఆనందాలు అన్నీ తనవిగానే జన్మ తరించగా అనుభవిం చాలి అనే కోవకు చెందినవాడు. అలానే ప్రవర్తిస్తాం టాడు కూడా.

రావు బహద్దూర్ కనకేశ్వర్రావుగారంటే ఆ గ్రామంలో ప్రజానీకాని కంతులేనంత ప్రేమ, గౌరవం. ఆయనదగ్గరకు పోయి యాచించడమే తరువాయి; దోసిళ్ళకొద్దీ ధనం లభిస్తుంది. ఆయన పేరు ప్రతిష్ఠలు ఆ వూళ్ళోనే కాదు, దేశం నలు మూలల్లో ఏ వైపుకు పోయినా వినిపిస్తూనే ఉంటాయి. అందుకేఆయనంటే గ్రామంలోని పెద్ద చిన్నలందరికీ అంత అభిమానం. గ్రామస్థులందరూ కనకేశ్వర్రావుగారి ఆదర సహాయాలతో, ఆ నీడలో బతికేవాళ్ళేనని చెప్పాలి.

ఆయన సాధారణంగా ఊళ్ళో వుండరు. ఉన్న సంవత్సరంలోని నాలుగైదురోజులూ .... దాన ధర్మాలు, సంతర్పణాలు, ఆలయంలో పూజా పున స్కారాలు చేయడంతో సరిపోతుంది. ఇంకా, ప్రతి దాన్లోనూ స్వయంగా కలగజేసుకొని ఇటు భక్తుల్నీ, అటు భక్తుల్నీ, అందర్నీ ఆనందింపజేస్తూ, ప్రజల కన్నులపండువుగా మసలుతూంటారు. మళ్ళీ దేశాల మీద వెళ్ళిపోతుంటారు. ఆయన ఓ చిన్న మహా రాజులాంటివాడు; ధర్మాత్ముడు, పుణ్యాత్ముడు ఇంకా సుగుణ సంపన్నుడు—అని గ్రామస్థుల మనః సంతృప్తి. ఆయన్ను ఆరాధ్యదైవంగా ఆరాధిస్తారు; పూజిస్తారు; సేవిస్తారు.

అంబరం—

అంబరం కూడా పెద్ద కుటుంబంలోనే పుట్టాడు. అంటే సంపన్నులని కాదు; బలగం కలిగిన కుటుం బంలో ఒకప్పుడు సంపన్నులుగా వుండి చితికిపోయి, అప్పో 'సప్పో' చేసి అలానే రాచగౌరవ మర్యాదలతో గడుపుకోడానికి యత్నించే కుటుంబంలో పుట్టాడు. అన్యా(యా)క్రాంతం చేసుకున్న ఆస్తి ఎంత కాలం నిలుస్తుంది ? అతని తాతలు వంచకులు. తండ్రులు దుర్మార్గులు, హంతకులు. అందుకే ఈకుటుంబ మంటే గ్రామంలో వారందరికీ ఏవగింపు. అదేమి టనో.... 'అంబరం పుట్టి పుట్టగానే ఆస్తంతా హరీ అని హరించుకుపోయిందని, నష్టజాతకుడని' వూళ్ళో వాళ్ళందరూ అనుకుంటారు.

అంబరం ఇరవయ్యో సంవత్సరంలో తండ్రి పోయి, స్వతంత్రుడవడంతో చదువుమీదకు ధ్యాస పోక, దాని కుద్వాసన చెప్పి శరీరపోషణలో శ్రద్ధతీసు కొని, కండలు పెంచి, మీసాలు మించిన పౌరుషాన్ని చూపెడుతుండగా వూరిమీదపడి తెగతిరుగుతుండే వాడు. పాతికేళ్ళు సంపాయించుకున్నాడు.

తెల్లని మల్లెపూవులాటి ఖరీదైన లాల్చీలోపల షాండో—బనీను కనిపించేట్టు వేసుకొని, అదే వెల లోని పంచె ధరించి టింగురంగా అంటూ వూల రంగడిలా పోతుంటే — పచ్చని రంగుకు తగిన ఆ తీర్చిదిద్దిన అవయవాల పొందికను, ఠీవిని చూసి తోటి వయస్సువాళ్ళు చూడలేక అసూయతో తలలు క్రిందకు దించుకునేవాళ్ళు. పెద్దలు అస హ్యించుకునేవాళ్ళు. ఇంకా పోకిరీవాడనీ, తుంటరి, గూండా, వుండాకోరు అని అనేక విధాలుగా దీవించే వారు లోలోపలే. కానీ, ఎవరికీ పైకి అనేందుకు ధైర్యం చాలేదికాదు. ఎవరైనా సాహసించి పిల్లి మీద, కుక్కమీదపెట్టి తనకు వినపడేలా ఏదైనా అంటే విని విన్నట్టు, తన్ను కాదన్నట్టుగానే తన మానాన్న తాను పోయేవాడు.

అందుకే అంబరాన్ని ఏమీ తెలియనట్టుగా నటించే 'ముచ్చు' అంటారు. వ్యతిరేక భావంతో నివురు గప్పిన నిప్పు అంటారు. పైకి మెతకగా అమాయకంగా కనిపించేవాళ్ళే లోలోపల గోతులు తవ్వుతుంటారని వాళ్ళ తలపుల తాత్పర్యం.

ఆకుజోడు వేసుకుని వీధంట నడచిపోతూంటే ఆ చెప్పులు చేసే చిన్న సవ్వడికే ఎక్కడున్న ఆడ

జడ్జి: నేరారోపణ ఏమిటి?

ప్రాసిక్యూటర్ : ముద్దాయి కోటు దొంగిలించాడు !

జడ్జి: మనిషినని విన్నానే ?

ప్రా : లోపల మనిషి తో బాటే.

కె. వి. ఎస్. (చీరాల)

వాళ్ళూ, భయంతో ఇంట్లోకి పారిపోయి చీదరించు కున్నట్టుగా దభాలున తలుపేసుకొనేవారు.

అంబరం చిన్నగా నవ్వుకునేవాడు. ఎవర్నీ కన్నెత్తి చూసేవాడుకాదు. అతనికి మరో ధ్యాస వున్నట్టు కనిపించదు. ఉదయాన్న వీధిచివర తన యింటి దగ్గర బయల్దేరి, అటు వూరిమొగలో వున్న రావు బహద్దూర్ కనకేశ్వర్రావుగారింటివరకు పోయి, మళ్ళీ సాయంత్రం యింటికి తిరిగొస్తూ ఉదయ సాయం సమయాల్లో కన్నెల్ని భయభ్రాంతుల్ని చేస్తుండే వాడు.

రావు బహద్దూర్ కనకేశ్వర్రావుగారికి అంబరం అంగరక్షకుడు. కనకేశ్వర్రావంతటి మహాను భావులికి అంగరక్షకులే అవసరంలేదు. అయినా, అంబరం మనసొప్పక ఆయన్ను కంటికి రెప్పలా కాపాడుతూంటాడు. అందుకే అంబరమంటే రావు బహద్దూర్‌గారికంత గౌరవం. కనకేశ్వర్రావు వూళ్ళో లేకుండా దేశంమీదకు పోయినప్పుడల్లా అంబరం ఆ యింటికి ఆధిపత్యం వహించేవాడు. నౌకర్లందరూ తమ యజమానికెంత మర్యాదిచ్చి పనులు చేస్తూండేవారో, అదే విధంగా అంబరాన్ని కూడా గౌరవించడం పరిపాటి.

ఎప్పుడూ అంబరం చేతిలో పదిపదిహేను మంది అతనంతటి వస్తాదు బలవంతులు ధైర్య సాహ సాలు కూడిన యువకులుంటుండేవారు. వాళ్ళను కూడా కనకేశ్వర్రావే నిర్మాటు చేశారు.

"నేనే ఓ పెద్ద రౌడీనని వూళ్ళోవాళ్ళందరూ భయపడి చస్తుంటే.... ఇంకా నా ప్రాణానికి వీళ్ళు కూడా ఎందుకండీ.... ?" అని అంబరం అడిగినప్పుడు

"అదేమిటోయ్ అలా అంటావ్.... ? నువ్వు నన్నింత జాగ్రత్తగా చూస్తున్నావ్.... ? మరి నిన్ను చూసేదెవరు ?" అని, విట్టుగా మాట్లాడా ననుకొని గట్టిగా నవ్వేసేవారు; అంబరం అమాయ కత్వాన్ని చూసి కనకేశ్వర్రావుగారు.

అదీ నిజమే. గ్రామస్థులందరికీ అంబరంమీద చాలా కక్షవుంది. గ్రామంలోని అందమైన యుద్ధ రమ్మాయిలు మాయమవడానికి కారణం అంబరమే నని కూడా వాళ్ళకు తెలుసు. ఇంకా ఓ అమ్మాయిని అంబరం దగ్గరుండే రౌడీలు తీసుకుపోతుంటే చూసిన కొన్ని నిదర్శనాలు కూడా కొందరి దగ్గ రున్నాయ్. అంబరానికి అటు కనకేశ్వర్రావుగారు అండగా వుండడంవల్ల ఆయన మనసేం నొచ్చు కుంటుందోనని, ఇంకా అంబరం దగ్గరుండే రౌడీల భయంతోటి ఎవరూ ఏమీ వెల్లడించేవారుకాదు. పిల్లల తలిదండ్రులు లోలోపలే కుమిలి కుమిలి ఏడ్చేవాడు. యువకులు కారాలు మిరియాలు నూరేవారు. అందరూ కనకేశ్వర్రావుగారి ముఖం చూసి నోరు మూసుకునేవారు.

గ్రామంలో అంతకంతకు అంబరంమీద ఈర్ష్యా ద్వేషాలు ప్రబలిపోతున్నాయి. ఎప్పుడో ఓ రోజు అంబరానికి అంతం సమీపిస్తుంది. ఎవరిమట్టుకు వాళ్ళు సమయ సందర్భాలకోసం వేచిచూస్తున్నారు. అంబరమంటేనే ఆ గ్రామంలో సింహస్వప్నంగా తయారైంది.

అనేకమంది పోలీసాఫీసర్లు అమ్మాయిల విష యంలో దర్యాప్తు చేసేందుకు వచ్చేవారు. గ్రామస్థు లందరూ ఒక్కొక్కరు ఒక్కోవిధంగా అంబరం మీద నేరాలు మోపేవారు. కేసు చాలా బలమైందే అయేది. తీరా పోలీసులు అంబరాన్ని పట్టుకుందా మని అనుకునేప్పటికి అంబరంమీదున్న అభిమానం కొద్దీ, కనకేశ్వర్రావుగారు కేసును రూపుమాపే వారు. కనకేశ్వర్రావుగారి పేరు చెబితేనే పోలీసులా చుట్టుపట్ల వుండేవారుకాదు. ఆయన పేరే పోలీ సులకన్నా రక్షణదాయకమైంది. అయినా ఈ దారు ణాలెలా జరుగుతున్నాయో ఎవరికీ అంతుపట్టలేదు. ఏ రోజు ఏ కొంపలో ఏం దారుణం జరగబోతుందో, ఏ అందమైన అమ్మాయి మటుమాయమై పోతుందో ఎవరికీ తెలియదు. అందుకే అంబరాన్ని ఓ కంట కనిపెడుతూ జాగరూకులై ఉంటున్నారు.

ఒకరోజు అంబరం యథావిధిగా సాయంత్రం కనకేశ్వర్రావుగారింటి దగ్గర్నుంచి వస్తున్నాడు. వర్షం జోరుగా కురుస్తోంది. వర్షానికి సాయంగా హోరున గాలి. వాన—గాలి కలిసి పెద్దపెట్టున ప్రళయంలా విజృంభించ సాగినయ్. చెట్లు అల్లా లాడి పోతున్నాయ్. తాటాకు ఇళ్ళమీద ఆకు లెగిరి గాలిపటాల్ని గుర్తుకు తెస్తున్నాయ్. కొన్ని బలహీన మైన చెట్లు కూలిపోతున్నాయ్. ప్రజలందరూ భయపడిపోయారు ఎవరిళ్ళల్లో వాళ్ళు దూరి తలు పులు బిడాయించుకు కూచున్నారు.

అంబరం వస్త్రాంతం నిళ్ళలం[illegible]లో తడుస్తూ

మీదనుంచి వీళ్ళందర్నీ చూసి, ఆశ్చర్యపడి, క్రిందకు దిగొచ్చాడు. వెంటనే యువకులందరూ క్రోధావేశంతో పరుగెత్తుకెళ్ళి ఎవరి దగ్గరున్న ఆయుధాలతో, వాళ్ళు అంబరాన్ని చితక్కొట్టారు. అంబరం కిక్కురుమనకుండా క్రిందపడిపోయాడు. పోలీసు లొచ్చేసరికి అంబరం ప్రాణం అనంత వాయువుల్లో కలిసిపోయింది.

పోలీసులు బంగళా అంతా వెదికారు. రౌడీ లందరూ ఏమయ్యారో ఏమో గాని, ఒక్కడూ కనిపించ లేదు. నిర్మలమాత్రం ఓ అందమైన విశాలమైన గదిలో బంధింపబడివుంది.

పోలీసాఫీసర్లామె ననేక ప్రశ్నలువేశారు.

"వెనకాలే వచ్చి, నా కళ్ళకు గంతలు కట్టి ఎత్తుకొచ్చారు. నన్నెవరిక్కడికి తెచ్చారో నాకు తెలియదు" అంటూ వెక్కివెక్కి ఏడ్వసాగింది నిర్మల.

రాజాగారు పరుగెత్తుకొచ్చారు. నెత్తురు మడుగులో పడున్న అంబరాన్ని చూశారు.

"ఇలా జరుగుతుందని నా కెప్పుడో తెలుసు. మీ దారుణకృత్యాల కంతూ పొంతూ ఉండక్కర్లేదా? ఏమిటీ ఘోరం? ఎవరు చేశా రీ పని?" అంటూ నెత్తికొట్టుకు రోదించారు.

ఆయన విచిత్ర ప్రవర్తన చూసి ప్రతివారూ ఆశ్చర్యపడ్డారు.

మర్నాడు పత్రికల్లో పెద్దపెద్దక్షరాల్తో—

"పవిత్రంగా సంచరించే పతితుడు రావు బహద్దూర్ కనకేశ్వరరావు; అతని నిగూఢ భయంకర చర్యలకు గురియై బలియైన అంబరం" అని వుంది.

దేశందేశం అట్టుడికి పోయింది.

పత్రికలో యిచ్చిన వివరాలింకా ఇలా వున్నాయ్:

"రావు బహద్దూర్ కనకేశ్వరరావుగారు గొప్ప త్యాగశీలురు, దయా ధర్మాత్ముల కోవకు చెందిన వారిలో ప్రప్రథముడు. ఆయన ఇటీవల అమ్మాయిలు మాయమవడానికి కారణమంటే ప్రజలందరికీ ఎంతో హాస్యాస్పదంగాను, దారుణంగాను కనిపిస్తుంది. రంగువేసుకొన్న నక్క కనకేశ్వరరావు. ఆయన ఈ మధ్య మాయమైన ఒక అమ్మాయితో న్యూయార్కులో ఓ ప్రసిద్ధహోటల్లో పట్టుబడ్డారు. మరో అమ్మాయి బొంబాయిలో ఒక పెద్ద హోటల్లో దొరికింది.

"పుష్కలమైన డబ్బు, యింకా కావలసిన రాజభోగాలు లభిస్తుండగా మే మెవరికి రిపోర్టు చేయలేదని" అమ్మాయిలు స్టేట్‌మెంటిచ్చారు. కనకేశ్వరరావుకూడా తన తప్పును వెంటనే ఒప్పుకున్నాడు.

"అంబరాన్ని ఉపయోగించుకొని రౌడీలను పెంచి ప్రజల్లో అతనిమీద అనుమానం కలిగేట్లు చేసి, తాను జాగ్రత్త పడ్డాడు. అంబరం అమాయకుడు. కనకేశ్వరరావుమీద భక్తి విశ్వాసాలు కలవాడు కావడంచేత తన ప్రాణాన్నికూడా అతని కర్పించాడు. తప్పుచేసిందొకడు; దాని పరిపక్వానికి ముందు బలై పోయింది మరో పుణ్యాత్ముడు."

తర్వాత అంబరం హత్యవివరాలు, కనకేశ్వరరావుకు విధించిన శిక్ష వివరాలు వ్రాయబడి వున్నాయ్.

ఇది చదువుకొని నివురు గప్పిన నిప్పును తెలుసుకొని, గ్రామంలో కన్నీరు పెట్టనివారంటూ లేరు. లోకచుక్క తోచిన ఫలితంగా జరిగిన ఈ దుర్ఘటనతో శోకదేవత ఆ రోజు ఆ గ్రామాన్ని వరించిందా అన్నట్టుగా ఏడ్చారు.

ఇప్పటికీ ఆ గ్రామంలో అంబరం జీవిత చరిత్రని కథలుగా చెప్పుకుంటూంటారు. ★

వలాంగ్ సరిహద్దుల్లో గస్తీదళం వాళ్ళని గుర్తుపట్టి వెంటనే హెడ్ క్వార్టర్సుకు పంపించింది.. రాజును వెంటనే మిగతా కొంతమందితో కలిపి తేజ్‌పూర్‌కు పంపారు చికిత్సకు..

రాంసింగ్ జరిగిందంతా చెప్పాడు మేజర్‌కు. నాయర్ మరణం, రాజుకు దెబ్బ.. రాత్రంతా భయం భయంగా ప్రయాణం—

తేజ్‌పూర్‌లో వారంరోజు లున్నాడు రాజా. ఆపరేషన్ చేశారు కాలుకు.. బుల్లెట్లు తీశారు తొడలోంచి.

కాని ఆరునెల్లు నడవకూడదు.. లోపల ఎముక దెబ్బతింది.. తర్వాత ఏమయినా.. మిలటరీ వారంటు ఇక్కి అతన్ని వూరికిపోయి, విశ్రాంతి తీసుకో మన్నారు..

రేపు ఊరికి పెతాడనగా, ఆ రోజు తేజ్‌పూర్‌లో మేజర్‌కపూర్ రాంసింగ్‌కూ, రాజుకూ వీరోచితంగా పోరాడినందుకు, విలువైన సమాచారం అందజేసినందుకు బహుమతులిచ్చారు..

యుద్ధరంగంలో ప్రాణాలు కోల్పోయిన నాయర్ అడ్రసుకు టెలిగ్రాంపోయింది.. అతనికి ఇవ్వవలసిన బహుమతి దాన్ననుసరించింది, పోస్టులో.

ఆ మరుసటిరోజు రాంసింగ్ మరో దళంతో బయలుదేరాడు.. ప్రక్కన రాజులేడు— కాని అతని కోటు ముంజేతిమీద ఎర్రని మరకమాత్రం స్పష్టంగా ఉంది..

రాజు నాలుగోరోజు ఊరు చేరుకున్నాడు. స్నేహితు డింట్లో దిగాడు. అంతే; చుట్టాలమాగారు— మీననగురించి, కాల్‌గూర్చి అడిగారు..ఊళ్లో ప్రతివాడూ అతన్ని మెచ్చుకున్నారు. స్నేహితుడి ద్వారా కళ్యాణినిగూర్చి తెల్సుకున్నాడు రాజు.

కళ్యాణికి వివాహం అయిపోయింది. ఆమెభర్త కాలేజీలో లెక్చరరట— ఎన్. సి. సి. ఆఫీసరు కూడా..

రెండుపోజుల తర్వాత బయలుదేరాడు రాజా కళ్యాణిని చూడడానికి.. తొడదగ్గర కాలు నొప్పి పుడుతోంది.. అంతకన్నా మనస్సులో బాధ అధికం అనిపించింది.

ఖరువు

27-వ పేజీతరువాయి

అతను వెళ్ళేసరికి కళ్యాణి ముందుగదిలో కూర్చుని ఉంది.. తల ముంజేతులమీద వాల్చి, టేబిలు వద్ద పాలోచనగా..

రాజా ద్వారందగ్గర నిల్చున్నాడు..

కళ్యాణి— తన్ను పిరికివాడన్న కళ్యాణి!

రాజా దగ్గాడు చిన్నగా; తను వచ్చాడన్నట్లు సూచిస్తూ..

తలెత్తి చూచింది కళ్యాణి.. క్షణంపాటు అర్థం కాలేదు ఏమీ— వెంటనే పోల్చుకుంది అతన్ని.

"రాజా..." అంది, నెమ్మదిగా, రుద్ధకంఠంతో.

"ఏం? తిరిగివచ్చానని విచారంగా ఉందా?" అన్నాడు రాజా దగ్గరగావస్తూ..లేచి నిల్చుంది కళ్యాణి అప్రయత్నంగా చేయి టేబిలుమీదవున్న ఫోటో వద్దకు పోయింది. రాజా చూచాడు దానివేపు.

"ఉహూ! దంపతు లిద్దరూ అన్నమాట..అతని పేరు రఘుకదూ.." కళ్యాణి మాట్లాడలేదు. రాజా అలాగే నిలబడ్డాడు..

"కూర్చో రాజా.."అంది కళ్యాణి కుర్చీ చూపి.

"అంత గౌరవం పిరికివాళ్ళ కెందుకులే! నువ్వే కూర్చో.." అన్నాడు రాజు కటువుగా....

"బాగున్నావా?" అంది ఆమె మృదువుగా....

"అంటే ఇంకా బ్రతికే ఉన్నాను.. దురదృష్టవంతుణ్ణి"

"అవేం మాటలు రాజా! నీకు దెబ్బతగిలిందిటగా! ఎలా వుంది?"

ఆ గాయం మానిపోతుందిలే, అసలు విషయం చెబుతున్నాను.. నీవన్నమాటలు ఉపసంహరించుకో మని అడగడానికి వచ్చాను." కళ్యాణి తలెత్తిచూచింది.

"ఏ మాటలు, ఎప్పుడు?" అంది తడబడుతూ..

"ఆ రోజు.. నేను పిరికివాడిననీ, నే నెందుకూ పనికిరాననీ అన్నావుగా!" పండ్లు కొరికాడు రాజు.

ఆమె ముఖంలో ఏమీ మార్పురాలేదు. కాసి కొద్దిగా లేశమాత్రం మందహాసం కన్పించింది.

"విను: మీరిక్కడ హనీమూన్ చేస్తుంటే నేను అంబాలాలో రోడ్లువేశాను మిలటరీ బ్లాక్‌కు. మీరు సినిమాలు చూస్తుంటే నేను అర్ధరాత్రి నిద్ర మేలుకొనుస్తూ పహారా తిరిగాను.. మీరు ఇక్కడ ఆనందంగా రేడియోలో వార్తలూ, వివిధ భారతి ఆలకిస్తుంటే, నేను బుల్లెట్లహోరు విన్నాను—"

"ఆపు; రాజా, దయచేసి చెప్పకు" అంది కళ్యాణి.

రాజా జేబులోంచి మేజర్ కపూర్ ఇచ్చిన బహుమతి తీశాడు..కళ్యాణి కళ్ళముందుంచాడు దాన్ని—

"ఇదేమిటో తెలుసా! నాకూ, రాంసింగ్‌కూ, ఇచ్చిన బహుమతి— యుద్ధరంగంలో వీరోచితంగా పోరాడినందుకు — పిరికివాళ్ళనికదు! అర్థమయిందా?"

కళ్యాణి అదిరిపోయింది.. తల బాదుకుంది.... కంటనీరు కారిపోసాగింది—

"బాగా ఏడు—ఇంకా ఏడు— నీ ఏడ్పు చూస్తే నా కెంతో హాయిగావుంది—నే వచ్చిన పని అయిపోయింది— పోతున్నాను— పోతున్నాను—జ్ఞాపకం ఉంచుకో—దీన్ని చూచి ప్రతిక్షణం ఏడు—నీ భర్త వస్తాడుగా — కుర్రాళ్ళకు లెఫ్టరైట్ చెప్పినందుకు నేను ప్రెజెంటు చేశానని చెప్పు— వస్తాను—

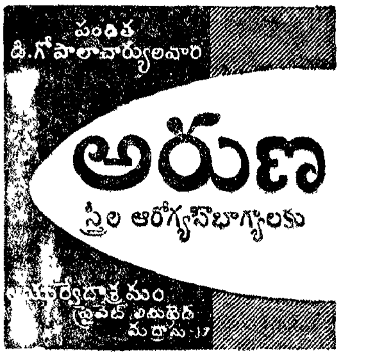
రాజా విసురుగా వెళ్ళిపోయాడు బయటికి.... అతని వెంబడే పరుగెత్తింది కళ్యాణి; అరిచింది; తిరిగి రమ్మని బ్రతిమాలింది.. రాజు వినలేదు..

కళ్యాణి వచ్చి టేబులుముందు కూర్చుంది..

రాజా వెళ్ళిపోయాడు కోపంతో — తనమీద కోపంలంతా వెళ్ళగక్కుకున్నాడు—

రాజా పిరికివాడుకాడు— ఎవరూకారు— ఆమె కెదురుగా టేబిలుమీద మెరిసింది రాజా బహుమతి. తలపట్టుకు కూలబడింది కళ్యాణి— తనకలాంటి బహుమతి బాగా గుర్తు! అవును — ఎలా మరచిపోగలదు!

సెకెండ్ లెఫ్టినెంట్‌గా లడక్‌లో శత్రుసైన్యాలకు బలియైన రఘు జ్ఞాపకార్థం మిగిలినదంతా అదేతనకు. వీరపత్నికిదేమిచ్చిన బహుమతి' ★

శ్రీదేవి

12 వ పేజీ తరువాయి

షలు చేసేదాన్ని. అలా కొన్నాళ్ళు పిచ్చిగా వేదాంతంలో పడ్డాక, మళ్ళీ నా స్కూలుఫైనలు పరీక్షలు దగ్గర కొచ్చాక మామూలు స్థితిలోకి వచ్చాను" అంది సావిత్రి.

"అబ్బ!" అని నిట్టూర్చింది శ్రీదేవి.

అప్పటికి వెన్నెల బాగా వచ్చింది. బయట వెన్నెలనీ, ఆకాశాన్నీ చూసి, తామిద్దరం అంతసేపూ లైటైనా వేసుకోకుండా, చీకటిగదిలో మాట్లాడుతూ కూర్చున్నామని గ్రహించారు శ్రీదేవీ, సావిత్రీ. "లైటు వెయ్యడం కూడా మర్చిపోయి మాట్లాడేస్తున్నాం" అంది సావిత్రి. శ్రీదేవి లైటు వెయ్యడానికి లేచింది. సావిత్రి కిటికీలోంచి గోదావరిని చూసింది. గోదావరి వెన్నెల్లో అందంగా ప్రశాంతంగా ఉంది. సావిత్రి, "కాలేజీలో చేరిన దగ్గర్నుంచీ, నాలో అశాంతి పుట్టుకొచ్చింది. ఆ రోజుల్లో ఎందరో విద్యార్థులు నాతో పరిచయం చేసుకునేవారు. చాలామంది ప్రేమలేఖలు రాస్తూండేవారు. వారందరితోనూ చనువుగా తిరుగుతూండేదాన్ని. జలీల్ నా యెడల చూపించిన ప్రేమా, అతను నాకిచ్చిన ఆనందం, వాళ్ళెవరైనా ఇస్తారేమో అని చూశాను. ఎవరూ నా జలీల్‌ని మర్చిపోయేట్లు చెయ్యలేకపోయారు. అనేకమంది నన్ను అపార్థం చేసుకున్నారు. నాకు నేనే అర్థం కాలేదు. నేను దేన్ని గురించి వెదుకుతున్నానో నాకే తెలియలేదు." అంది.

శ్రీదేవి లైటు వేసింది. గదిలోని చీకటంతా పోయింది.

"అప్పుడు నువ్వు కన్పించావు. నీతో పరిచయమైనకొద్దీ, మళ్ళీ నాలో స్వస్థత చేకూరింది. హఠాత్తుగా నువ్వు కూడా అదృశ్యమయ్యావు. తరవాత, నీ గురించి ఎంతో బాధపడ్డాను. మళ్ళీ నువ్వు కన్పించావు. అప్పటినుంచి నాకెంతో ఆనందంగా ఉంది." అంది సావిత్రి.

"జీవితం ఎంతో విచిత్రమైంది." అంది శ్రీదేవి.

"మనుష్యులు కూడా విచిత్రమైనవాళ్ళేగా ?" అంది సావిత్రి నవ్వుతూ. శ్రీదేవి అవునని తలూపింది. అప్పటికే చాలాసేపయిందనీ, తను ఇంటికి వెళ్తాననీ అంది సావిత్రి. శ్రీదేవి ఆమెను భోజనం చేసి వెళ్ళమంది గాని, సావిత్రి తనకోసం తన తండ్రి ఎదురుచూస్తూ ఉంటారనీ, ఇంటికి వెళ్ళాలనీ చెప్పి బయల్దేరింది.

మెట్లవరకూ వెళ్ళి "అన్నట్టు, నీతో ఒక ముఖ్యమైన విషయం మాట్లాడాలి" అని వెనక్కి వచ్చింది సావిత్రి. శ్రీదేవి ప్రశ్నార్థకంగా ఆమెవైపు చూసింది. సావిత్రి, "రేపు మన ఊరికి అఖిలభారత సంఘసంక్షేమ సంస్థ అధ్యక్షురాలు శ్రీమతి సరస్వతిబాయ్ వస్తున్నారు. ఆమె మా ఇంట్లోనే బస చేస్తున్నారు. రెండు రోజులు నాకు తీరిక ఉండదు. ఆమె ఎన్నో మహిళా సంస్థల్ని స్థాపించింది. నువ్వొకసారి వచ్చి ఆమెను చూసి, మాట్లాడాలని నా కోరిక" అంది.

"అంత గొప్పామె నాతో మాట్లాడుతారా ?"

"ఓ ! తప్పకుండా మాట్లాడుతారు. చిన్న పిల్లతోనైనా సరే మాట్లాడుతారు. సాయంకాలం నాలుగు గంటలకు మా యింటికి రా. నిన్ను ఆమెకు పరిచయం చేస్తాను" అని చెప్పి సావిత్రి వెళ్ళడానికి బయల్దేరింది. ఇద్దరూ మెట్లు దిగి క్రిందకు వచ్చారు. క్రింద ఉయ్యాలలో రజని నిద్రపోతున్నాడు. వాడి అమాయక మొహం చూసి, ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు. సావిత్రిని సాగనంపి శ్రీదేవి లోపలికి వచ్చేసరికి, రజని ఏడుస్తున్నాడు.

రజనికి పాలు పట్టవలసిన టైమైంది. వాడికి ఆకలేస్తే మరి ఆగకుండా ఏడ్చేస్తాడు. పనిమనిషి పాలు కలిపి తెచ్చేలోపల, ఇల్లెగిరిపోయేటట్టు గోడవ చేస్తాడు. వాడి ఏడుపుకి, 'ఏదో కొంప మునిగింది' అనుకొని ఇంటిల్లిపాదీ వాడి ఉయ్యాల దగ్గరకు వచ్చేస్తారు. ఆఫీసుగదిలోంచి విశ్వేశ్వరరావుగారూ, ఆయన వెనకాల శివరావుగారూ పరిగెత్తుకు వస్తారు. జయమ్మ తన అనారోగ్యం సంగతి మర్చిపోయి, పనిమనిషిని తిట్టుకుంటూ వస్తుంది. అనసూయమ్మ ప్రాణాలన్నీ వాడిమీదే ఉంటాయి కాబట్టి అందరికన్నా ముందరే వచ్చి ఉయ్యాల దగ్గర వాలుతుంది. ఇంటిల్లిపాదికీ వాడంటే తగని ముద్దు. పనిమనిషి గాని, శ్రీదేవి గాని పాలు కలిపేలోపల వాడి ఏడుపు తారస్థాయి నందుకోడం, ఒకరి చేతుల్లోంచి వాణ్ణి మరొకరు లాక్కొని, సముదాయించలేక వాడేడుస్తూంటే, ఓయ్, ఓయ్, ఓయ్, బాబూ, ఊరుకోమ్మా, ఊరుకో, అంటూ వాడికన్నా గట్టిగా తాము అరవటం జరుగుతుంది. ఇంతలో పనిమనిషి పాలు కలిపి తెస్తుంది. "పిల్లవాడు అరగంటనుంచి, కొట్టుకుపోతూంటే, ఏం చేస్తున్నావే ?" అని అందరూ దానిమీద విరుచుకుపడ్తారు. శ్రీదేవి వాణ్ణి ఎత్తుకుని పాలసీక వాడి నోట్లో పెడుతుంది. వాడు ఏడుపు ఆపి, ఆ పీక చప్పరిస్తూ పాలు త్రాగుతాడు. అందరూ ఎవరి స్థానాల్లోకి వాళ్ళు వెళ్తారు; పనిమనిషిని, పిల్లాడిని జాగ్రత్తగా చూసుకోమని హెచ్చరిస్తూనూ.

అవాళ, శ్రీదేవి వచ్చేటప్పటికి అంత గొడవా జరిగింది. వాడికి పాలు పడ్తూ, వాడిని ఎత్తుకుంది. అంతసేపు ఏడ్చినవాడు, తల్లిని చూసి పాలు త్రాగుతూ నవ్వసాగాడు రజని. వాడి నవ్వు చూసి అందరూ మురిసిపోయారు. పాలు పట్టాక రజనిని శ్రీదేవి ఉయ్యాలలో పడుకోబెట్టి నిద్రపుచ్చ సాగింది. వాడి చిన్న చేతులూ, కాళ్ళూ, నోరూ, కళ్ళూ చూస్తుంటే శ్రీదేవికి చెప్పలేని ఆనందం కలిగేది. రజని ఉంటే చాలు ప్రపంచంలో తనకు ఇంకేమీ అక్కరలేదు. వాడి ఆటలూ, పాటలూ ఆమెకు హృదయంలో చక్కిలిగిలి పెడుతున్నట్లుండేవి. ఆనందంతోపాటు ఆమెకు ఎంతో తృప్తి కూడా కలుగ నారంభించింది. తను వేణుకు దూరమవటం, తనకు జీవితంలో తీరని లోటే ! అయినా తనకు రజని ఉన్నాడు. అందువల్ల, తన కేమీ లోటు లేదన్పించేది. రజని పడుకున్నాక, తను భోంచేసి మేడమీదకు వెళ్ళిపోయింది శ్రీదేవి. తన గదిలో కూచొని చదువుకోసాగింది.

ఆమె ఈమధ్య విపరీతంగా తెలుగు సాహిత్యం చదవ నారంభించింది. విశ్వనాథవారి వేయి పడగలు, బాపిరాజుగారి నారాయణరావు, చలంగారి బ్రాహ్మణీకం, ఇంకా ఇతర రచయితల ఎన్నో నవలలు చదివింది. శరత్ నవలలన్నీ చదివింది. ఆ పుస్తకాలు చదువుతున్నకొద్దీ, ఆమె మనస్సు

పరిపక్వ స్థితికి రాసాగింది. మునుపటిలా ప్రతి నిమిషంలోనూ తొందరపాటు తగ్గింది. సావిత్రికి శాంగారంటే చాలా యిష్టం. ఆమె శాంగారు రచనలన్నీ శ్రీదేవిచేత చదివించింది. ఏ పుస్తకమైనా చదవడం ప్రారంభించిందంటే, ముగింపయ్యేదాకా వదలదు శ్రీదేవి. ఆమెకు చదువులో ఉన్న పట్టుదలా, శ్రద్ధా చూసి, ఆమే గనక కాలేజీ విద్య నభ్యసిస్తే, చాలా పైకి రాగలదని సావిత్రి అనుకుంటూ ఉండేది. కాని ఆ మాట పైకనడానికి తను సాహసించలేదు.

శ్రీదేవి పుస్తకం తెరిచిందే గాని, ఆమె మనసులో సావిత్రి మాటలే మెదలసాగాయి. ప్రేమించిన వ్యక్తిని మరిచిపోవడం చాలా కష్టం, అనుకుంటూ, ఆమె అలా ఆలోచిస్తూ నిద్రపోయింది.

10

మర్నాడు తల్లితో తను సావిత్రి ఇంటికి వెళ్లదల్చుకున్నానని చెప్పి, బయల్దేరింది శ్రీదేవి. సావిత్రి ఇల్లు ఒక పెద్ద మేడ. ఆమెతండ్రి పెద్ద వ్యాపారస్తుడు. ఆయనకు రాజకీయాల్లో ఆసక్తి ఎక్కువ. రాజకీయ నాయకులందరూ ఆయనకు పరిచితులే. ఆ ఊరికి గొప్పవారెవరైనా వస్తే ఆయన ఇంట్లో బసచెయ్యవలసిందే— ఆయనది చాలా ఉదార స్వభావం. రామస్వామిగారి పేరు తెలియనివాళ్లు ఆ ఊరిలోనే లేరు.

శ్రీదేవి వెళ్లేసరికి, సరస్వతీబాయ్ మేడమీద కొందరు స్త్రీలతో మాట్లాడుతోంది. సావిత్రి శ్రీదేవిని తీసుకువెళ్లి ఆమెకు పరిచయంచేసింది. అక్కడ చాలామంది స్త్రీలు వున్నారు. వారు అనేక సంస్థలకు చెందినవారు; వివిధ వయస్సులలో నున్నారు. వారందరిమధ్యా సరస్వతీబాయ్, ప్రత్యేకంగా, దర్జాగా ఆకర్షణీయమైన విగ్రహంతో కన్పిస్తోంది. ఆమెకు ఏభై యేళ్లుంటాయి. ఆమె మాట చాలా గంభీరంగా వుంటుంది. పొడవుగా, బొద్దుగా వుంటుందామె. జుట్టు కొద్దిగా నెరసింది. మెడలో ఒక్క మంగళసూత్రంతప్ప వేరే ఆభరణాలేమీలేవు. ఆమె తను స్వయంగా మాలు వడికిన ఖద్దరు చీరలే కడుతుంది. ఆమె తన జీవితాన్ని, స్త్రీజనాభ్యుదయానికీ, స్వాతంత్ర్య సాధనకూ పూర్తిగా వినియోగించింది. గాంధీజీవద్ద, ఆమె సేవానిరతికి, ప్రశంసనందిన ఆంధ్రమహిళ. ఆమె మొహంలో విశాలమైన నుదురూ, తిన్నగా సూటిగా ఎదుటి వ్యక్తి హృదయంలోకి చూచే కళ్లూ, చిన్న మందహాసంతో వున్న నోరూ, ఎటువంటి వారినైనా ఆమెను చూడగానే ఆమెకు చెయ్యెత్తి నమస్కరింపజేస్తాయి.

"నువ్వు విశ్వేశ్వర రావుగారి మనవరాలివా ?" అని, శ్రీదేవి నడిగింది. శ్రీదేవి అవునంది. తన ప్రక్కన కూర్చోపెట్టుకొని ఆమెగురించి, అయిదు నిముషాలలో వివరాలను అన్నీ కనుక్కుంది సరస్వతీబాయ్. మళ్లీ తానంతవరకూ మాట్లాడుతున్న వృద్ధస్త్రీవైపుకు తిరిగింది.

"ఈ రోజుల్లో స్త్రీలు పైకి రావడానికి ఎన్నో అవకాశాలున్నాయి. మన స్త్రీజాతి పూర్తిగా తల్చుకుంటే, సంఘంలో మనకు జరిగే అన్యాయాల్ని రూపుమాపవచ్చు. కాని మనమే వాటిని ప్రోత్సహిస్తున్నాం. వరకట్నాల గురించి అందరూ గోలపెట్టున్నారు. కానీ ఎవరికి వారే అది అత్యవసరమని భావిస్తున్నారు. ప్రతి మాతృమూర్తీ తన పుత్రుడికి కట్నం తీసుకోకుండా వివాహం చేస్తానని పట్టుపడితే, ఈ కట్నాలు ఏనాడో నశించేవి. అలాగే స్త్రీవిద్య గురించి ఆలోచించాలి. ప్రతి బాలికను విధిగా చదివించాలి. ప్రభుత్వం ఇస్తున్న అవకాశాల్ని ప్రతివారూ ఉపయోగించుకోవాలి. ప్రస్తుతం సంఘంలో చదువుకున్న స్త్రీకి మునపటికన్నా ఎక్కువ గౌరవం లభిస్తోంది. చదువుకున్న మహిళలంతా తమ సోదరీమణులకు ప్రోత్సాహమివ్వాలి. వ్యక్తిగతంగా జరగవలసిన పనులు చాలా వున్నాయి. ప్రభుత్వం ఏం చేసినా, సమిష్టిగా, సంఘానికంతకూ వర్తించేట్లు చేస్తుంది. కాని, ఎవరికి వారే, అది మనకు వర్తించదులే అని అనుకుంటే, దాని ప్రయోజన మేముంది ?" అని సరస్వతీబాయి, ఆ వృద్ధస్త్రీతో అంది. ఆ వృద్ధస్త్రీ ఆ వూరిలో మహిళాసంఘాధ్యక్షురాలు. అచ్చట చేరిన మహిళలంతా, ఆ సంఘంలోని వారే. వారంతా సరస్వతీబాయ్‌తో మాట్లాడడానికి వచ్చారు. సంఘంలో స్త్రీలయొక్క దుస్థితిగురించి వారు ఆమెను అనేక ప్రశ్నలు వేసి,

---

ఒక పెద్దమనిషి : అబ్బాయ్! నీ వయస్సెంత?

పిల్లవాడు : ఇంట్లో పది సంవత్సరాలు; స్కూల్లో ఎనిమిది సంవత్సరాలు; రైల్లో ఐదు.

కె. రంగారావు

మార్గమేదైనా చెప్పమని అడిగారు.

సరస్వతీబాయ్ వద్దకు అనేకమంది అనేక ప్రార్థనలతో రావడం ఆమెకు పరిపాటే. తమతమ దుస్థితిని ఆమెవద్ద మొరపెట్టుకుని, వాటి కామె ఏదైనా నివృత్తిమార్గం చూపిస్తుందేమోనని వస్తూంటారు. వారందరితోనూ ఆమె ఓపికగా మాట్లాడి ఎవరికి తగిన జవాబులు వారికిస్తుంది. తన జీవితమంతా ఆమె మహిళాభ్యుదయ వుద్యమానికి ధారపోసింది.

అక్కడకు వచ్చిన మహిళలతో మాట్లాడేసరికి అయిదుగంటలయింది. వూరిలో కొన్ని చోట్ల ఆమె గౌరవార్థం సభలూ, తేనీటి విందులూ ఏర్పాటు చెయ్యబడ్డాయి. అందువలన ఆమె కారెక్కి వెళ్లిపోయింది. ఆమె శ్రీదేవిని తనతో రమ్మని తీసుకు వెళ్లింది. కారులో తనప్రక్కన శ్రీదేవిని కూర్చోబెట్టుకుని అనేక విషయాలు మాట్లాడసాగింది. ఆమెయొక్క తెలివితేటలూ, సంస్కారం, విజ్ఞానం శ్రీదేవి కాశ్చర్యం కలిగించాయి. రెండుచోట్ల తేనీటి విందులయ్యాక ఏడు గంటలకు బహిరంగ సభ జరిగింది. సరస్వతీబాయి వేదిక మీదికివెక్కి మాట్లాడసాగింది. ఆమె, మన దేశ చరిత్రలో స్త్రీలు ఎటువంటి అద్భుతకార్యాలు చేశారో, రానురాను వారి స్థితి ఎంత అధ్వాన్నంగా మారిందో, ప్రస్తుతం స్త్రీజాతి దేశానికి ఏవిధంగా సేవచెయ్యగలదో, ఉత్తేజకరమైన ఉపన్యాస మివ్వసాగింది. ఒక పెద్ద మైదానంలో, వేలాది ప్రజముందు, చిన్న వేదికమీద నుంచొని ఆమె ఆవేశంతో ఉపన్యాసమిస్తుంటే, ఆమె అపర శక్తి స్వరూపిణిగా కన్పించింది.

ప్రేక్షకులలో కూర్చున్న శ్రీదేవికి, ఆమెను చూస్తూ, ఆమె ఉపన్యాసం వింటున్నకొద్దీ హృదయంలో ఏదో ఆవేశం కలుగనారంభించింది. కాని, అంతలోనే ఆమె మనస్సు విషాదవంతమైపోయింది. దానికి కారణం ఆమె వెనుక కూచున్న కొందరు స్త్రీలు అనుకుంటున్న మాటలు:

"ఆ అమ్మాయేకదూ విశ్వేశ్వరరావుగారి మనవరాలు. మొగుణ్ణి వదిలేసిందటగా!" అని ఒక మధ్య వయస్క స్త్రీ మరొక పడుచావిడతో అంటోంది. ఆ పడుచావిడ, "దీన్నే వాడొదిలేసాడట. ఇంకోదాన్ని కట్టుకున్నాడట. దీనికి సిగ్గులేకపోయింది గాని, వాడి కేం లోటూ?" అని దీర్ఘం తీసింది. శ్రీదేవి చెవుల్లో ఆ మాటలు పడి, ఆమెకు చాలా ఖేదం కలిగించాయి. మరో ముసలావిడ, "అయినా మరి విడ్డూరం కాకపోతే, వాడితో లేచిపోవడమా! ఆడది అంత బరితెగిస్తే ఇంకేమన్నావుందా?" అంది. మరొక పెళ్ళికాని అమ్మాయి, "ఎవరే, ఆవిడ? ఏం చేసింది?" అని అమాయకురాలులా తల్లి నడిగింది. దానికి తల్లి, "అదుగో ముందు వరసలో కూచుంది, చక్కని అమ్మాయి. ఇంట్లోంచి లేచిపోయి, ఎవడినో పెళ్లాడిందట. పెళ్లాడిందో లేదో గాని .... మళ్లీ వాణ్ణి వదిలేసి, తండ్రిఇంటి కొచ్చింది" అని జవాబిచ్చింది. ప్రక్కనున్న మరొక ఆవిడ, "మెల్లిగా మాట్లాడవమ్మా, ఆ అమ్మాయి వింటోంది" అంది. దానికి మొదట మాట్లాడినావె, "వింటే విననీ, నాకేం భయం! పెద్ద ప్లీడరుగారి మనవరాలని నాకేం భయంలేదు. కంటికి కనిపించిన మగాడితో లేచిపోయేదానికి మర్యాదేమిటి? నలుగురూ దాని నోట్లో గడ్డిపెట్టే బుద్ధి వస్తుంది" అంది శ్రీదేవికి విన్పించాలనే.

శ్రీదేవికి ఆ మాటలు వింటూంటే హృదయంలో కత్తితో పొడుస్తున్నట్లుంది. వాళ్లందరిమీదా ఎదురుతిరిగి దెబ్బలాడాలనిపించింది గాని, అది సాధ్యంకాదనీ, దానివల్ల అనవసరంగా తన కవమానమే గాని, మరేమీ లభించదనీ గ్రహించి వూరుకుంది. అటు వేదికమైన, స్త్రీ జాతి సాధించవలసిన మహోన్నత ఆదర్శాల గురించి, సరస్వతీబాయ్ ఉపన్యాసమిస్తోంది. ఇటు స్త్రీలంతా చేరి తమలో ఒక స్త్రీ చర్యను, పరిస్థితుల్ని సరిగా అర్థం చేసుకోడానికైనా ప్రయత్నించకుండా విమర్శిస్తున్నారు. శ్రీదేవికి ఆ కొద్దిసేపటిలోనూ, 'సంఘం'— అంటే ఏమిటో బోధపడింది.

సాధారణంగా బహిరంగ సభకు వచ్చే స్త్రీ పురుషులంతా, తమ దృష్టి వక్తమీదికే కేంద్రీకరించలేరు. వయసులోనున్న యువతీ యువకులు ఒకరినొకరు చూసుకొంటూ ఆనందించడం, అన్యాపదేశంగా మాటలనడం తరుచూ జరిగేవే. కొందరు యువకులు, అటువంటి సమయాల్లో ఒకమూల జేరి, తమకు తెలిసిన యువతీమణుల గురించి ఏవో మాటలనడం, తద్వారా వెకిలి ఆనందా న్ననుభవించడం కూడా చేస్తూంటారు. అటువంటి యువకుల గుంపొకటి శ్రీదేవి కూర్చున్నచోటికి కొద్దిదూరంలో చేరారు. వారిలో ఒకరు, "అదుగోరా, మిసెస్ వేణు! భలే అందంగా వుంది కదూ!" అన్నాడు. మరొకడు, "ప్రస్తుతం కాళీలాగే వుంది!" అన్నాడు. ఇంకొకడు, "చాలా ధైర్యం కలదిలే. గోడలు దూకడానికైన జంకదు. ఇంతకీ వేణు బలే అదృష్ట

శ్రీదేవి

వంతుడురా!" "అందుకే ఆలస్యమెందుకూ? వెంటనే ప్రయత్నం ప్రారంభిద్దాం" అంటున్నాడు మరో కడు. ఆ మాటలు కూడా శ్రీదేవి చెవిని పడుతూనే ఉన్నాయి. వాళ్ల దృష్టిలో, స్త్రీ అంటే ఎంత పరిహాసనగా వుందో ఆమెకు తెలిసింది. ఇదీ సంఘం! ప్రపంచం ఇలా ఉంటుంది! అనుకొని నిట్టూర్పు విడిచింది శ్రీదేవి.

ఆమెకు అలా అన్న మనుష్యులమీద పట్టరాని కోపం వచ్చింది. కానీ, తను ఒక్కర్తే వారిసం చెయ్యగలదు? ఆమె సంఘంతో ఎదురాడలేపోయింది. మనసులో పరిపరి విధముల్లైన ఆలోచనలు వరిగెత్తాయి. తను బయటకు రావడమే పొరపాటు చేసిందా? కానీ, ఇన్నాళ్లూ లోకం తన నింత నీచంగా చూస్తోందని తెలియనేలేదు తనకి. అందరూ తన నలాగే చూస్తారా?—ఆ నిస్సహాయతలో ఆమెకి దుఃఖం వచ్చింది. ఆ సమయంలో ఆమెకు వేదిక మీదనుంచి, "మన స్త్రీజాతియొక్క గౌరవం కాపాడడం అందరి వ్యక్తుల ధర్మం. పురుషుడు ఎలా ప్రవర్తించినా సంఘం ఆమోదిస్తోంది. కానీ, స్త్రీకి ఆ అవకాశంలేదు. ఎందరో స్త్రీలు అనేక విధములుగా పైకి చెప్పుకోలేని అన్యాయాలకు లోనవుతున్నారు. ఆర్థికంగానూ, వైజ్ఞానికంగానూ, స్త్రీ, పురుషునితో సమాన స్థానం సంపాదించాలి. అప్పుడు తప్పక రంగాలలో......" అని ఉద్బోధిస్తున్న సరస్వతీబాయి మాటలు వినిపించాయి. ఆమె ఎంత గొప్ప వ్యక్తి! స్త్రీలయొక్క దుస్థితి గ్రహించి, వారికోసం ఆమె కృషి చేస్తోంది. వ్యక్తిగతంగా ఆమె జీవితంలో ఎన్ని అవమానాలు భరించిందో! ఆమె గురించి శ్రీదేవి అంతకుపూర్వం చిన్నతనంనుండీ చాలా కష్టాలు పడి పైకి వచ్చిన వ్యక్తి అని విన్నది. పురుషుడు కష్టపడడం వేరు; స్త్రీ కష్టపడడం వేరు. స్త్రీ పురుషుడిలా ఎక్కడ వీలైతే అక్కడ ఏదో ఒక విధంగా జీవించలేదు. ఆమెకు ఒక ఆశ్రయం కావాలి. ఆ ఆశ్రయంవల్ల ఆమె ప్రవర్తన అనుమానాస్పదం కాకూడదు. తన చుట్టూ వున్న వ్యక్తులు ఆమెమీద రకరకాల అపోహలు పడుతూవుంటారు. అటువంటి క్లిష్టమయ జీవితంలోంచి పైకి వచ్చిన సరస్వతీబాయి అంటే శ్రీదేవికి ఎంతో గౌరవం, అభిమానం కలిగాయి. ఆమెలాంటి వ్యక్తులే ఏదో న్నుద్ధరించగలరు.

బహిరంగ సభ ముగిసిన తరువాత సరస్వతీబాయిని ఆ వూరి పుర ప్రముఖులంతా, మహిళా సమాజ భవనంలో ఒక పెద్ద విందు నేర్పాటు చేశారు. ఆమె చేస్తున్న దేశ—సేవను గూర్చి వారంతా పొగిడారు. విందులో కూడా, సరస్వతీబాయి శ్రీదేవిని తన ప్రక్కగానే కూర్చోపెట్టుకుంది. ఆమెకు శ్రీదేవియందొక ప్రత్యేకాభిమాన మేర్పడింది. రాత్రి పదిగంటలకు ఆమె సావిత్రి ఇంటికి తిరిగి వచ్చింది. తన గదిలో సరస్వతీబాయ్, శ్రీదేవి, సావిత్రీ, వారి ఇద్దరు మహిళలూ కూర్చున్నారు. తన అంతరంగిక కార్యదర్శితో కొద్దిసేపు తన మరునాటి కార్యక్రమం గురించి చర్చించి, సరస్వతీబాయ్, ఆ ఇద్దరు మహిళల్నీ కూడా పంపేసింది.

అంతకుముందే సావిత్రి, శ్రీదేవి వీణ బాగా వాయిస్తుందని చెప్పడంవల్ల, సరస్వతీబాయ్ శ్రీదేవిని వీణ వాయించమని, ఒక అరగంటసేపు వింది.

"చాలా బాగా పాడించావు. నువ్వేం చదువు కున్నావ్?" అని అడిగింది సరస్వతీబాయ్, శ్రీదేవిని.

"ఏమీ చదువుకోలేదండి" అని సిగ్గుపడింది శ్రీదేవి.

"పోనీ, ఇప్పుడుమాత్రం మించిపోయిందేముంది. మెట్రిక్‌కు కట్టి ప్యాసవు. తరువాత పై చదువు చదవచ్చు."

"అలాటి అవకాశంలేదు. కొన్ని చికాకు పరిస్థితులవల్ల నాకు అటువవంటి అదృష్టం తప్పిపోయింది" అంది శ్రీదేవి తలవంచుకొని. సావిత్రి, సరస్వతీబాయ్‌తో, శ్రీదేవి వివాహం, భర్త ఆమెను వదిలి వెళ్ళడం; కొడుకు పుట్టడం మొదలైన విషయాలన్నీ చెప్పింది. అన్నీ సరస్వతీబాయ్ శ్రద్ధగా వింది. శ్రీదేవి తల వంచుకు కూర్చుంది.

"నువ్వు వరించిన వ్యక్తి నిన్ను మోసం చేశాడని నీలో నువ్వు క్రుంగిపోవద్దు. తప్పు చెయ్యడం అనేది అందరికీ సహజమే. కాని, అంతమాత్రాన జీవితమంతా దాని గురించి విచారిస్తూ కూచో నక్కరలేదు" అని తన అభిప్రాయాలు శ్రీదేవితో చెప్పనారంభించింది. "సమాజంలో, ఎటువంటి పొరపాటు చేసినా వెంటనే సరిదిద్దుకోడానికి అవకాశం పురుషులకు ఉంది. కాని, స్త్రీలకు లేదు. ఈ దుర న్యాయాన్ని అరికట్టటానికే మాలాటివాళ్ళమంతా కృషి చేస్తున్నాము. నాకు చిన్నతనంలోనే వివాహమైంది. మాది రాజమండ్రి దగ్గర ఒక గ్రామం. మావాళ్ళు చాలా బీదవాళ్ళు. అందుకని, నన్ను ఎంత తొందరగా వీలైతే అంత తొందరగా వది లించుకోవాలని చూశారు వాళ్ళు. నా భర్త పెద్దగా చదువుకున్నవాడుకాదు. మా అత్త నన్ను విపరీతంగా హింసించేది. నాకు చదువంటే చాలా ఇష్టం. అవి, గాంధీజీ స్వాతంత్ర్య సమరాన్ని ముమ్మరంగా సాగి స్తున్న రోజులు. దేశ నాయకులు ఎవరైనా రాజమండ్రి గాని, కాకినాడ గాని వస్తున్నారంటే ఎలాగైనావెళ్ళి, వారి ఉపన్యాసాలను విందామని ఉండేది. ఇంట్లో నా భర్తతోనూ, అత్తగారితోనూ పోట్లాడి వెళ్ళేదాన్ని. హిందీ బాగా నేర్చుకోడానికి ప్రయత్నించే దాన్ని. సుమారు పదహారేళ్ల వయస్సులో, ఒక సందర్భంలో నేను హిందీలో ఉపన్యాసమివ్వగలిగాను. అప్పటినుంచీ, నాలో విద్యాకాంక్ష పెరిగింది. ఒకనాడు కొందరు స్త్రీలతో కలిసి సత్యాగ్రహం చేసి, జైలు కెళ్లాను. అందుకు మావారికీ, అత్త గారికీ కోపం వచ్చింది. నన్ను ఆనాటినుంచీ బయ టకు కదలవద్దనీ, బయటికి వెళ్ళదల్చుకున్నట్ల యితే మరి ఆ ఇంటికి రావద్దనీ చెప్పారు. నేను ఆ ఇంట్లో ఉండలేనని బయటికి వచ్చేశాను. ఆనాడే నాలో నిరాశ్రయులైన మహిళలకు ఒక ఆశ్రయం కల్పించే సంఘాన్ని స్థాపించాలని, నిశ్చయానికి వచ్చాను. అది కొన్నేళ్ల తరువాత మద్రాసులో 'మహిళా సమాజ్' అనే సంస్థను స్థాపించడం ద్వారా నెరవేరింది. నేను ఇంట్లోంచి బయటకు వచ్చిన తరువాత ఎన్ని కష్టాలుపడ్డానో, ఎన్ని అవ మానాలు భరించానో భగవంతుడికే ఎరుక. ఈనాడు నేను ఈ పదవిలోకి వచ్చానని, పెద్ద విందు ఏర్పాటు చేసిన ఈ ఊరి ప్రముఖులంతా ఆనాడు నాకు ఒక్క పూటయినా ఆశ్రయ మివ్వకుండా తరిమేసిన వారే. కాలేజీలో చదువుకుంటానను; ఉండడానికి ఒక గది ఇమ్మన్నా ఎవరూ ఇవ్వలేదు. పైగా నే నేమాత్రం పైకి రాకుండా, నా కెవరైనా సానుభూతి గాని, సహాయం గాని చూపిస్తే, ప్రత్యేకంగా వని గట్టుకు వెళ్ళి, నేను చెడ్డదాన్ననీ, భర్తను విడిచి పెట్టేసినదాన్ననీ వాళ్ళతో చెప్పేవారు.

"అయినా నేను వారి నెవరినీ లెక్క చెయ్యలేదు. నా జీవితంలో ఉన్నత ఆదర్శాలు పెట్టుకున్నాను. అవి సాధించడానికి ఎన్ని కష్టాలైనా పడదల్చు కున్నాను. మనం అభివృద్ధి మార్గంలో కొన్ని మెట్లు పైకి వెళ్ళేదాకా, లోకులచేత మాటలనిపించు కోవడం తప్పదు. బాగా పైకి వెళ్ళిన తరువాత మనల్నేమీ చెయ్యలేక ఊరుకుంటారు. స్త్రీకైనా, పురుషుడికైనా తప్పదు; పురుషుడిని ఆ మాటలు ఎక్కువగా బాధించవు. స్త్రీకి అవి చాలా చెరుపు చేస్తాయి. ఆమెకు ఆశ్రయం దొరకడమే కష్ట మౌతూంది. ఇలా ఎంతో మంది స్త్రీలు, పైకి వద్దామని ప్రయత్నిస్తున్నా, అవకాశాలు ఎంత మాత్రం అనుకూలించక చాలా అవస్థలు పడు తున్నారు. వారి కోసమే నేను 'మహిళా సమాజ్' స్థాపించాను. అందులో ప్రతి స్త్రీ ఆర్థికంగా తనకు తాను బ్రతుక గల్గేటట్లు ఏదో ఒక వృత్తి విద్య నేర్పుతారు. వైజ్ఞానికంగా స్త్రీ తనకు తాను అభివృద్ధి చెందటానికి అవకాశాలిస్తున్నాము. నేను అనేక ఊళ్ళు వెళ్తూన్నప్పుడు, ఎక్కడెక్కడి స్త్రీలో నా వద్దకు వచ్చి, తాము మా 'మహిళా సమాజ్'లో చదువుకున్నామనీ, తమంత తాము ఉద్యోగం చేసుకుంటూ జీవిస్తున్నామనీ కృతజ్ఞత తెల్పుకుంటూ ఉంటారు. అప్పుడు నాకు చాలా తృప్తీ, ఆనందం లభిస్తాయి.

"నా జీవితంలో నేను పడ్డ కష్టాల్ని, కొన్నిటి నైనా వాళ్ళ జీవితంలోంచి తప్పించ గలిగానుకదా అని సంతోషిస్తూ ఉంటాను. అవకాశమిస్తే, స్త్రీలు ఏ రంగంలోనూ పురుషుల కేమాత్రం తీసిపోరని నా అభిప్రాయం. మీరంతా మీ జీవితాల్లో ఏవో కొన్ని అకస్మాత్తుగా, ఎదురు చూడని సంఘటనలు జరగగానే క్రుంగి కృశించిపోవడం మంచిదికాదు. ముందుకు రావడానికి ప్రయత్నించండి. విద్య నభ్యసించండి. సమాజంలో స్త్రీ జాతికి గౌరవం లభించే పన్లని చెయ్యాలి. స్త్రీలు ముందుకు వెళ్తేనే, దేశం ముందుకు వెళ్తుంది. ఏవో కుటుంబా లలో చికాకులు వచ్చాయని, ఇంట్లోనే కూచొని జీవితమంతా కుమిలిపోవడం బుద్ధిమంతుల లక్షణం కాదు. మీకు వచ్చిన కష్టాలు, ఇతరులకు కూడా వస్తూంటాయి. మీరు వాటిని లెక్క చెయ్యకుండా ఉంటే, ఇతరులు కూడా మిమ్మల్ననుసరిస్తారు. ముఖ్యంగా మధ్యతరగతి మహిళలు ఎన్నో బాధలు పడుతున్నారు. ఈ బాధ లన్నిటినీ తొలగించడానికి ముఖ్యమైన మార్గాలు రెండేను: (ఒకటి) స్త్రీ విద్య నభ్యసించి, వైజ్ఞానికంగా పురుషుడితో సమాన స్థాయిని సంపాదించి, ఆర్థికంగా పురుషునికి తోడ్ప డడం గాని, లేక స్వయంపోషకత్వం సమకూర్చు కోవడం గాని జరగాలి. (రెండవది) మనకు సాంఘిక దురాచారాలని తెలిసి కూడా అనేక సాంప్రదాయాల్నీ, సనాతనాచారాలనీ ప్రోత్సహించి, స్త్రీకి చాలా అన్యాయం చేస్తున్న—ఈ సంఘాన్ని వ్యక్తిగతం గానూ, సమిష్టిగానూ ప్రతిఘటించాలి. ఈ రెంటినీ సాధించేవరకూ మనకు ఈ బాధలు తప్పవు" అని సరస్వతీబాయ్ ఆగింది.

(సశేషం)

మళ్ళీ దీపం ఆరిపోయింది.

ఇప్పుడు కొంత అర్థమవుతోంది.

ఉన్నట్టుండి ఎవరో స్త్రీ ఏడుస్తోంది హృదయ విదారకంగా.

చెయ్యి కదపాలనిపించింది. కాని భుజం కదిలింది. ఇంత తేలికగా ఉందేం కుడిభాగం? తల తిప్పడానికి శక్తి చాలడంలేదు. కాని ఏదో జరిగింది....?

ఎవరో మళ్ళీ దగ్గరికి వచ్చారు. ఈసారి నిశ్శబ్దంగా చీకటిలో తన ముఖం తడిమారు. అగ్గిపుల్ల వెలిగించారు. ఈసారి గుర్తు తెలిసింది. ఎవరో సైనికుడు.

కిందకి వంగి చూసి 'మర్‌గయా' అంటున్నాడు.

జేబులు వెదుకుతున్నాడు. రెండు జేబులూ వెదికాడు. ఏమీ కనిపించలేదు. విసుగొచ్చింది కాబోలు కోపంతో ఒక్కతోపు తోశాడు. కిందనున్న శవం మీదనుంచి శరీరం పక్కకి దొర్లింది. ఈసారి కుడిభాగం చిక్కటి ద్రవంలో మునిగింది. ఇప్పుడు అర్థమయింది. భగవాన్ ! కుడిచెయ్యి కనిపించడం లేదు.

చినుకులు రాలుతున్నాయి; ప్రకృతి రోదిస్తున్నట్టు....

మళ్ళీ స్పృహతప్పింది కరుణాకరానికి.

* * *

1962 జూలై 23.

తెల్లవారేసరికి దేశంలో ఉన్న పత్రికలన్నీ ఏక కంఠంతో ప్రకటించాయి.

హౌరా వెళ్ళే పంజాబు మెయిల్‌కు దుమ్రాం దగ్గర ప్రమాదం జరిగింది. వందమంది మరణించారు. ఇరవైమంది మరణిస్తున్నారు. మరి ఏభైమంది మరణంతో హోరాహోరీ పోరాడుతున్నారు.

ప్రకృతి గుండె పగిలింది.

రోజంతా కుండపోతగా వర్షం కురిసింది.

ఏభైమంది ఆ చీకటిరాత్రి నీటిక్రింద నిద్రపోయారు — తీరని నిద్ర. మరి ఏభైమంది పోయారన్న సాక్ష్యానికి విడి శరీరభాగాలు, మాత్రం అక్కడా ఇక్కడా దొరికాయి.

* * *

పాట్నా మెడికల్ కాలేజీ ఆసుపత్రిలో పలభై యొక్క మందినిమాత్రం చేర్చారు.

కాలూ, చెయ్యీలేని ఓ ప్రయాణికుడి జేబులో ఓ ఉత్తరం, డైరీ, రెండుమూడు చిల్లరనాణాలు దొరికాయి. ఆ ఉత్తరంలో భాషను చదవడంకోసం రైల్వేశాఖలో పనిచేస్తున్న రామారావుని రప్పించారు.

ప్రయాణికుడి పేరు—కరుణాకరం. ఊరు భీమిలి. ఏదో బిస్కట్ల కంపెనీలో ఉద్యోగి — అని మాత్రం తెలిసింది.

పదేళ్ళు ఆంధ్రరాష్ట్రానికి దూరమయి, ప్రవాసంలో ఉన్న రామారావుకి, ఇంత దూరం వచ్చి, ఇక్కడ చనిపోయిన తన ప్రాంతీయుడి చరిత్ర వింతగా కనిపించింది.

ఎవరో స్త్రీ—సుమిత్ర పేరు—అతనికి రాసిన ఉత్తరం జేబులో ఉంది. రెండురోజుల క్రిందట రాశారు. "మామయ్యకి— చాలారోజులు ఆలోచించాను. ఇక ఎలా ఆలోచించాలో తెలీడంలేదు నాకు. నా అన్నవాడివి నువ్వు ఒక్కడివే—అంత దూరం వెళ్ళిపోకు. తిరిగి వచ్చెయ్యి. నిన్ను పెళ్ళిచేసుకోవడం కోసమే—సుమిత్ర."

మనోవాల్మీకం

22—పేజీ తరువాయి

ఆపరేషన్ థియేటర్‌లోకి వెడుతున్న నర్సుని ఆపి, అడిగాడు రామారావు: "నర్స్—ఈ డైరీ దొరికిన పేషంటుని చూశావా నువ్వు?"

ఆగి, డైరీని చూసింది— "అంత గుర్తులేదు సార్. చివరి రెండుగదుల్లో ఇద్దరి గుర్తుమాత్రం తెలియలేదు. ఒకరు స్త్రీ—మరొకడు పురుషుడు."

"అతని వయస్సెంత ఉంటుంది ?"

"దాదాపు ముప్పై ఐదువరకూ ఉంటుందన్నారు డాక్టర్"—వెళ్ళిపోయింది.

ముప్పై ఐదేళ్ల వయస్సులో పెళ్ళి !— రెండవ సారేమో. ఈ సుమిత్ర ఎవరో వంశయంతో పెళ్ళికి సిద్ధపడుతునట్టు కనిపిస్తోంది. పెళ్ళికి ఆలోచన ఎందుకు?— పెళ్ళికి ముందు చేసే ఆలోచనలో అసంతృప్తి, పెళ్ళితర్వాత చేసే ఆలోచనలో ఆశాభంగం సహజం—

డైరీ తీశాడు. ఎర్రటి అట్టతిప్పగానే ఎవరిదో స్త్రీ ఫోటో కన్పించింది. ఈమేనేమో— 'సుమిత్ర'

ఒకప్పుడు ఛార్లీచాప్లిన్ ఓ పట్నానికి వెళ్లాడట. అప్పుడా పట్టణంలో పెద్ద ఉత్సవం జరుగుతున్నది. ఛార్లీచాప్లిన్‌ను అనుకరించినవాళ్ళకు బహుమతి ఇస్తారని తెలిసి చాప్లిన్ వేరే వేషం ధరించి పోటీలో పాల్గొన్నాడట. చివరికి ఛార్లీచాప్లిన్‌కు రెండో బహుమతి లభించిందిట!

ఇ. వి. (బొంబాయి)

అంటే. ముప్ఫైఏళ్ల ఉంటాయి. ముప్ఫైఏళ్ల వరకూ పెళ్ళికాకుండా ఉండిపోయిందా ?—పేజీలు తిప్పాడు. చాలాచోట్లకు కాగితాలు ఖాళీ. మధ్య మధ్య పద్యాలు. ఏవో గుణింతాలు. నాలుగురోజుల నుంచీ వరసగా డైరీ రాస్తున్నాడు. కుదురుగా, చక్కటి రాత. రాత చూస్తుంటే మనిషిలోని నిదానం, శ్రద్ధ, పట్టుదల, సౌమ్యత అర్థమవుతోంది. చదివాడు రామారావు.

జూలై 19 : ఆత్మహత్యా !— అమ్మో. నాకు సాధ్యంకాదు.

జూలై 20 : ఇక్కడకు వచ్చాక ఇంతదూరం ఎందుకువచ్చానా అనిపిస్తోంది. ఆ ముగ్గురే ఎప్పుడూ గుర్తుకొస్తున్నారు. పిల్లల్ని వదిలిపోవడం అంత సులువూకాదు, మంచిదీకాదు—

జూలై 21 : నాకు తెలుసు. సుమిత్ర ఉత్తరం రాస్తుందని. పెళ్ళిచేసుకుంటోందట. నామీద అభిమానం లేకపోతే పోనీ — కృతజ్ఞతన్నా ఉంది. పిల్లలకోసం కాకపోతే సుమిత్ర ఎందుకూ నాకు?

జూలై 22 : పోవాలి; పోవాలి. ఇక్కడ ఉంటే పిచ్చెత్తుతుంది నాకు. నా టెలిగ్రాం రాత్రికే చేరుతుంది. నేను సాయంకాలం రైలులో, వాళ్ళముగ్గురికీ నే వస్తున్నట్టు తెలుస్తుంది— సుమిత్రకీను. నలుగురూ స్టేషన్లో నాకోసం వెయ్యికళ్లతో ఎదురుచూస్తూ నిలబడతారు. భగవాన్ ! ఆత్మహత్య చేసుకోవాలనే నా దౌర్బల్యాన్ని పోగొట్టినందుకు నీకు పదివేల జోహార్లు! కాని ఇది రాసిన రెండు మూడు గంటల్లో ప్రమాదం—

"డాక్టర్ ! కరుణాకరం బ్రతుకుతాడా ?"

డాక్టరు ఆగాడు: "మీ కేం బంధువా అతను?"

"కాదు డాక్టర్. నేను రైల్వే ఉద్యోగిని. ఇతని ఉత్తరాలు చదవడానికీ, గుర్తుపట్టడానికీ పిలిపించారు. అతని బంధువులకి టెలిగ్రాం పంపాం. బ్రతుకుతాడా పేషెంటు ?"

"సారీ. ఇంతవరకూ తెలివి రాలేదు — నా కేం నమ్మకంలేదు—"

పాపం ! పాపం !

ఆత్మహత్యనుండి బయటపడే ఆశ కనిపించాక అనుకోకుండా దుర్మరణం. తెలియని ఆ వ్యక్తికోసం రామారావు మనస్సు రెపరెపలాడింది. ఆపరేషన్ థియేటర్‌ముందు డైరీ పట్టుకుని అలాగే కూర్చుండిపోయాడు.

* * *

సాయంకాలం చీకటి పడేవేళకి వాళ్ళొచ్చారు.

ఆసుపత్రి అంతా గందరగోళంగా ఉంది. ప్రతీ క్షణానికీ ఒకరిద్దరు చచ్చిపోతున్నారు. ఆశ, నిరాశల మధ్య కొట్టుమిట్టలాడుతూ కొన్ని కుటుంబాలు ఆసుపత్రి వసారాలో తపస్సు చేస్తున్నాయి—

ఆ దారుణాన్ని యింకా మరిచిపోలేక, తట్టుకోలేక నర్సులు కళ్ళుతుడుచుకొంటున్నారు. అవధులు దాటిన విషణ్ణతతో మూగవోయిన వైద్యులు మొండిధైర్యంతో పనిచేస్తున్నారు.

వాళ్లను చూసి ఆపరేషన్ థియేటర్ ముందు కునుకుతున్న రామారావు, ఉలిక్కిపడి లేచాడు.

"మీరేనా సుమిత్ర అంటే ?"

ఆమె తల ఊపింది—

పక్కన ఎవరో ఉన్నారు. "ఎక్కడ ఉన్నారాయన ?" అని తొందరపడుతున్నాడతను. యువకుడు; పస్నటి మనిషి; ఆత్రుతతో, ఉద్రేకంతో ఊగిపోతున్నాడు. ముగ్గురు పిల్లలూ కనిపిస్తారేమో అని చుట్టూ వెదికాడు రామారావు—

"డాక్టర్ వచ్చేవరకూ కాస్త ఆగాలి. పేషెంటు ఇంతవరకూ కళ్లిప్పలేదు. కాస్త స్థిమితపడండి."

ఏం చెప్పాలో తెలీడంలేదు. ఏదో నిద్రలోలాగ మాటలు పేరుస్తున్నాడు. జీవిత సర్వస్వాన్ని కోల్పోయిన వ్యక్తులకి మాటల ఉపశమనం ఎట్లా సరిపోతుందన్న ఆలోచన మాట్లాడనివ్వడంలేదు. నర్సు వచ్చింది. వెళ్లవచ్చునంది. ఒక్కక్షణం వ్యవధి లేకుండా ఇద్దరూ లోపలికి వెళ్లారు. రామారావూ లోపలికి వచ్చాడు.

గది మధ్య ఉన్న పొడవుపాటి బల్లమీద పడుకొని ఉన్నాడు కరుణాకరం, నిద్రపోతున్నట్టు — పోయిన కాలూ, చెయ్యీ కనిపించకుండా నల్లటి దుప్పటి పంటినిండా కప్పారు. ముఖాన్ని దూదితో తుడిచిన రక్తపు చారలు మాత్రం తెలుస్తున్నాయి. విశాలమైన ముఖం ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్టు, గొప్ప ఆనందానికి సిద్ధపడుతున్నట్టు—

ముఖం చేతుల్లో కప్పుకొని నిశ్శబ్దంగా ఏడుస్తోంది ఆమె. రామారావు చూశాడు. ఇరవై దాటి ఉండదు ఆమెవయస్సు. మనిషి చాలా అల్పం. డైరీలో

ఉన్న ఆమెకూ ఈ విడకూ పోలిక ఏమీలేదు. నవ్వుగా సీరియస్‌గా ఉంది—

రామారావుతోపాటు యువకుడు బయటికి వచ్చాడు.

వస్తూనే అతను వేసిన మొదటి ప్రశ్న :

"కరుణాకరం బతుకుతాడంటారా ?" అంటూ 'బతకడుకద !' అన్న ధోరణిలో అడిగాడు.

రామారావు తల యెత్తాడు. ఆతృతతో సమాధానానికి ఎదురుచూస్తున్న ముఖం కనిపించింది—

"మీరు ?"

"నన్ను సీతాపతి అని పిలవండి చాలు. అతని విషయం మొదట చెప్పండి......"

"బతకడని డాక్టరుగా రన్నారు. ఇంతవరకూ కళ్ళు తెరవలేదు—"

"బతకడు; బతకడు. నేనదే అనుకున్నాను" అన్నాడు సీతాపతి ఉత్సాహంగా. అతని ముఖంలో అకస్మికంగా కనిపించిన సంతోషం, తృప్తీ చూసి దిమ్మరపోయాడు రామారావు.

"బతక్కపోతే విచారం లేదా మీకు ?"

"డామ్! — ఇట్లాంటి ఫూల్స్ బతక్కపోవడంవల్ల దేశానికి నష్టంలేదు. అప్పుడప్పుడు పిల్ల కోసం ఇలాంటి ప్రమాదాలు జరుగుతుండాలని నా..." రామారావు ముఖం చూసి ఆగిపోయాడు.

సీతాపతిమీద కోపం, అసహ్యత ఆ మాటల్తో కలిగింది రామారావుకి. అతని ఆశ్చర్యానికి సమాధానంగా సీతాపతి నవ్వుతున్నాడు.

"క్షమించండి. నేను దుర్మార్గుడిని అనుకునేరు. నేను కాస్త ఉద్రేకిని. కరుణాకరం కథ వింటే అతను చచ్చిపోవడమే మంచిదని మీరూ నిర్ధారణకు వస్తారు."

ఆ ధోరణి రామారావుకి నచ్చలేదు. ఏ సమయం కాలం వరకూ ఇలాంటి వ్యక్తుల కోసమూ తాను వేచి ఉన్నా డనిపించింది. సానుభూతి కావలసిన వ్యక్తులు అంత దూరం నుంచి వస్తే, తమ భాష తెలిసి, తమని ఓదార్చేవారు అవసరమవుతారని ఆగాడు రామారావు. చివరికి ఈ విస్మయపాటు విదురయింది.

"కరుణాకరంగారు ఎందుకు ఆత్మహత్య చేసుకోవాలనుకున్నారు ?"

"సిగరెట్స్ కావాలి; పదండి అలా బయటికి వెళ్ళి వద్దాం" అన్నాడు సీతాపతి, ఏదో పెద్ద కథకు ఉపోద్ఘాతం ప్రారంభిస్తున్నట్టు.

"ఆమె ......"

"ఆమె కేం భయంలేదు. కాస్త ఒంటరిగా ఉంటే ఘోరమని ఏడ్చే అవకాశం ఉంటుంది. తరువాత చక్కగా స్థిమితం ఏర్పడుతుంది" అన్నాడు సీతాపతి.

ఆసుపత్రి బయట వందలాది జుంది నిలిచి పోయి ఉన్నారు. ఇంకా చనిపోతూఉన్న ప్రయాణీకుల్ని అంబులెన్సులు మోసుకు వస్తున్నాయి. వాళ్లను తప్పించుకు బయటకు వచ్చాక సీతాపతి మాట్లాడ్డం ప్రారంభించాడు. కరుణాకరం బతకడన్న విషయం అతనికి పెద్ద 'రిలీఫ్' గా ఉన్నట్టు కనిపెట్టాడు రామారావు.

"సంవత్సరం క్రిందట కరుణాకరం భార్య చచ్చిపోయింది. అతను పూర్తిగా కృంగిపోయాడు. పాత బతుక్కి సాక్ష్యంలాగ ముగ్గురు పిల్లలు మిగిలారు. వాళ్ళని ఎలా పెంచాలో తెలీదు. పెళ్ళాం పోయాక ఈ మేనకోడలు ఒక్కతే బంధువు మిగిలింది. ఇతనికి నలభై వయస్సు. ఈమెకి ఇరవై. ఈ సంవత్సరమంతా పిల్లల్ని సాకుతూ ఈయన దగ్గరే ఉంది. సంవత్సరం అయ్యాక ఏం బుద్ధి పుట్టిందో ఆమెను పెళ్ళి చేసుకుంటా నన్నాడు"—

"ఎవరిని ?"

"సుమిత్రని. ఏభై వేల పైచిలుకు ఆస్తి ఉంది. దానికి తోడు ఈ ముగ్గురు పిల్లలు. ఆస్తిని చూసి ఈ ముసలి మొగుణ్ని, పిల్లల్ని భరించాలి. ఎంత 'రిచెడ్ లైఫ్' ఊహించారా ?"

"ఆమె ఏమంటుంది ?"

"మొదట తెల్లబోయింది. తికమక పడింది. ఏమీ చెయ్యలేకపోయింది. అతని పెళ్ళి ప్రసక్తి రాకముందు మే మిద్దరం పెళ్ళి చేసుకుందాం అనుకున్నాం."

"మీరు ?"

"నేను ఆమె స్నేహితుణ్ని. ఇంటి పక్కనే ఇల్లు. ఎక్కడో దూరాన బంధుత్వం ఉందట. నాకు తెలీదు. ఇద్దరం కలిసి చదువుకున్నాం. కాని మధ్యలో ఈ కరుణాకరం వ్యవహారం వచ్చిపడింది."

"పెళ్ళి చేసుకోంటే కాని, పిల్లేదని వత్తిడి చేశారా ఆయన ?"

"వాడి మొహం !—వాడికంత ధైర్యం ఎక్కడిదీ ? పట్టి పిరికిపంద. చేసుకోనంటే పిల్లల్ని వదిలి, ఆమెని వదిలి, ఆస్తినంతా ఆమెకే రాసి

రామం : ఇంతకీ యిది నా ఫొటోయేనా?

ఫొటోగ్రాఫర్ : ముక్కు—కాస్త టచ్ చేశానండీ...కంఠం మీదే.

రాజా (ఉరట్ల)

పెట్టి రాత్రికి రాత్రి పట్నాకు పారిపోయాడు. అంతా గాభరాపడ్డాం. చచ్చిపోయాడనే అనుకున్నాం. అంత పని చెయ్యడానికీ చేవ కావాలి. అంత నిర్దాక్షిణ్యంగా పిల్లల్ని వదిలిపోయినందుకు సుమిత్రకి కోపం వచ్చింది, విసుగేసింది—"

సిగరెట్టు కాల్చడం అయిపోయింది. లోపలికి నడుద్దామన్నాడు సీతాపతి. "హఠాత్తుగా కరుణాకరం దగ్గర్నుంచి ఓ రోజు సుమిత్రకు ఉత్తరం వచ్చింది. అప్పట్నుంచీ ఆమె పూర్తిగా మారిపోయింది."

"అంటే ?"

సీతాపతి నిజంగానే ఉద్రేకి. తనకి యిష్టం లేని విషయాలు చెప్పేటప్పుడు పెదాలు కూడా వణుకుతాయి. జేబుల్లో చేతులు ఉంచి ముందుకు దూకినట్టు నడుస్తూ మాట్లాడాడు:

"ఉత్తరం చూడగానే ఆమె రాత్రికి రాత్రి ఒక నిశ్చయానికి వచ్చింది. అతన్ని పెళ్ళి చేసుకుంటానని నిర్ణయించుకొంది. ఎన్నో విధాలుగా నేను చెప్పాను. కాని పెళ్ళిచేసుకోక తప్పదంది. ఎందుకు తప్పదో అర్థంకాదు." ఏదో ఆలో చిస్తున్నట్టు నడిచాడు. అంతలో ఆగి—"అసలు ఇందులో ఓ రహస్యం ఉంది—నిజానికి ఆమెకి ఈ పెళ్ళి యిష్టంలేదని ముఖం చూడగానే అర్థమవుతుంది. కాని మనిషిలో పట్టుదల హెచ్చు. అతనంటే ప్రేమ కాదు—కృతజ్ఞత అంటుంది—ఏమిటో పిచ్చి"—

సీతాపతి ఒక్క క్షణం మాట్లాడలేదు. ఎదురుగ్గా ఆపరేషన్ థియేటర్ ముందు సుమిత్ర మోకాలమీద తల ఆనించుకు కూర్చొంది. మళ్ళీ హఠాత్తుగా అడిగాడు సీతాపతి: "కరుణాకరం చచ్చిపోతాడని మీకు రూఢిగా తెలుసుకదూ ?"

తలూపాడు రామారావు.

పెద్ద విశ్రాంతి లభించినట్టు నిట్టూర్చాడు సీతాపతి. "నాకు సంతాపాన్ని, విచారాన్ని నటించడం రాదు సార్—వార్డులన్నీ ఓసారి టూర్ చేస్తాను. మీరే ఆమె కో రెండు మాటలు చెప్పండి—" అని ఇటు తిరిగాడు. తనకీ యిక అక్కడ ఉండా లనిపించలేదు; రామారావుకి. వీలయినంత త్వరగా బయటపడాలనిపించింది. తను అనుకొన్నట్టుగా ఈ వ్యక్తులు లేరు—

దిగాలపడి నిశ్చలంగా కూర్చొంది సుమిత్ర. రామారావు తనని తాను పరిచయం చేసుకున్నాడు. నమస్కారంచేసి పక్కకు జరిగింది—

"పిల్లల్ని తీసుకురాలేదా ?" అని అడిగాడు రామారావు.

కళ్ళు పెద్దవి చేసి చూసింది. "ఏ పిల్లలు ?"

"ఆయన ముగ్గురు పిల్లలు."

"లేదు. భయపడతారని వదిలేశాను."

డైరీలో ఫొటో చూపించి, "ఈవిడ కరుణాకరంగారి భార్యేనా ?" అన్నాడు.

"అవును. అది మామయ్య డైరీ." అంది దాన్ని చూస్తూనే. ఆమె చేతి కిచ్చాడు. "ఇది ఆయన జేబులో దొరికింది. అదికాక మీరు ఆయనకి రాసిన ఉత్తరం కనిపించింది—ఈ రెండూ చూశాకనే ఆయన విషయం తెలిసింది"—

ఆమె ఏమీ మాట్లాడలేదు. నిశ్చలంగా నేలవైపే చూస్తోంది. ఎక్కువగా ఏడ్చినట్టు లేదు.—లేక గుండె పగిలేట్టు రోదించాక ఏర్పడిన నిశ్శబ్దమేమో అది.

"డాక్టరు ఏమన్నారు ?" అనడిగింది కాస్సేపటికి.

"ఏమీ చెప్పలేకపోతున్నారు. ఇంతవరకూ మనిషిలో చలనం లేదు. బతికితే అదృష్టమే."

ఆమె ఇంకేం మాట్లాడలేదు.

"మీరు పెళ్ళి చేసుకుంటానని ఉత్తరం రాయకపోతే ఆయన ఆత్మహత్య చేసుకునేవారేమో. ఆ ఉత్తరంవల్లే బయలుదేరారు. ఇది ఆత్మహత్య కన్నా ఘోరం"—

స్తబ్ధుగా ఉండిపోయింది ఆమె.

ఇంకా సీతాపతి మాటలు గుర్తుకొస్తున్నాయి. "ఒక్క విషయం చెప్తారా ?" అనడిగాడు రామారావు.

ఆమె తలెత్తింది.

"అతన్నెందుకు పెళ్ళి చేసుకోవా అనుకున్నారు మీరు ?"

ఆమె నివ్వెరపోయింది.

"క్షమించండి. తప్పనిసరిగా ఆయన డైరీ చదవవలసివచ్చింది. ఇక్కడ ఉన్న ఒకేఒక్క తెలుగువాడిని నేను. మీకు చెప్పాలని లేకపోతే వద్దు. కాని ఇందువల్ల మీకు తీరని నష్టం కలిగిందని మాత్రం అర్థమయింది. సానుభూతి [illegible]"

మనోవాల్మీకం

ఎటువేపో చూస్తూ అంది : "నేను పెళ్లి చేసుకోకపోతే మామయ్య చచ్చిపోతాడు. చేసుకుంటే సీతాపతికి పిచ్చెత్తుతుంది—ఏం చెయ్యాలో తోచ లేదు—" ఆగిపోయింది.

ఈ సంఘటన ఒక సమస్యను తీర్చిన విశ్రాంతి (రిలీఫ్) — ఆమె ముఖంలో కనిపిస్తుందిగా అని వెది కాడు. కాని ముఖం నీడవేపు ఉంది. ఆ భావం కనిపించేదేమో మరి.

"ఆయన పట్ల కృతజ్ఞతతో ఒప్పుకున్నారని డైరీలో వ్రాశారు." ఆమె మళ్లీ ఆశ్చర్యపడింది. "అవును. నా తమ్ముడికి చదువు చెప్పించాడు మామయ్య. బ్రతికున్నంతవరకూ నాన్నకి డబ్బి చ్చాడు. తమ్ముణ్ని విదేశాలకు పంపాడు. దీనికి ప్రతిఫలంగా ఆమాత్రం చెయ్యలేకపోతే ఎల్లాగ ?"

అర్థమయింది. బాధ్యత కనక పెళ్లికి సిద్ధ పడింది. బాధ్యత కాకపోతే ?—ఆ ప్రశ్నలో సమా ధానం ఉంది.

రామారావు లేచాడు. "పాపం. మీకు తీరని దుఃఖం కలిగింది. విచారించకండి. ఏం చేస్తాం ?" అన్నాడు. ఆమె తలయెత్తి అతనివేపు చూసింది— "నిజానికి దుఃఖం లేదు నాకు. విచారం అంతకన్నా లేదు. చచ్చిపోవడానికి ఇంత దూరం వచ్చి, ఇలా చచ్చిపోయాడేమో అని విస్తుపోతున్నాను—"

అతని మనస్సు చివుక్కుమంది.

మనస్సులో ఆ భావం ఉందని అర్థమవుతోంది. కాని మాటల్లో చెప్పడం బాగులేదు.

"మీకు తెలుసా ? — ఆయనకు ఓ కాలూ, చెయ్యీ పోయాయి."

ఆమె త్రుళ్లిపడింది. "నిజం !"

"అవును. ఎలాగూ బ్రతకడని డాక్టర్లు చెప్పిఉండరు. బ్రతికిఉంటే ఆ లోపాన్ని కూడా భరించి ఉండాల్సింది మీరు. వస్తాను. నమస్కారం."

ఆమె దిగ్భ్రమనుంచి తేరుకోకముందే రామా రావు బయలుదేరాడు. నిజమే. కరుణాకరం పోవ డమే మంచిదయింది. బ్రతికిఉంటే తనమీద ఎవ రికీ ప్రేమలేని విషయం అర్థమయేది. అప్పుడు అంత నరకం మరొకటి ఉండదు. చచ్చిపోయినా ఎవరూ విచారించని వ్యక్తి—ఈ నూరుమందిలో తనొక్కడేనని అనుకున్నాడు రామారావు. వచ్చిన ఇద్దరిలో ఒకరికి అతన్ని చూస్తే ఆశ్చర్యం, మరొ కరికి ఆనందం కలిగింది. నవ్వొచ్చింది. ఏదో వాక్యం గుర్తుకొస్తోంది — 'అతను చచ్చిపోయాడు కనక బ్రతికాడు. బ్రతికితే చచ్చిపోయేవాడే !'

ఆసుపత్రి వసారా దాటబోతూంటే హఠా త్తుగా వెనక పెద్ద అలజడి వినిపించింది.

వెనక్కి తిరిగితే నర్సు పరుగెత్తుతోంది. ఆతృతగా అడిగాడు : "ఏమిటి నర్స్ అది ?"

"చివరి పేషెంట్ ఊపిరి తిరుగుతోంది. బ్రతుకవచ్చు నంటున్నారు డాక్టర్ ....." నర్సు ఊపిరి తిరగడంలేదు. థియేటర్ వేపు పరి గెత్తింది.

త్రుళ్లిపడ్డాడు రామారావు. ఆలోచనలు ఒక్క సారి నిలిచిపోయాయి. వెనక్కి పరిగెత్తాడు. మరో మూలనుంచి సీతాపతి హడావుడిగా వస్తు న్నాడు. సుమిత్ర లేచి నిలబడింది. తనొక్కడినే ఆపరేషన్ థియేటర్లోనికి రానిచ్చారు. ఆక్సిజన్ సిలెండర్లు ఏర్పాటు చేస్తున్నారు. కరుణాకరంలో క్రమంగా చలనం వస్తున్నట్టుంది—

అవును. విచిత్రం !— కరుణాకరం బ్రతుకు తున్నాడు.

కాలూ, చెయ్యీ లేని కరుణాకరం, అతని బ్రతు కును ఎవరూ కాంక్షించని కరుణాకరం బ్రతుకు తున్నాడు.

బ్రతికిఉంటే బాగుండునని ఏడ్చే తొంభై తొమ్మిదిమంది చచ్చిపోయారు. చచ్చిపోయినా విచారిం చని ఒక్క వ్యక్తి బ్రతికాడు.

ఉన్నట్టుండి ఆపరేషన్ థియేటర్ బయట ఎవరో కెవ్వున కేకవేశారు. పదిమంది ఆతృతగా ఏదో మాట్లాడుతున్నారు. ఆపరేషన్ థియేటర్ లోనివారంతా ఆ కేకకి అదిరిపడ్డారు. మరి ఇద్దరు నర్సులు అకస్మాత్తుగా గదిలోనికి దూసుకువచ్చారు.

"డాక్టర్! డాక్టర్! — ఎదుటి బల్లమీద కూర్చున్న అమ్మాయి హార్టు ఫెయిలయింది—" రామారావు ఉలిక్కిపడ్డాడు. ఒక్క దూకుతో బయటికి వచ్చాడు.

అవును — సుమిత్రను పదిమంది పట్టు కున్నారు. సీతాపతి చిన్నపిల్లాడిలాగ ఏడుస్తున్నాడు. మరో డాక్టరు వచ్చి ఆమెను పరీక్షిస్తున్నాడు.

కుంటి, ముసలి భర్తతో జీవితాంతం కాపరాన్ని ఆ బలహీనపు మనస్సు ఒక్క లిప్తకాలం ఆలోచించి ఉంటుంది; అది చాలు గుండె పగలడానికి.

సందేహం లేదు — సుమిత్ర చచ్చిపోయింది.

"భ్రెయిన్కు తట్టుకోలేని షాక్ తగిలింది. గుండె చాలా బలహీనం. చాలా విచిత్రమయిన కేసు" అంటున్నాడు డాక్టరు.

* * *

ఆపరేషన్ థియేటరులో కరుణాకరానికి తెలివి వొచ్చింది—

గడియారం శబ్దం అతనికి క్రమంగా వినిపి స్తోంది—

మీద వెలిగే దీపకాంతి తెలుస్తోంది.

బలమైన లోషన్ వాసనను మెదడు గుర్తిస్తోంది.

ఎవరివో మాటలు అర్థమవుతున్నాయి.

ఊపిరి తిరుగుతోంది.

కళ్లిప్పితే పదిమంది కళ్లు ఆతృతగా తనవేపే చూస్తున్నాయి. రామారావు అసంకల్పితంగా దగ్గ రికి జరిగాడు.

"కరుణాకరంగారూ ! ఎలా ఉందిప్పుడు ?"

ఏదో మాట్లాడుతున్నాడు కరుణాకరం. మొదటి ప్రశ్న :

"సుమిత్ర వచ్చిందా ?"

రామారావు తలెత్తాడు. ఒక్క క్షణం అతని మనస్సులో వెయ్యి రైళ్లు పరుగెత్తాయి. తల వంచి చెవులో అన్నాడు. "వచ్చారు కరుణాకరం గారూ—బయట ఉన్నారు. మీరు విశ్రాంతిగా ఉండండి"—

నీరసంగా కళ్లు మూసుకొన్నాడు కరుణాకరం. అతని ముఖంలో తృప్తి, పట్టలేని ఆనందం స్పష్ట ముగా అర్థమయింది. "నాకు తెలుసు. నన్ను పెళ్లి చేసుకుంటుంది. నామీద అభిమానం ...." అని గొణుగుతున్న మాటలు ఒక్క రామారావుకే అర్థమయాయి.

కరుణాకరంమీద జాలితో రామారావు మనస్సు రెపరెప లాడింది. అప్పుడనిపించింది — నిజంగా పెద్ద ప్రమాదమే జరిగిపోయిందని— ★

టు రైట్ ఈజ్ మై రైట్!

21 వ పేజీ తరువాయి

"నేనే రమణనండి" అంటూ అతను స్వీయ చరిత్ర చెప్పుకుంటాడు. ముసలాయన నిలబడ లేక కుర్చీలో కూలబడతాడు. అతనూ (వేరే కుర్చీలో) కూర్చుంటాడు. అమ్మడు అనూరాధ బొటనవేలు వీళ్లేనందువల్ల చూపుడువేలు నవులు కుంటూ పక్క గదిలోకి వెళ్లి, అటునుంచి పెర ట్లోకి వెళ్లి—ఎలుగెత్తి చందమామమీద ఓ పాట—చందమామ హీరోయిన్లకి లోకువ—పాడబోయి తీరా పట్టపగలని గ్రహించి, సూర్యుణ్ణి చూసి, నాలిక్కరుచుకుని, మళ్లా సావిడి పక్క గదిలోకి వచ్చి, తలుపు— చాటునుంచి అతన్ని చూస్తూం టుంది.

ముసలాయన మధనపడతాడు. నిరపరాధయిన కొడుకు, నుదురుమీద వించుంటాడు. రైలు, మయ్యి, నీరు, నిప్పు—బుర్రలో గింగిరాలు తిరిగి ఆయన ముఖంలో స్థావరం ఏర్పరచుకుంటాయి. కాస్సేపు వీలుంటే మూర్ఛపడి—తేరుకుని, విషయం అబ్బాయికి తెలియజేస్తాడు.

"అరెరె" అంటాడు అబ్బాయి.

"నువ్వు రంగనాథం కొడుకువని నాకు—అసలు మగపిల్లాడివని తెలీదు. సంతకం చూసి మోస పోయాను—సరే—ఎలా జరిగేది అలా జరుగు తుంది—నిన్ను చూసీ చూడ్డంతోనే ఎక్కడో చూసిన ముఖంలా ఉందనుకున్నాను—సువా—నువ్వెరగవులే—బాగా నెలల పిల్లాడివి అప్పుడు—అంటాడు.

ఏం—నెలల పిల్లాణ్ణి చూసి, చెట్టంత అయ్యాక పోలిక—కట్టడం కష్టమనా—వీలుపడదంటారా—పోనివ్వండి—తండ్రిపోలిక పిల్లాడనిపిద్దాం—సరే....

—అచ్చు నువ్వు మీ నాన్న పోలిక—ఒకే మూసలో పోసినట్లున్నావు—అని అనేస్తాడు.

ఆనక ఏం జరుగుతుందంటారా— హ్హా—నే చెప్పలా— ఊపిరాడని హైరాణ ఉంటుందని—హెప్ సస్పెన్సు—మీ తరం కాదు. ఒకవేళ మీరు కను క్కున్నా, క్లైమాక్సులో మార్చేస్తాను—నేను చెప్పను—కథ చివర చెప్తే ఎలా?—కావలసివస్తే—కథ తీసు కోండి. వద్దా— ఏం— అబ్సర్డిటీస్ అంటారా—పోండి—మీతలకాయ—ఎన్ని లోకోత్తరమైన సినిమాల్లో భూమ్మీద తన కొడుకును ఆనపకాయతో కొట్టిన తండ్రి ఉన్నాడా—ఏ కథలో అయినా—మీ నాన్న గారు మిమ్మల్ని ములక్కాడతో కొట్టారా—అది పేరు—ములక్కాడతో కొట్టడం రివాజే—కానీ—ఇక్కడ ఆనపకాయ—ఆహా— నాకే ఆనందంగా ఉంది—ఆనక రైలుకి ఎదురు వెళ్లటం—అబ్బా యిని అమ్మాయి రక్షించబోవడం—తీరా అబ్బాయే ఆమెను రక్షించానని చెప్పడం——ఆత్మహత్యకి వెళుతగా, వెనక్కొచ్చి, అది తప్పని ఉద్ఘాటించడం—ఇవన్నీ కుట్రు సగాని గుర్తుకోడం—అన్నిటికన్నా—ఆ లెటర్ ఎపిసోడ్—అదే కదండి యీ కథకి వెన్నెముక; ఎన్ని నావెల్సులు—యిలాటి కథలు చాలా రాశాను. ఎన్నంటారా—కొన్ని బీళ్ల కాగితాలు నిండాయి. వతనుగా ఓ కొట్లో పేపరు కొంటుంటే "సార్! మీకు పేపరు రీటేలు వ్యాపారమా" అని అడిగాడు ఆ కొట్టువాడు. అడగడూ మరి; అంత కాగితం కొంటే—ఎవరి తరం అలా కొని రాయడం. టు రైట్—యిజ్ మై రైట్—ఆల్‌రైట్—రాత—నా తలరాత—తప్పదుమరి—ఏంజేస్తాం." ★

ఇజ్రాయిల్ రాబిన్ హుడ్

12 వ పేజీ తరువాయి

యోనా అనుమానించలేదు. "రేపు బ్యాంకులో కనిపించినప్పుడు తిరిగిచ్చేస్తే చాలు!" అని పెర్రీని పంపించేశాడు.

పెర్రీ అతన్ని నిద్రనుంచి లేపినందుకు క్షమా పణలు చెప్పుకుని చల్లగా జారుకున్నాడు.

పెర్రీ బ్యాంకుకి రెండు వందల గజాల ఇవతల సైకిల్‌దిగి ఒక చెట్టుకిఆనించి, బ్యాంకు ద్వారం సమీపించాడు. అక్కడ షెస్లామో అనే అతను కాపలా కాస్తాడు. పెర్రీనిచూసి, సెలవులు హాయిగా గడిచాయా అని అడిగాడు.

పెర్రీ చాలా ఆప్యాయంగా జవాబు చెప్పి షెస్లామోతో వచ్చినపని చెప్పాడు. సైకమంతా ఎవరికీ తెలికుండా తీసివెయ్యమని అధ్యక్షుడు చెప్పినట్లు తను చెప్పాడు. షెస్లామో సంచులు వెతికి తీసు కొచ్చాడు

మొత్తం అయిదు సంచులు నిండాయి. షెస్లామో చేతనే టాక్సీ కూడా పిలిపించుకుని, ఎక్కి వెళ్లి పోయాడు.

రెండు నిముషాల తర్వాత చెట్టుకి ఆనించిఉన్న సైకిల్‌ని తీసుకుని ఇద్దరు పోలీసులు వచ్చారు. సైకిల్‌ని దొంగలించినట్లు రిపోర్టువస్తే వెతికి, దానిని గుర్తుపట్టారుట. షెస్లామోని, ఏమయినా తెలుసా అని అడిగారు.

షెస్లామోకి ఏమీ తెలియలేదు. చుట్టుప్రక్కల దొంగలాగ కనిపించే మనిషి నెవరినయినా చూశావా అని అడిగారు పోలీసులు. లేదన్నాడు షెస్లామో! అయినా వారికి సంతృప్తి కలుగలేదు. కాపలా కాసే వాడు నిజం చెప్పటం లేదని అనుమానం కలిగి, అతన్ని ఇంకా ప్రశ్నించారు. అంతక్రితం గంటసేపూ ఏమి చేస్తున్నావని అడిగారు. షెస్లామో అంతా చెప్పాడు. పెర్రీ అధ్యక్షుడి తరఫున వచ్చి వెళ్ళినట్లు చెప్పాడు కాని, డబ్బు తీసుకొని పోయినట్లు చెప్ప లేదు.

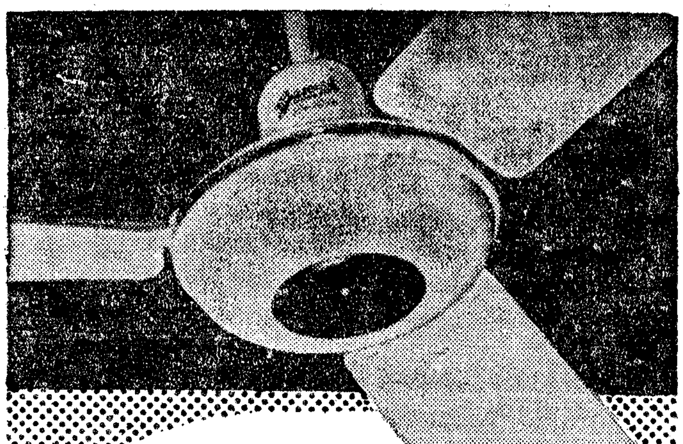
పోలీసువారు ఫయిన్‌ష్టట్ వాంగన్‌ని కలుసుకున్నారు. ఆయన ధోరణిబట్టి సైకిల్ దొంగతనంకన్నా పెద్ద నేరమే ఏదో జరిగి ఉంటుందని అనుమానించారు. తిరిగి షెస్లామోనే పరీక్ష చేశారు. మొదట అయిష్ట పడినా, చివరకు జరిగిందంతా చెప్పాడు, అతను.

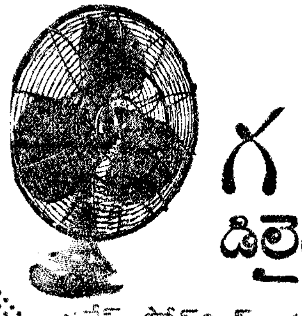
ఇంతలో అధ్యక్షుడు ఫయిన్‌ష్టట్‌వాంగన్ కూడా బ్యాంకుకి వచ్చాడు. మొత్తం 1,25,000 ఛ రాయిల్ పవున్‌లూ, 25,000 డాలర్ల విలువకల ఇతర కరెన్సీల సైకమూ దొంగలించినట్లు తేలింది.

వెంటనే పెర్రీకోసం వేట ప్రారంభించారు.

పెర్రీ మొట్టమొదట రమత్ హషరాన్ మాబరా (కాందిశీకుల 'కాంప్') లో కనిపించాడుట. ఇక్కడ యెమెన్‌నుంచి వచ్చినవారు కూర్చున్న చోటుకి వచ్చి, సంచీ తెరిచి అక్కడ ప్రతి మనిషికీ ఒక పది పవున్‌ల నోటు ఇచ్చాడుట. మరొక 'మాబరా'లో సైకం పంచవలసిరావటంచేత అవసరంగావెళ్ళిపోతున్నా ననీ, ఇంకా ఎవరికయినా డబ్బు కావలసివస్తే, పిలు చుకు రమ్మనీ చెప్పాడుట! విభ్రాంతులయిన ఆ యెమెన్ కాందిశీకులు చుట్టుప్రక్కలవారిని పిలు చుకు వచ్చారు. పెర్రీ వారందరితో ప్రభుత్వమే అందరికీ శత్రువులు కాబట్టి, గూఢ విప్లవకారుల ఉద్యమానికి నాయకుడయిన మెనాచెమ్‌బెయిగిన్‌ని బలపరచాలని చెప్పాడు.

ఈ వింత వ్యక్తి ప్రత్యక్షమయిన సంగతి కాంప్‌లో పాకిపోవటంతో చాలామంది అక్కడికి మూగారు. పెర్రీ వారందరికీ సైకం పంచిపెట్టి రోడ్డు వైపుగా నడిచి వెళ్ళిపోయాడు. సరిగా అత నక్కడికి రాగానే

ఇజ్రాయిల్ రాబిన్ హుడ్

ఒక జీప్ వచ్చి ఆగింది. జీప్‌లో ఎక్కి 'హాంఫా' వైపు మాయమయ్యాడు.

క్యాంప్‌లో యెమెన్ కాందిశీకులు పెర్రీకోసం ప్రార్థనలు జరిపారు

పోలీసులు పెర్రీని ఎక్కించుకుని మాబరాక్ తీసుకుపోయిన టాక్సీ—డ్రయివర్‌ని పట్టుకున్నారు.

"నిజమే, అతను వింత వ్యక్తిలాగున్నాడు. నాకు పదిహేను పవున్‌లు ఇచ్చాడు! దిగిపోయేటప్పుడు నా భుజం తట్టి భవిష్యత్తు ఉజ్వలంగా ఉంటుందని హామీ ఇచ్చాడు. ఎవరో పిచ్చివాడని ఊరుకున్నాను" అని చెప్పాడు టాక్సీ నడిపే మనిషి.

పెర్రీ నిష్క్రమించిన కొన్ని నిముషాల తర్వాత పోలీసులు వచ్చారు కాని, అక్కడ సందడివల్ల పెర్రీ జీప్‌లో వెళ్ళిపోయాడని తెలియటానికే పది నిముషాలు పట్టింది! జీప్‌నంబరు ఎవరూ గమనించలేదు....

హాంఫా—రోడ్డు వెంబడేఉన్న పోలీసు వారందరికీ, అన్ని జీప్‌లని ఆపి, తనిఖీ చెయ్యవలసిందని చెప్పారు.

పెర్రీయే డబ్బు పంచిపెట్టిన వ్యక్తి, అని వర్ణనలవల్ల పోల్చగలిగాము. మనిషి సన్నగా ఉంటాడని మాత్రం అందరూ ఒప్పుకున్నారు. మిగతా వర్ణనలు విభిన్నంగా ఉన్నాయి! బైబిల్‌నుంచి దిగివచ్చిన వాడిలాగ ఉన్నాడని కొందరు, స్వప్నజగత్తులో విహరించే వాడి కళ్ళు కలవాడని కొందరు, అచ్చం వ్యాపారిలాగ ఉన్నాడని మరికొందరు చెప్పారు. అయితే మనిషి మంచివాడిలాగే ఉన్నాడని అన్నారు.

అదే సాయంత్రం బెయిట్‌లిడ్ అనే మరొక మాబరాలో కనిపించి, ఒక్కొక్కరికీ పదిహేను పవున్‌లు పంచినట్లు వార్త వచ్చింది. చాలా అలిసిపోయానని చెప్పటంతో ఎవరో ఏదో తినటానికి ఇచ్చారుట. ఈసారి జీప్ బదులు కారులో ఎక్కి వెళ్ళాడుట.

రోజులు గడిచాయి. పెర్రీకోసం ఎంత వెతికినా చిక్కలేదు. ఇలా ఉండగా ఒక ఆదివారంరాత్రి మాకు టెలిఫోన్ వచ్చింది. టెల్‌ఎవివిలో ఒక పళ్ళ బజారులో గల్లంతు జరిగిందట. వెంటనే ఇద్దరు పోలీసు ఆఫీసర్లు కారులో అక్కడికి చేరారు. ఒక షాపు యజమానితో అతని కాతాదారుగావున్న పోట్లాడుతున్నాడు. తనని మోసం చేశాడని ఆరోపిస్తున్నాడు.

పోలీసు ఆఫీసర్లలో ఒకడు అతన్ని చూడగానే, "ఇతనే పెర్రీ అనుకుంటాను!" అన్నాడు. అతన్ని తమవెంట తీసుకుపోయారు. తన పేరు ఎరిక్‌కోలర్ అని చెప్పాడు.

అరగంట గడించింది. ఒక పోలీస్ ఇన్‌స్పెక్టర్ వచ్చి, 'కోలర్'తో "హలో పెర్రీ— ఇక్కడేం చేస్తున్నావ్?" అని అడిగాడు.

పెర్రీ వెంటనే జవాబు చెప్పలేదు. ఒక నిముషం తర్వాత, "అయితే నే నెవరో తెలుసన్న మాట" అన్నాడు.

"తప్పకుండా! ఇంతకీ డబ్బంతా ఎక్కడ దాచావు?"

పెర్రీ ఉన్మత్తుడిలాగ మారిపోయాడు. గదిలో ఉన్నవారిని ఒక్కొక్కరినీ ఉరిమి—చూస్తూ, లేచి ఇటూ అటూ పచార్లు చేస్తూ, "మీరంతా శత్రువు భృత్యులు! మీకు చస్తే ఇవ్వను!" అని అరిచాడు.

ఆపైన విప్లవం గురించి, సేనల గురించి, ఆయుధాల గురించి గొణిగాడు. మెనాచెమ్ బెంయిగిన్ పేరు చెప్పి, ఎటెన్షన్‌లో నుంచొని సెల్యూట్ కొట్టాడు చివరికి వెంటనేమీద కూలిపోయి కన్ను మూసుకున్నాడు చాలా అస్వస్థుడిగానూ, అలసట చెందినవాడిలా గాను కనిపించాడు.

జెయిల్లో పెట్టారు. గదిలోకి వెళ్ళగానే పక్క మీద పడి నిద్రపోయాడు.

ఇక పెర్రీ దొంగిలించిన డబ్బుని ఎక్కడ దాచాడో కనుక్కోవటం మా కర్తవ్యం.

"పెర్రీ బుద్ధి చలించినట్లు తోస్తుంది" అన్నాడు ఈ వ్యాసం ప్రారంభంలో చెప్పిన సి. ఐ. డి. ఆఫీసరు. "అందుచేత ఈ పద్ధతి సూచించాను. నేనూ, విప్లవకారుడినేనని నమ్మించగలిగితే పైకం ఎక్కడ దాచాడో చెబుతాడేమో!"

పోలిస్‌శాఖ అధిపతి సాచెర్ సరే నన్నాడు ఇరవయి మంది డిటెక్టివ్‌లకు విప్లవకారుల యూనిఫారం వేసి, సి. ఐ. డి. ఆఫీసరుకి వప్పచెప్పాడు. కొన్ని జీపులు కూడా ఇచ్చాడు.

ఆ రాత్రే ఈ సి. ఐ. డి. ఆఫీసరు—అతనొక లెఫ్టినెంట్—పెర్రీ గదికి వెళ్ళాడు. రహస్యంగా, "లే! మెనాచెమ్ బెంయిగిన్ పంపాడు. ఈ యూనిఫారం వేసుకుని నాతో రా!" అన్నాడు.

పెర్రీ ఆశ్చర్యపోయాడు: "ఇదంతా నీ కెలా తెలుసు?" అని అడిగాడు.

"ఇప్పుడు కాదులే! తర్వాత చెబుతా. నీ అభిప్రాయాలు తెలిసిన బెంయిగిన్ నీకు సహాయపడదా మనుకుంటున్నాడు."

"చాలా బావుంది! నా దగ్గర కావలసినంత డబ్బుంది!" అన్నాడు పెర్రీ.

చడీ చప్పుడు కాకుండా ఇద్దరూ ఒక చోటికి చేరుకున్నారు. దూరంగా ఒక 'గార్డు' నుంచుని ఉండటం చూసి మరొక వైపుగా పరిగెత్తి వెనుక తలుపు తాళంచెవి లెఫ్టినెంట్ దగ్గర ఉండటంచేత అలా తప్పించుకున్నారు.

ఒక పెద్ద సావిడిలోకి వచ్చారు చుట్టూ ముళ్ళ తీగె కంచె ఉంది కొన్ని సెకండ్లకొకసారి సర్చి లైటు కిరణం అన్ని వైపులా ప్రసారం అవుతోంది. ఎలాగో పరిగెత్తి, కిందపడి కంచె చేరుకున్నారు. అక్కడ లెఫ్టినెంట్ తనవద్దఉన్న పటకారుతో తీగె కోసి బయటికి దారి తీశాడు.

ఒక చిన్న చెట్ల పొద కనిపిస్తే దాని వెనుక దాక్కున్నారు లెఫ్టినెంట్, 'బెంయిగిన్ అభిప్రాయం' చెప్పాడు విప్లవోద్యమం పూర్తిగా పెర్రీ చేతుల్లో వదిలెయ్యాలని ఉంది, అని. పెర్రీ చాలా సంతోషించాడు ముందు ఆయుధ సామగ్రి కొనటం అవసరం అని వప్పుకున్నాడు. "దాన్ని గురించి బాధపడకు కావలసినంత డబ్బు ఇస్తాను. ఒకచోట పాతిపెట్టాను వీలయినంత త్వరలో తవ్వి బయటికి తీద్దాము! కాని ఇప్పుడు మాత్రం నడవలేను. బాగా అలిసిపోయాను."

పెర్రీతో సహా లెఫ్టినెంట్ ఒక జీప్‌వద్దకు వెళ్ళాడు. పెర్రీ డ్రయివర్‌తో ఎక్కడికి పోవాలో చెప్పాడు.

హెర్జ్‌లియా అనే చోటుకి ఇవతలగా జీప్‌ని ఆపి, అక్కడికి సుమారు మూడువందల గజాల దూరంలోఉన్న ఒక పాత వంతెనకిందఉన్న గుహల లోకి తీసుకుపోయాడు పెర్రీ చీకటిలోనే ఒక చోట ఒక పార తీసి తవ్వటం ప్రారంభించాడు.

లెఫ్టినెంట్ కూడా సహాయపడ్డాడు. రెండు సంచులు తీసి జీప్‌లో పడేశారు.

"ఈ డబ్బుతో విప్లవం విజయవంతంగా ప్రారంభించవచ్చు" అన్నాడు పెర్రీ సంచులను తడుముతూ

అక్కడనుంచి నటాన్యా అనే ప్రదేశానికి వెళ్ళి, ఒక బంగళాలో దిగారు. రాత్రంతా చర్చించి, మొదట రేడియో స్టేషన్, పవర్ హౌస్‌లను స్వాధీనపరుచుకోవాలని నిశ్చయించారు. పెర్రీ, ఉన్న డబ్బుతో వెంటనే ఆయుధ సామగ్రి కొనాలని వప్పుకొన్నాడు.

పెర్రీ ఉత్సాహానికి అంతులేదు.....

స్టేషన్‌లో సంచులు విప్పి చూడగా దొంగలించిన మొత్తంలో సగం కూడా లేదని తేలింది. అంటే, పెర్రీని తిరిగి 'దువ్వి' మిగతా సొమ్ము బయటికి తియ్యాలన్నమాట!

రాత్రంతా పోలీసువారు పన్నాగాలు చర్చించారు. రేడియో స్టేషన్‌లో ఒక 'ఉత్తి' దాడి జరపాలని నిశ్చయించుకున్నారు.

అయితే పెర్రీ అన్నమాట ఒకటి వారిని కొంచెం కలవర పెట్టింది. "స్టేషన్ గనక లోబడకపోతే జెయిలుకి తిరిగి వెడదాం—అక్కడ చాలామంది విప్లవకారులున్నారు. వారిని విడిపించి, వారి సహాయం పొందవచ్చు!"

మంగళవారంనాడు లెఫ్టినెంట్ పెర్రీతో భోజనం చేశాడు. భోజనం చేస్తూ, రేడియో స్టేషన్‌మీద దాడి వివరాలు చెప్పాడు. ముందు పెద్ద పని ఉంది కాబట్టి వీలయినంత విశ్రాంతి తీసుకోమని చెప్పాడు.

సాయంత్రం ఆరు గంటలకి లెఫ్టినెంట్ పెర్రీని పైన టాపు వేసిన జీపులోకి ఎక్కించి రేడియో స్టేషన్‌కి తీసుకుపోయాడు. స్టేషన్—గేటువద్దకు వచ్చారు. కాపలాదారుతో స్టేషన్ డైరెక్టర్‌తో పని ఉందని చెప్పాడు. అతను సెల్యూట్‌కొట్టి లోపలికి పోనిచ్చాడు "మనలో వాడే!" అని పెర్రీకి చెప్పాడు లెఫ్టినెంట్.

లోపలికి వెళ్ళగానే పెర్రీ ఆవేశం ఎక్కువయిపోయింది వెంటనే దాడి ప్రారంభించాలన్నాడు. లెఫ్టినెంట్ కొంచెం సంకోచించగానే పెర్రీ ఒక తుపాకి తీసి, దానితో భయపెడుతూ, "అందరినీ భవనం చుట్టుముట్టమను! నే నొక్కడినే అంతా సాధిస్తాను!" అన్నాడు.

లెఫ్టినెంట్ వాదించ చూశాడు కాని, పెర్రీ వినిపించుకోలేదు. "వాదించక! చెప్పినట్లు చెయ్యి" అన్నాడు.

పోలీసువారి పాచిక పారలేదు పెర్రీ లోపలకు పరిగెడుతూఉంటే, ఒక 'గార్డు' అతన్ని పట్టుకుని బయటకు వెళ్ళగొట్టాడు!

ఇక ముందుకి సాగితే దాడి నిజమయినది కాదని పెర్రీ తెలుసుకుంటాడు. అందుచేత పారిపోయినట్లు నటించారు.

పెర్రీ ఆలోచించి, "మనకి కావలసినంతమంది మనుష్యులు లేరు! ఇంకా ఆయుధాలు కావాలి! అన్నిటికీ నే నున్నానుగా!" అని ధైర్యం చెప్పాడు అనుకున్నట్లు జరుగలేదే అని విచారిస్తున్న లెఫ్టినెంటుకి ప్రాణం లేచివచ్చినట్లయింది.

పెర్రీతో మరికొన్ని జీపులు కావాలని చెప్పాడు. పెర్రీ సరేనని, ఒక కప్పు టీ అడిగాడు. ఇది తాగుతూ ఉండగా లెఫ్టినెంట్ బయటికి వెళ్ళి నవ్వుతూ తిరిగి వచ్చాడు ఈసారి ఏ ఇబ్బందీ ఉండదన్నాడు. కాపలా కాసే వారందరికీ లంచం ఇచ్చానని చెప్పాడు.

రచయితలకు విజ్ఞప్తి

తమ రచనలతో కాక విడిగా స్టాంపులు పంపే వారి రచనలు తిప్పి పంపడం సాధ్యం కాదు. ఈ విషయంలో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిపే అవకాశం కూడా లేదని గుర్తించ ప్రార్థన.

ఇజ్రాయిల్ రాబిన్ హుడ్

పెర్రీ ఉత్సాహం ఇంతా అంతా కాదు: "వాళ్లందరికీ సరిపడినన్ని యూనిఫారంలు తీసుకు వచ్చావా?" అని అడిగాడు. అంతా సక్రమంగానే ఉందని లెఫ్టినెంట్ చెప్పాడు.

పెర్రీ జెయిలుకి దారి తీశాడు. గార్డు అతనికి సెల్యూట్ కొట్టాడు. పెర్రీ ఉబ్బిపోయి, "అందరూ సిద్ధంగా ఉన్నారా?" అని అడిగాడు.

"ఉన్నారు సార్!" అన్నాడు గార్డు. "తలుపులన్నీ తెరిచే ఉంచాము. మీరు మాటంటే చాలు!"

"అందరినీ జీపుల దగ్గరికి పరిగెత్తి లోపల దాచిన యూనిఫారంలు వేసుకోమను! అని తనూ, గార్డుకి ఒక సెల్యూట్ కొట్టాడు. అంతేకాక, అతని సహాయం మరవనని హామీ ఇచ్చి జీపుల దళాన్ని ఇక కదలవచ్చునని అనుమతి ఇచ్చాడు.

పది నిముషాలలో అందరూ బీచ్ చేరుకొన్నారు. పెర్రీ తన 'అనుచరుల' నందరినీ పరీక్షించి, కొత్త గుండీలు, తుపాకులు అవసరం అని చెప్పాడు. యూనిఫారంలు మాత్రం బాగానే ఉన్నాయని చెప్పాడు.

"సరే కాని, ఇప్పుడు కాలం వృధా చెయ్యకండి! నా వెంటరండి!" అని కొంతదూరం తీసుకుపోయాడు. "ఇంకా పైకి పోతే నేను డబ్బు దాచిన చోటు వస్తుంది."

లెఫ్టినెంట్‌తో తను డబ్బు దాచేముందు ఎన్ని మైళ్ళు నడిచిందీ చెప్పాడు. క్యాఫర్ అనేచోట సముద్ర తీరంవద్ద పోలీసుల కంటబడకుండా వెళ్ళి దాచాడుట!

"రండి! పోదాం!" అని మళ్ళీ ముందుకి సాగి పోయాడు. లెఫ్టినెంట్ ఒకసూచన చేశాడు. ముందుగా ముగ్గురు వెళ్ళి ఆ ప్రాంతంలో ఉండే పోలీసులను నిర్బంధించాలన్నాడు. పెర్రీ అంగీకరించాడు. ముగ్గురూ వెళ్ళి కొంతసేపటికి తిరిగివచ్చి పోలీసుల పని పట్టించామని చెప్పారు.

సముద్రతీరంలో 'జెట్టీ' (Jetty) ఒకటి ఉంటే, దాని కిందికి తీసుకుపోయాడు పెర్రీ. దాని స్తంభాలలో ఒకదాని కింద పెర్రీ తవ్వటం మొదలు పెట్టాడు. మరి రెండు స్తంభాలను చూపించి వాటి కింద తవ్వమని చెప్పాడు మిగతా వారితో.

త్వరలోనే మూడు సంచులూ బయట పడ్డాయి. పెర్రీ "మన ఉద్యమం ఇంత బాగా ప్రారంభం అయినందుకు మన పతాకం ఇక్కడ ప్రతిష్ఠాపించి, జాతీయ గీతం పాడుదాం!" అన్నాడు.

లెఫ్టినెంట్‌కి నవ్వు వచ్చింది. కాని, అప్పుడు వెంటనే ఒక కర్ర పాతించి జెండా పైకి ఎత్తించి జాతీయగీతం పెర్రీతోబాటే అందరిచేతా పాడించాడు.

* * *

కోర్టువారు పెర్రీని పిచ్చాసుపత్రికి పంపించారు.

రెండు సంవత్సరాల తర్వాత అతనికి పిచ్చి కుదిరిందని వదిలేశారు. పెర్రీ టెల్ఎవీవ్‌కి వచ్చేశాడు. ఊరికి ఉత్తరం వైపుగా ఒక చిన్న కొట్టు పెట్టాడు. అతనంటే అందరికీ ఇష్టం. తరచూ కూల్‌డ్రింక్‌లూ, మిఠాయిలు ఉచితంగా ఇచ్చేస్తూ ఉంటాడు; అందులోనూ చిన్నపిల్లలయితే. ★

మనమూ-మనదేహస్థితి

11—పేజీ తరువాయి

క్షిన్న ఉన్నవనే విశ్వాసం చాలామందిలో జీలించి పోయింది. కాని, తీరని కోరికలూ, అణచుకున్న ఆవేశాలూ, అపజయాలూ శరీరాన్ని ముఖ్యంగా నాభికి పైనా, క్రిందా ఉన్న అవయవాలను రోగగ్రస్తం చేయగలవన్న విశ్వాసం వ్యాపించేవరకూ అల్సరు చికిత్సకు పూనుకునే వైద్యుల కష్టాలు క్లిష్టంగానే ఉంటవి. ఊరు మార్చడం సాధ్యంకానప్పుడు రోగిని కొన్ని వెలల కాలమైనా నర్సింగ్‌హోంలోనో, హాస్పిటల్లోనో ఉంచి, సకాలంలో తగిన ఆహారం, ఔషధం ఇస్తూ అతని మానసిక ప్రశాంతికి వీలైనంతగా దోహదం కలిగించడం చాలా అవసరం.

కాలకృత్యాలకు, స్నానాహారాది ముఖ్య విధులకు తప్ప రోగి మంచం విడవకుండా విశ్రాంతి తీసుకోవడం అవసరం. నిత్యమూ మల విసర్జనఅయ్యేటట్లు చూడాలి. అయితే అందుకు ఆముదం త్రాగడంవంటి అఘాయిత్యపు పనులు పనికిరావు. తగిన ఆహారంతో, మృదువైన సాధనలతో, మలబద్ధకమును పోగొట్టాలి. జఠరాశయంలో అల్సరు ఏర్పడిన రోగులకు పొగ—త్రాగడం ఎంత మాత్రం పనికిరాదు. రోజుకు నాలుగైదు పెట్టెలు కాల్చడానికి అలవాటైనవారు, ఒకేసారి ఆపకుండా క్రమంగా ఆ అభ్యాసాన్ని మానుకోవాలి.

"ఇల్లు మారినంత ఇల్లాలు మారునా" అన్నారు కృష్ణశాస్త్రిగారు. ఇంట్లో బాధాకరమైన, అశాంతికరమైన పరిస్థితులు ఇల్లు మార్చినంత మాత్రాన అంతరించవు. రోగిని నర్సింగ్‌హోం వంటి యితర ప్రదేశాలకు మార్చడం, పరిసరములు మారడానికి కాని, ఏ పరిస్థితులు రోగిని రోగగ్రస్తుణ్ణి చేసినవో, ఆ పరిస్థితులూ, వ్యక్తులూ హాస్పిటలులోనూ తయారుకావడం తరుచు సంభవిస్తుంది. హాస్పిటళ్లలో రూల్సు అమలు జరపడం కొంత సాధ్యం. ప్రయివేటు నర్సింగ్‌హోములలో అశాంతి కలిగించే బంధువులనూ, అక్కర్లేని అతిథులనూ రాకుండా చేయడం సాధ్యంకాదు. రోగికి ఇష్టులైనవారెవరో, అయిష్టులైనవారెవరో తెలుసుకోడమూ సాధ్యంకాదు. కాని, రోగి అంతర్యమును చూరగొని డాక్టరే రావడానికి హక్కున్న అతిథుల మనస్సులు నొవ్వకుండా అక్కర్లేని అతిథులవల్ల ఏర్పడే బాధనుండి రోగిని కాపాడడానికి ప్రయత్నించాలి. అక్కర్లేని అతిథుల బాధ, చికాకు నుండి చిత్రవధదాకా ఏర్పడుతూ ఉండవచ్చు.

(సశేషము)

న్యూఢిల్లీ లేఖ

7-వ పేజీ తరువాయి

మన నగరాలను చైనావారు దాడిచేసేట్లయితే, స్థావరాలనుంచి ఈ దాడిచేసే విమానాలను, దళాలను ఏర్పాట్లు చేసుకుని ఎదిరించవచ్చు.

ఈ ఏర్పాట్లు ఏమిటో తెలుసుకొనటానికే పాశ్చాత్య నిపుణులను భారతదేశం ఆహ్వానించింది.

ఈ పద్ధతి ప్రమాదకరం కాదని చెప్పలేము. కమ్యూనిస్టుల ఉద్దేశ్యాలు ఎలా ఉన్నా, వారి వాదనలు సరియైనవి కావనలేము. ఒకవేళ రష్యావద్ద విమాన రక్షణ పుచ్చుకుంటే రష్యా చెప్పుచేతలలో ఉండవలసివస్తుంది. పశ్చిమదేశాలయినా అంతే. అంటే, భారతదేశం బయటివారి చేతిలో కీలుబొమ్మగా తయారవుతుందన్నమాట.

మూనిక్ ఒప్పందం తర్వాత చెకోస్లొవాకియాకి పట్టిన గతి పరిశీలిస్తే పైన చెప్పినది స్పష్టం అవుతుంది. చెక్ దేశస్థులు ఫ్రాన్సు, బ్రిటన్‌లు తమ స్వాతంత్ర్యం కాపాడుతాయని నమ్మారు. ఎంత పొరపడ్డారో, ఛాంబర్లయిన్ వారిని 'శాంతి' పేర బలి యిచ్చిన తర్వాత తెలుసుకున్నారు. ఈరోజుకి కూడా బ్రిటన్ గాని, అమెరికా గాని, ఇండియా పాకిస్తాన్‌ల మధ్య 'ఆయుధోత్పత్తి పోటీ' నెలకొల్పటానికి సిద్ధంగా లేవు. గత పది సంవత్సరాలుగా పాకిస్తాన్‌లో ఎంతో ఆయుధ సామగ్రి పోశారు. అయితే ఇప్పుడు మన కర్తవ్యం ఏమిటని అడిగితే చెప్పటం కష్టం. మన పరిస్థితి మొట్టకు అధ్వాన్నంగా ఉందని చెప్పవచ్చు.

ఆఫ్రో-ఆసియా సమైక్యభావం

'విమాన రక్ష' గొప్ప మిథ్య అయితే ఆఫ్రో ఆసియా సమైక్యభావం పెద్ద మోసం. ఆసియాలో గాని, ఆఫ్రికాలో గాని సమైక్యభావం ఉందా అని! వీటిని ప్రదర్శించాలని ఏర్పాటుచేసిన సమావేశాలని కమ్యూనిస్టులు వినియోగించుకుంటారని ఈ దేశంలో వార్తాపత్రికలు, విజ్ఞులు చెబుతూనే వచ్చారు.

అసలు జరిగిందేమిటంటే, స్వాతంత్రం లభించిన తర్వాత కేవలం శ్రీ నెహరూని సంతోషపెట్టడానికి - ఆయనకి విదేశ విధానాలపయిన మోజు అధికం కాబట్టి—విదేశాలతో సఖ్యం కావాలనే సంఘాలు చాలా జన్మించాయి. వాటిలో తాజా నిర్మాణం కలది ఇండియా-స్కాండినేవియా మైత్రి సంఘం'

వీటిని పురస్కరించుకుని విదేశాలకు వెళ్ళే అవకాశం సంఘ సభ్యులకు కలుగుతుంది.

శ్రీ దివాన్ చమన్‌లాల్ నాయకత్వం క్రింద ఆఫ్రో—ఆసియా మైత్రి సంఘం ఏర్పడి ఉంది. ఈయన స్కాండినేవియన్ దేశాలకు వెళ్ళి వచ్చారు పోయిన సంవత్సరం. అక్కడ 'వాకవుట్' (Walk-out) చేసి దేశఖ్యాతిని పెంపొందించారు. విదేశ ద్రవ్య సంపద లేదంటూనే ఈయనను మోషీ (తూర్పు ఆఫ్రికా)కి పంపారు. శ్రీ దివాన్‌సాహెబ్ గారు తమ వాక్చాతుర్యమంతా ఉపయోగించి సమావేశంలో చైనా — ఇండియా పోట్లాట చర్చకి వచ్చేట్లు చేస్తున్నారనే వదంతి బయలుదేరింది. కాని, తర్వాత ఆయన 'వాకవుట్' చేశారు. ఈ వాకవుట్ పద్ధతి ఆయన శ్రీ పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ దగ్గర నేర్చుకున్నారు. ఇంకా తర్వాత, దివాన్‌సాహెబ్ చైనా—ఇండియా పోరాటం సమావేశంలో చర్చించకుండా ఉండేందుకు ప్రయత్నం చేసి నెగ్గారనీ, సమావేశంతో వారిచేత చైనా 'అల్లరిబాలుడు' కింద జమకట్టించ గలిగారనీ చెప్పారు. చివరికి వచ్చిన వార్త, ఇండియాకి ద్రోహం జరిగిందనీ, ఈయన అనుకున్న తీర్మానం జరుగలేదని! ఇదీ, మోషీలో జరిగిన మూడు అంకాల నాటకం. దివాన్ చమన్‌లాల్‌గారు స్వదేశానికి తిరిగివచ్చి ఆఫ్రికా, ఆసియా మహాదేశాలలో చైనా నేవిధంగా ఒంటరి దేశంగా చెయ్యగలిగారో విస్తరించుకుంటారు.

ఇది ఇలా ఉండగా, ఈజిప్టు, ఘనా, మాస్కోలలో ఉజ్వలమయిన విజయాలు సాధించిన తరువాత, పండిత రతన్‌కుమార్ నెహ్రూ తూర్పు యూరప్ దేశాల పర్యటనలో ఉన్నారు. ఈయన కలగచేసుకోనకపోతే రష్యా మన దేశానికి 'మిస్సయిల్' (Missile) లు ఇచ్చిఉండదని ఒక వారపత్రికలో వ్రాశారు.

వీరు ఒకప్పుడు పెకింగ్‌లో భారత రాయబారిగా ఉండేవారు. వారి నిష్కపట దేశం—ఖర్చు పెంచి, సొంతొట్ల పద్ధతిలో, అతిథి సత్కారాల నిమిత్తం వెండిగంటలూ, పాత్రలూ తెప్పించారు. శ్రీ పండిత రతన్‌కుమార్ నెహ్రూ చైనా వారితో స్నేహంగా ఉండేవారు. అందుకనే మంగోలియాగుండా తిరిగి వారిని సందర్శించటానికి వెళ్ళారు. ఈయన దగ్గర మొట్టమొదట ప్రధాన మంత్రి చైనా వాడి చెయ్యనివ్వనని వారు చెప్పి ఉండవచ్చు కాని, వారి మాట వినిపించుకునేవారు లేరనే ఊహించాలి.

ఒక విషయం మాత్రం స్పష్టం అయింది: పండిత రతన్ కుమార్ నెహ్రూ ఈజిప్ట్, ఘనా, కమ్యూనిస్టు దేశాల పర్యటన చెయ్యవలసివచ్చిందంటే, ఈ దేశాలు పూర్తిగా మనవైపు లేవని

పండితాని శ్రీమతి రాజన్ నెహ్రూగారు మన దేశ, విదేశ వ్యాపారం విషయమై నైపుణ్యం చూపుతున్నారు. మన ప్రభుత్వం మాస్కోలో ఒక ప్రదర్శన జరుప నిశ్చయించారు. దీనిని నడిపే కమిటీ అధ్యక్షులు శ్రీ ఘనశ్యామ్‌దాస్ బిర్లా. పండితాని గారు ఈ కమిటీలోకి ఎలాగో ప్రవేశించారు. సేఠ్ ఘనశ్యామ్‌దాస్‌జీ లేనప్పుడు ఈవిడగారే అధ్యక్షత వహిస్తున్నారు.

అమెరికాలో ఒక పుస్తకం వెలువడింది. దాని పేరు 'స్టేటస్ సీకర్స్.'

★

శ్రీ కృష్ణ ఈ వ్యాసాన్ని ప్రధాన మంత్రి చేసిన పర్యటనకు ముందు వ్రాశారు.

రాజధాని కబుర్లు

(9-వ పేజీతరువాయి)

ధన్యులు. అయితే నాటకాల్లోనైనా మార్పు కోరుతున్నారు. ఈనాడుకూడా అలాంటి నాటకాలు చూడాలనే ఆదుర్దా కనపరుస్తున్నారంటే పటులమీద ఉన్న గౌరవం, పౌరాణిక గాథలమీద ఉన్న భక్తి విశ్వాసాలే కారణం. సమకాలీన జీవితాన్ని ప్రతిబింబించే నాటకాన్ని చూడాలని ప్రజలు ఎంతో ఉబలాట పడుతూనే ఉన్నారు. ఇలాంటి నాటకాన్ని ఎప్పుడు వ్రాసినా అది ఉత్తమకళాసృష్టిగానే పరిగణించబడి, ఎల్లకాలం ప్రజాదరణ పొందుతూనే ఉంటుంది. దానికి నిదర్శనం గురజాడవారి కన్యాశుల్కమే! ఇలాంటి ఉత్తమమైన నాటకం కేవలం ఆంధ్రదేశంలోనేకాదు; భారతదేశంలో కూడా ఇంతవరకు రాలేదని విమర్శకుల అభిప్రాయం. ప్రజా జీవితంలో లీనమయిపోయి, సాంఘిక సామాజిక పరిస్థితులను సమగ్రంగా ఆకళింపు చేసుకుని ఒక ఉత్తమ నాటకాన్ని వ్రాయటం కాని, ప్రదర్శించటంకాని, సామాన్యమైన విషయంకాదు. అయితే అలాంటి ఉత్తమ నాటకం రాగలదనిమాత్రం ఆశాభావం వెలిబుచ్చుతున్నారు. వీ కే వెయ్యి రూపాయిలిస్తాను; ఉత్తమ నాటకం రాసి పెడెయ్యి అంటే పుట్టుకొచ్చేదికాదు. అయితే ఉత్తమ కళాసృష్టికి దోహదకారిగా ఉండగలందులకై, పరిషత్తు కృషి చెయ్యాల్సి ఉంటుంది. ఆంధ్ర నాటక రంగంలో విశేషమైన చైతన్యాన్ని తీసుకువచ్చిన వీరే ఈ పనికి కూడా పూనుకోవలసి ఉంటుంది. కేవలం పోటీలో నెగ్గినవాటికి ఏదో బహుమతి యిచ్చేసి, తమ బాధ్యత తీరిపోయిందనుకుంటే ఏమీ లాభం లేదు.

ఈఏడు జరిపిన పోటీల విషయం చూడండి. మొత్తం 107 దాకా నాటికా నాటకాలు పోటికి వచ్చినాయిట. ఈ రంగంలో అనుభవంగల పెద్ద వారిని, నాలుగు చోట్లకు పంపి, వాటిలో కొన్నింటిని సెలెక్టు చెయ్యమన్నారు. ఎనిమిది నాటికల్ని, ఏడు నాటకాల్ని ఈ పోటీకి అర్హమైనవని నిర్ణయించటం జరిగింది. దూర దేశాల్నించి వ్యయ—ప్రయాసల కోర్చి హైదరాబాదు విచ్చేశారు ఈ నాటక బృందాలవారు. బోలెడన్ని ఖర్చులవుతాయి. అందులో రైల్వేవారు కన్‌సెషన్ టిక్కెట్లు కూడా ఇవ్వలేదుట ఈ అత్యవసరపరిస్థితివలన! తీరాఇక్కడికివస్తే, అన్నీ వెతుక్కోవటమే! నాటకానికి కావలసిన స్టేజి హంగులు ఎన్నో కొనుక్కోవలసివచ్చిందిట. చిన్నవే అనుకోండి! అవెక్కడ దొరుకుతాయో కూడా చెప్పే వ్యక్తి కనిపించలేదని ఓ ఆర్టిస్టే అన్నాడు. ఎంతసేపటికి పాత్రపోషణ సరిగ్గా జరగలేదని విమర్శే గాని, నటుని పోషిస్తేగా, ఆయన పాత్రను పోషించేది! ఇవన్నీ మామూలు దృష్టిలో అతి స్వల్పంగానే కనిపిస్తాయి. కాని, ఇలాంటి చిన్న చిన్న లోపాలు రానీకుండా సర్దుబాటు చెయ్యటమే గొప్పతనం. ఇవే ఎంతో ప్రోత్సా

కొన్ని, విశ్వాసాన్ని కల్పిస్తాయి. ప్రదర్శన జరిగిన తర్వాత ఓ బహుమతి వస్తే ఒరిగి ఒళ్ళో పడేదేమిటి! పేరు—ప్రతిష్ఠలు సంపాదించుకుంటారు నిజమే! అయితే వాటిని నిలబెట్టుకోవటానికి ఇంకా ఎక్కువగా కృషి చెయ్యటానికి తగిన ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి. లేకపోతే, ఎక్కడినుంచో వచ్చి, పరిషత్తువారిముందు ప్రదర్శనలు ఇవ్వటమనేది, మీ ఇంట్లో భోంచేసి, మా దొడ్లోకొచ్చి చెయ్యి కడుక్కోమన్నట్లు ఉంటుంది. పైగా, పోటీకి నెగ్గనివారు నిరుత్సాహపడే అవకాశం ఉంది. ఏ నటునికో, ఏ నటీమణికో బహుమతి వచ్చినంతమాత్రాన, వ్యక్తిగతంగా తనకే వచ్చిందనే అపోహ ఎక్కువవటం 'టీమ్‌వర్క్' ఉన్నందువలన ఇది లభ్యమయిందనే విషయం విస్మరించటం, సినిమాల్లోకి వెళ్ళటానికి ఇది ప్రథమ సోపానమని భావించటం కూడా జరుగుతోంది. నిజంగా ఉత్తమమైన నటీ నటవర్గంయొక్క దృష్టి సినిమాలమీద ఉండిపోతే, ఈ నాటకరంగం ఎప్పుడూ అమెచ్యూర్స్‌తోనే నిండి ఉంటుంది. ఎప్పటికప్పుడు మళ్ళీ మొదలుగానే ఉంటుంది. అనుభవం సంపాదించి, నటనా చాతుర్యాన్ని ప్రదర్శించగల నేర్పూ, ఓర్పూ ఉన్న బృందం ఈ రంగస్థలాన్నే అంటిపెట్టుకుని కొన్నాళ్ళపాటైనా ఉండటం అవసరం. కేవలం సినిమాల్లోకి వెళ్ళాలనే ఉబలాటంతోనే ఉంటే ప్రయోజనంలేదు. మళ్ళీ ఇక్కడ కూడా పరిషత్తువారి బాధ్యత చాలా ఉంది. నటీ నటుల దోషమేమీలేదు. సినిమారంగంలో నాలుగు డబ్బులు దొరుకుతాయి. ఆంధ్ర ప్రజానీకానికి ఇట్టే పరిచయమయిపోతారు. ఈ రెండు ఆకర్షణలు నాటకరంగంలో ఎక్కడున్నాయి! అందువలనే నాటకాలు ప్రదర్శించటానికి ఉపయుక్తంగా ఉండే నాటక శాలలను చాలాచోట్ల నిర్మించి, ఈ ప్రదర్శనలు చాలాచోట్ల జరిగేటట్లు చూడాల్సి ఉంటుంది. నాటక బృందానికి ఆర్థికంగానేకాక, ఇంకా ఇతర విషయాల్లో కూడా సహాయపడవలసి ఉంటుంది.

అదివరలో ఈ పరిషత్తువారు మహా సభలు జరపాలంటే, చందాలకని బయలుదేరాల్సివచ్చేది. నాలుగైదు రోజుల సభలకు సుమారు ఇరవైవేల రూపాయలదాకా ఖర్చు అయ్యేదిట అయితే ఇప్పుడు కూడా ఖర్చు ఇంచుమించు అంతే ఉన్నా, డబ్బుకోసం వెదుక్కోక్కర్లేదు. ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ ఆదుకుంటున్నట్లు తెలుస్తోంది. ఈ అకాడమీకిమాత్రం డబ్బెక్కడిది? మన ప్రభుత్వం ఏటేటా ఇస్తున్న లక్ష రూపాయల్లోంచేగా దీనికేదైనా ఇచ్చేది? ఈనాడు జరిగిన ప్రదర్శనలకు టిక్కట్లంటూ పెట్టారు కూడా! ఔత్సాహిక బృందాలు ప్రదర్శించే ఈ నాటికలను, నాటకాలను చూడాలని ఉబలాటపడేవాళ్ళకు ఈ టిక్కెట్లు ఎక్కువగానే కనిపిస్తాయి. ఏమైనా ఈ వచ్చిన 'కలెక్షన్' ఏదైనా ఉంటే రక్షణ నిధికే సమర్పిస్తారుట. మంచి పనే! నాకో వంద రూపాయలు దానం చెయ్యి! నీకో ఏభై రూపాయలు చందా ఇస్తానన్నట్లుంది!

★

గుజ్జు రాధాకృష్ణ

రానీ రానీ ప్రళయము రానీ
కారుమబ్బులు కటిక చీకటి
ఫెళ ఫెళ ఉరుములు పెల్లుబికేస్తా
పిడుగుల తుఫాను పడినాపడనీ.

అదరను నేను బెదరను నేను
కించిత్తయినా కలవరపడను
మనసును మమతను గూడదీసుకుని
గుండెను రాయిగ మార్చేస్తా
ధైర్యంగా ముందుకు అడుగేస్తా
నా లక్ష్యం నెరవేరుస్తా ॥రానీ॥

ఎదలో వందల బాకులు దిగిన
మదిలో పిడుగుల తుఫాను పడిన
క్షుధలో ఆకలిమంటలు రేగిన
పిరికివాడనై పరుగుతీయను
ఆనందంగా భరియిస్తాను
ఆదర్శంగా నిలబడతాను ॥రానీ॥

లోకం మొంతగ తిట్టిపోసినా
సంఘం వంటిగ వెలియు వేసినా
ఇంట్లోనుండి వెడలగొట్టినా
లెక్కచేయను లక్ష్యపెట్టను
వెఱ్ఱిలోకమని జాలిచూపుతా
నీ కోసం నే త్యాగం చేస్తా ॥రానీ॥

వదులుకొన్న స్వర్గం

8—వ పేజీ తరువాయి

జయని పెళ్ళి చేసుకోవటానికి నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. మీకూ ఉండదనే అనుకుంటాను. ఈ విషయము అత్తయ్యతో చెప్పి, ఆలోచించి త్వరలో జవాబు వ్రాసేది. నన్ను అర్థం చేసుకోండి.

ఇట్లు
రామం.

తెల్లబోయారు లలితమ్మగారు. ఆమె కళ్ళ నిండా నీళ్ళు తిరిగినయి. దుఃఖంతో గొంతు పూడుకుపోయింది. కష్టంతో గొంతు పెగల్చుకుని 'ఇప్పు డెలాగండీ' అన్నారు.

పరంధామయ్యగారు కూడా ఉత్తరం వచ్చిందగ్గర నుండీ అదే ఆలోచిస్తున్నారు.

పరంధామయ్యగారు ఆ వూళ్లో పేరున్న వకీలు. పెద్ద లిచ్చిపోయిన ఆస్తి ఏమీ లేకపోయినా ఆయన బాగానే ఆర్జిస్తున్నారు. ఆయనకి ముగ్గురు కూతుళ్ళు, ఒక కొడుకు. పెద్దది శ్యామల: సన్నగా, పొడుగ్గా ఉంటుంది. మొఖం గుండ్రంగా అందంగా ఉంటుంది. అమాయకత్వం ఉట్టిపడే కళ్ళు. ఆమెకు ఒక్కటే లోపం. ఒక కాలు కొంచెం కుంటి. చిన్నప్పు డొకసారి తల్లితో తాతగారి వూరు వెళ్ళినప్పుడు జోరుగా జ్వరం వచ్చి, ఆ జ్వరంలో నరం లాక్కుపోయి కాలు కుంటి అయిపోయింది. పల్లెటూరవడం మూలాన సరైన వైద్య సహాయం లేకపోయిందనీ, లేకపోతే పిల్లకు ఆ అవకతనం వచ్చిఉండేది కాదనీ, ఇప్పటికీ బాధపడుతూ ఉంటారు తల్లీ, తండ్రీ.

రెండోది జయ: శ్యామలకన్నా రెండేళ్ళు చిన్నది. పుష్టిగా బలంగా ఉంటుంది. ఆమె ముఖంలో ఏదో ఆకర్షణ ఉంది. కన్ను, ముక్కు అంటూ చూస్తే ప్రత్యేకించి అందమైనది కాకపోయినా మొత్తంగా ఆకర్షణీయంగా, చూపరుల్ని ఆకట్టేట్లుగా ఉంటుంది. ఆమె కళ్ళు చురుకుతనంతో మెరుస్తూ ఉంటాయి; చలాకీ పిల్ల; మాటకారి.

తర్వాత వాడు అబ్బాయి దాసు; స్కూలు ఫైనలు చదువుతున్నాడు. నాల్గోది ఆడపిల్ల రాధ. థర్డుఫారం చదువుతోంది.

శ్యామలకి అవుడువల్ల పెళ్ళి కాదేమోనని చాలా బెంగపెట్టుకునేవారు తల్లీ, తండ్రీ. ఆయన చెల్లెలి కొడుకు ఈడైనవాడు ఉన్నా, కుంటిదాన్ని కోడలుగా తెచ్చుకోవటం ఇష్టంలేదు అని ఆమె సూచాయగా అన్నందువల్ల ఆ విషయం ఆయన అసలు కదపలేదు. ఆశ కూడా పెట్టుకోలేదు. కాని నాలుగు ఏళ్ల క్రితం చెల్లెలు హఠాత్తుగా పోవడంతో, తండ్రిలేని మేనల్లుడి బాధ్యత పరంధామయ్యగారి మీద పడింది. అప్పుడే ఆయన మేనల్లుణ్ణి అడిగారు:

"ఒరే, నువ్వు మా శ్యామలను చేసుకోవడానికి ఇష్టపడేటట్లయితే ఇంజనీరింగు చదివిస్తాను. నాకు దాని విషయంలో చాలా బెంగగా ఉంది. అది అమాయకురాలు. దగ్గర సంబంధమైతే జాగ్రత్తగా దాని మనసు నొప్పించకుండా చూసుకుంటారని ఆశ. నీకైనా అది పరాయిది కాదు కదా. దానికి కాలు కొంచెం అవిటి అన్నమాటే కాని, మరేమీ తక్కువకాదు. ఏమంటావు' అని.

పరంధామయ్యగారు ఈ సూచన స్వార్థంతోనే

చేసినా, మసిపూసి మారేడుకాయ చేయకుండా మనసులో మాట సూటిగా చెప్పారు గనుక తన తప్పులేదు అని సరిపుచ్చుకున్నారు. రామం కూడా సంతోషంగా అంగీకరించాడు.

ఆ ఒప్పందంమీదే రామం ఇంజనీరింగులో చేరాడు. శ్యామల ఎన్నో ఆశలు పెంచుకుంది. ఎంత మంచివాడు బావ అని మురిసిపోయింది. నాలుగేళ్లు గడిచిపోయి, రిజల్టు వచ్చింతర్వాత పెళ్లి విషయం సంప్రతిస్తూ పరంధామయ్య గారు వ్రాసిన లేఖకు జవాబు ఇది.

"ఇంత అన్యాయమా, కృతఘ్నుడు" అని పళ్లు కొరికారు పరంధామయ్యగారు. అంతలోనే తమాయించుకొని:

"ఈ సంగతి శ్యామలకి తెలియనివ్వకు అప్పుడే. మనం ఆలోచించుకొని, తర్వాత తాపీగా చెప్దాం" అన్నారు లలితమ్మగారితో.

ఆమె ఏదో అనబోతూ ఉండగానే కూతు ర్లిద్దరూ కాలేజీనుంచి రావడంతో ఆపేశారు.

ఆ రాత్రి లలితమ్మగారు భర్తతో తొందరపడి లాభంలేదని; శ్యామలను కాక, జయను వాడు చేసు కోనట్టయితే జయను ఇచ్చి చేసేస్తేనే మంచిదని వాదించింది. ఇంత డబ్బు ఖర్చుపెట్టి పూర్కే పోని వ్వడం ఎందుకనీ, జయకైనా ఎలాగూ ఎవర్నో వెతికి చూడాలి గనుక ఆమె నిచ్చి చేసేస్తే ఒక సమస్య తీరిపోతుంది కదా; ఇక శ్యామలకా, గంతకు తగ్గ బొంత అని ఎవరో ఒకరు దొరక్కపోరు. కాకుంటే, ఇంతమంచి సంబంధం కాకపోవచ్చు; కాస్త కట్నం ఎక్కువ ఇస్తామంటే ఎవరో ఒకరు చేసుకుంటారనీ ఆమె ఉద్దేశ్యం. మొదట అలా వీల్లేదని వాదించినా, చివరకు ఒప్పుకున్నారు పరంధామయ్యగారు కూడా.

మర్నాడు శ్యామల్ని పిల్చి ఉత్తరం చేతిలో పెట్టారు పరంధామయ్యగారు. ఆమె అది చదివి, ఏం మాట్లాడకుండా, దాన్ని అక్కడే పడేసి వెళ్లి పోయింది; మరో రెండు నిమిషాలకే.

"అక్క ఏడుస్తోంది ఎందుకే అమ్మా" అంటూ వచ్చింది జయ.

ఆ ఉత్తరం తీసి జయ చేతిలో పెట్టింది తల్లి. అది చదివిన జయ మొఖం కోపంతో ఎరు పెక్కింది.

"సిగ్గు లేకపోతే సరి; ఈ బుద్ధి ముందు లేదు కాబోలు. జయని చేసుకుంటాడట జయని; ఇక్కడ ఎవరో సిద్ధంగా ఉన్నట్టు. వచ్చినా సరే నేను మాత్రం అతన్ని చేసుకోను" అంది ఖచ్చితంగా.

'అది కాదమ్మా' అంటూ ఏదో చెప్పబోయిన పరంధామయ్యగార్ని మధ్యలోనే ఆపేస్తూ:

"ఏది కాదు నాన్నా. అక్కని చేసుకుంటానన్న పెద్దమనిషి ఇప్పు డిలా మాట తప్పుతున్నా డెందుకు? అక్క కాలు కుంటి అని ఇవాళే తెలి సిందా? ఇంజనీరింగు పూర్తి అయిందాకా ఊరు కుని ఇప్పుడు చెప్తాడా ఆ మాట! పైగా స్పష్ట ముగా చెప్తున్నాడట! ఎంత ధైర్యంతో అన్నాడా మాట! డబ్బు పెట్టాం కనుక తన మాటకు ఎలా అయినా ఒప్పుకుంటాం అని ధీమా. అక్కని కాదన్న మనిషిని నేను చేసుకోను. ఓ తల్లీ తండ్రీ లేని వాడికి విద్యాదానం చేశా మనుకుని ఊరు కోండి. నేను మాత్రం అరు మారయినా ఈ సంబంధానికి ఒప్పుకోను. మనిషి అందచందాలకే కాని, మనస్సుకీ, వ్యక్తిత్వానికీ విలువ ఇవ్వలేని మని షిని నేను గౌరవించలేను! గౌరవించలేని మనిషిని వివాహం చేసుకోలేను." అని చెప్పేసి వెళ్లి పోయింది.

లలితమ్మగారు, పరంధామయ్యగారు మొఖా మొఖాలు చూసుకున్నారు.

జయ ఒక నిశ్చయానికి వస్తే, దాన్ని మార్చే శక్తి ఎవరికీ లేదని వాళ్లకు బాగా తెలుసు. శ్యామల, జయ—ఇద్దరూ వారి బిడ్డలే అయినా ఇద్దరికీ ఎంతో వ్యత్యాసముంది.

శ్యామల అమాయకురాలు. తను బాధపడడాని కైనా ఒప్పుకుంటుంది గాని, ఒకరిని నొప్పించదు. నెమ్మదైనది. కోపం మచ్చుకైనా లేదు. ఎలాంటి తప్పునైనా క్షమించగల దామె.

జయకి కోపం, ఆత్మాభిమానం, పట్టుదల, గడుసుతనం అన్నీ—ఒక్కోపాలు ఎక్కువే. ఆమెకు కొన్ని స్వతంత్ర అభిప్రాయాలు, ఆదర్శాలు ఉన్నాయి. అలాంటి అభిప్రాయాలున్నవాళ్లనే ఆమె గౌరవిస్తుంది.

అక్కచెల్లెళ్లిద్దరికీ ఒకరంటే ఒకరికి ఎంతో ప్రేమ, అభిమానం.

చిన్నప్పుడు ఆటల్లో తోటి పిల్లలు శ్యామలని 'పొట్ట కాలు, కుంటి కొంగ' అని ఉడికిస్తే ఆమె ఏమీ అనేదికాదు. ఏడుస్తూ అమ్మ దగ్గిరికి వెళ్లి పోయేది. కాని జయ మాత్రం 'మా అక్క నేమన్నా అంటే జాగ్రత్త' అంటూ వాళ్లతో పోట్లాటకు వెళ్ళేది.

ఆమె పట్టుదలవల్లే ఇంటరు ప్యాసై, ఇంట్లో కూర్చున్న శ్యామల ఆమెతోపాటు బి. ఏ. లో చేరింది.

ఆమె నిశ్చయాన్ని విన్న పరంధామయ్యగారు ఆమె మాటల్లోని సబబును గుర్తించారు. ఆమె అభిమానానికి అబ్బురపడ్డారు. ఆయన హృదయం వాత్సల్యంతో నిండిపోయింది. చిన్నదయినా తను చేయబోయిన తప్పును దిద్దిందని సంతోషించారు.

'అవును. అది చెప్పింది నిజమే. మనమే డబ్బు కోసం అని కక్కుర్తి పడబోయాం. నయమే. పొరపాటు చెయ్యలేదు. వాడికి ఇవాళే రాసేస్తాను. ఇక చదువు చెప్పించాను అంటే వాడు నా చెల్లెలి కొడుకేగదా. నా బాధ్యత నేను నెరవేర్చాను గాని ఎక్కువేమీ చెయ్యలేదు. వాడి మాట వాడికే ఉంటుంది." అంటూ కలం, కాగితం తీసుకున్నారు. లలితమ్మగారు ఏమీ అనలేదు. కూతురి మాటే సబబు అని అంతరాత్మ చెబుతున్నా, అయ్యో! అంత డబ్బూ ఊరికే పోయిందే అనే బాధ వదల్లే దామెను.

* * *

రామం పరంధామయ్యగారి ఉత్తరం చూసి అట్టే ఆశ్చర్యపడలేదు. అతనికి జయ సంగతి కొంచెం తెలుసును కనుక అలాంటి ఉత్తరం వస్తుందేమోనని అనుమానిస్తూనే ఉన్నాడు. అయితే దీనికి ఏం చేయాలో ఆలోచించుకునే ఉన్నాడు కనుక వెంటనే జయ పేర ఉత్తరం వ్రాశాడు:

"ప్రియమైన జయకి,

మామయ్య వ్రాసిన ఉత్తరం ఇవాళే అందింది. నీవు నాతో వివాహానికి అంగీకరించటంలేదని వ్రాశాడు. జయా! బాగా ఆలోచించుకున్నావా? మీ అక్కను చేసుకోనన్నానన్న కోపంతో మంచి చెడ్డలు ఆలోచించుకోవటం మానేశావా? వాళ్ళు

పదుః. కొన్న స్వర్గం

ఏం తక్కువ అని పద్దంటున్నావు. 'ఇంజనీరుగారి భార్య' అంటే ఎంత హోదా? గౌరవం? మంచి ఇల్లు, కారు, నౌకర్లు చాకర్లు, దర్జా. నువ్వింకా చిన్నదానివే. డబ్బు విలువ, హోదా విలువ నీకింకా బాగా తెలీదు. జాగ్రత్తగా మరోసారి ఆలోచించు. కుంటివాణ్ని చేసుకొని నా జీవితం పాడుచేసుకోవటానికి నిరాకరించటం తప్పా?

నువ్వు కాదంటే నాకింకో సంబంధం దొరక్కపోదు. వేలకు వేలు కట్నం ఇచ్చి పిల్లనిచ్చేవాళ్లు ఎందరో ఉన్నారు. మళ్లీ మళ్లీ చెప్తున్నానంటే నాకు నువ్వంటే ఉన్న ప్రేమ, మామయ్య అంటే ఉన్న అభిమానమే కారణాలు.

నా మాట కాదనవనీ, నీ ఉద్దేశం మార్చుకుంటావనీ ఆశిస్తూ,

నీ
బావ."

దీని కిక తిరుగు లేదనీ, జయ తప్పక వప్పుకుంటుందనీ అనుకున్నాడు రామం. తిరుగు టపాలో వచ్చింది జవాబు

శ్రీ రామంగారికి,

మీ ఉత్తరం అందింది. సమాధానంగా ఎక్కువేమీ వ్రాయ నక్కరలేదు. మీకు అన్నీ ఉన్నా, నా మాట విలువ లేదు; హృదయం లేదు. ఇంకేమీ లేకుండా ఆ రెండే ఉన్న వ్యక్తినైనా చేసుకుంటాను గాని, అన్నీ ఉండి అవి మాత్రం లేని మనిషిని నేను చేసుకోను. దర్జా, హోదాలతో నాకు పనిలేదు. ఇంకెవరయినా మిమ్మల్ని చేసుకోవటాని కంగీకరిస్తే నిరభ్యంతరంగా చేసుకోండి. మళ్లీ మళ్లీ వ్రాసి నన్ను విసిగించవద్దు. నా నిర్ణయం మారదు.

ఇట్లు,
జయలక్ష్మి.

ఉత్తరం చదివి మండిపడ్డాడు రామం. "దీనికన్నా నాకు గతిలేదనుకుందా? ఇంకెవరూ దొరకరనుకుందా? నీతులు చెప్తోంది! నీతులు! పోనీకదా అని మరోసారి అడిగితే విసిగెత్తించవద్దట. సరే, నేనూ చూస్తా ఎవణ్ని చేసుకుంటుందో" అనుకున్నాడు.

శ్యామల జయతో చాలా చెప్పి చూసింది పెళ్లికి వప్పుకోమనీ, అనవసరంగా చక్కటి అవకాశాన్ని జారవిడుచుకోవద్దనీ. అన్నిటికీ జయది ఒకటే జవాబు. "నీ బదులు నన్ను తిరస్కరించి, నిన్ను చేసుకుంటానంటే వప్పుకుందువా? నువ్వు చెయ్యలేని పని నన్నెందుకు చేయమంటావు?"

* * *

రామం పెళ్లి అయిపోయింది. ఎవరో ఆరువేలు కట్నం ఇచ్చి పిల్లనిచ్చి ఘనంగా పెళ్లి చేశారు. ఎవరూ వెళ్లకపోతే బాగుండదని పరంధామయ్యగారు వెళ్లి వచ్చారు. కాని రామం ఆయన్ని పలకరించను కూడా లేదు.

శ్యామల బి. ఏ. ప్యాసయి బి. ఇడి చదువుతాననంటే సరేనని రాజమండ్రిలో ఉన్న చెల్లెగారి ఇంటివద్ద ఉండి చదువుకునే ఏర్పాటు చేశారు పరంధామయ్యగారు. జయను కూడా చదవమంటే చిన్నపిల్లలకి చదువుచెప్పే వోపిక తనకు లేదంటూ, తమ వూళ్లోనే ఏదో ఆఫీసులో క్లర్కుగా చేరింది ఉబుసుపోకకి అంటూ.

పదేళ్ళు గడిచాయి. శ్యామల బి. ఇడి. అయి విశాఖపట్నంలో టీచరుగా చేరింది. అప్పుడు ఉన్న ఇంటి కెదురింట్లోని కాలేజీ లెక్చరరుగారితో పరిచయం అవటం, వారిరువురూ పరస్పరం ప్రేమించుకుని తల్లిదండ్రుల ఆశీస్సులతో వివాహం చేసుకోవటం జరిగాయి. ఆమెకి ఇద్దరు పిల్లలు.

జయ అక్కదగ్గర ఉండి ఎం. ఏ. చదువుకొని ఒక డాక్టర్ని పెళ్ళి చేసుకుంది. అతను అబ్రాహ్మణుడని ముందు వరంధామయ్యగారు అయిష్టత కనపర్చినా, జయ పట్టుదల తెలిసినవాళ్ళవటంవల్ల మాట పోగొట్టుకోవటంకన్నా మర్యాదగా ఒప్పుకోవటమే మంచి దనుకున్నారు. పైగా కులంవాడు కాదు; అదే పదివేలనుకున్నారు లలితమ్మగారు.

జయ విశాఖపట్నంలోనే ఉంటూ యూనివర్శిటీలో ట్యూటరుగా చేరింది.

రామం నుండి ఉత్తరాలు ఏమీ లేవు. అతని సమాచారం కూడా సరిగా ఏమీ తెలియలేదు.

* * *

వాల్తేరు స్టేషనులో దిగి గేటుదగ్గర టికెట్టిస్తున్న రామానికి "బావా ?" అని పరిచితమైన పిలుపు వినబడింది. వెనక్కు తిరిగి చూశాడు. శ్యామల. మునుపటికన్నా కొద్దిగా లావయింది తప్ప ఇంకేమీ మార్పు లేదు. ఆమె ముఖంలో అమాయకత్వంతోపాటు తృప్తి, సంతోషం కనిపిస్తున్నాయి. ఏమీ మాట్లాడలేక నిల్చున్నాడు రామం. వాల్తేరు కేంపు అనుకోగానే భయపడ్డాడు శ్యామలనేనా, జయనేనా చూడాలేమోనని. వాళ్ళు అక్కడ ఉన్నట్టు స్నేహితుడి ద్వారా తెలుసుకున్నాడతను. అయినా వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళకపోతే వాళ్ళెందుకు కనిపిస్తారులే అని సరిపుచ్చుకున్నాడు. కాని వూళ్ళో అడుగుపెట్టగనే శ్యామల ఎదురవుతుం దనుకోలేదు.

"ఏం, బావా, మరిచిపోయావా? నేను శ్యామలను" అంది శ్యామల చిరునవ్వుతో.

"ఆఁ !, లేదు, లేదు" అంటూ ముందుకు నడిచాడు.

"ముందు ఇంటికి పద బావా, తర్వాత మాట్లాడుకొందాం" అంటూ రిక్షాని పిలిచింది.

"ఎందుకులే శ్యామా, నేను హొటలుకు పోతాను. మీ యింటికి తరువాత వస్తాను. అడ్రసు ఇయ్యి" అంటున్న రామాన్ని,

"అదేమిటి బావా, మేం ఇక్కడుండగా హొటలు ఖర్మ యేమిటి. పద పద" అంటూ తనో రిక్షా ఎక్కి, అతని సామాను ఇంకో రిక్షాలో పెట్టించింది.

రిక్షాలో కూర్చున్న రామం మనసు పరిపరి విధాల పోతోంది. తను చేసిన అన్యాయాన్ని మర్చిపోయి ఎలా క్షమించగల్గింది శ్యామల? ఏమీ జరగనట్టే ప్రవర్తిస్తోందే? స్టేషనుకు ఎందుకు వచ్చింది! ఆమెను చేసుకున్నతను ఎవరు? ఎలా ఉంటాడు" అని ఆలోచిస్తున్నాడు.

రిక్షా డాబా గార్డెన్సులో ఓ చిన్న ఇంటిముందు ఆగింది. ముందర చిన్న పూలతోట. దాన్నిండా శ్యామల కిష్టమయిన చామంతులు విరగపూసి ఉన్నాయి. చిన్న ఇల్లయినా చక్కగా ఉంది.

"సామాను లోపలికి తేవోయ్! రా బావా" అన్న శ్యామల పిలుపుతో లోకంలో పడ్డాడు రామం.

మనిషి తలుపు తీసింది. ముందు గదిలో నాల్గు కుర్చీలు ఒక టేబిలు, పుస్తకాల రాక్ ఉన్నాయి. ఓమూల బల్లమీద రేడియో ఉంది. దానిమీద పిల్లల ఫోటోలు ఉన్నాయి. టేబిలుమీద వాజులో పువ్వులు అందంగా అమర్చబడి ఉన్నాయి. ద్వారాలకి చక్కని కర్టెన్లు వేసి ఉన్నాయి.

వెనక గదిలోంచి ఓ రెండేళ్ళ పాప, నాల్గేళ్ళబ్బాయి, "అమ్మా, మరేమో" అంటూ వచ్చారు. కొత్త మనిషిని చూసి చెప్పేది సగంలోనే ఆపేశారు. పిల్లలు బొద్దుగా, అందంగా, శుభ్రమైన బట్టలు తొడుక్కుని ముద్దొస్తూ ఉన్నారు.

"వీళ్ళు మా పిల్లలు బావా" అని చెప్తూ, "బాబాయికి నమస్తే చెప్పండి బాబూ" అంది. రామంపక్క వింతగా చూస్తూ "నమస్తే" అన్నాడు బాబు. వచ్చీ రాని మాటల్తో అన్నని అనుకరిస్తూ "నమత్తే" అంది పాప. "మీరెళ్ళి ఆడుకోండమ్మా" అంటూ పిల్లల్ని పంపించేసింది శ్యామల.

"అయితే మేం ఇక్కడ ఉన్నామని నీకు తెలియదా బావా" అని అడిగింది.

"ఊహుఁ ! తెలీదు" అని అబద్ధం ఆడాడు రామం.

డైరెక్టర్ : అమ్మాయ్! ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాలో తెలుసా? ఆ బోనులోనుంచి సింహాన్ని వదులుతారు. అది వస్తూంటే నువ్వు పరిగెత్తాలన్నమాట. తెలిసిందా?

హీరోయిన్ : నాకు తెలిసిందండీ! ఆ సింహానికి తెలిసేలా చెప్పండి.

కె. రంగారావు

"నయమే. మా ఆడబడుచుని దిగబెట్టడానికి నేను స్టేషనుకు వచ్చాను గనుక సరిపోయింది. లేకపోతే నిన్ను చూడకనే పోయివుందును."

ఆతరువాత కాస్సేపు అవీ ఇవీ చెప్పింది శ్యామల. వరంధామయ్యగారికి ఆమధ్య జబ్బుచేసి తగ్గిందని, జయకి మూడోనెల అనీ ఇంకా ఏమేమో చెప్పింది. అన్నిటికీ వూఁ కొట్టటం తప్ప ఇంకేమీ మాట్లాడలేదు రామం.

"స్నానం చెయ్యి బావా. ఆయన వచ్చేవేళయింది. భోంచేసి కాసేపు పడుకుందువుగాని" అంటూ లోపలి కెళ్ళింది.

రామం లేచి తన సామాను ఉన్న పక్క గదిలోకి వెళ్ళాడు. ఆ గది కూడా చాలా చక్కగా సర్దబడి ఉంది. ఎక్కడి వస్తువు లక్కడ అందంగా అమర్చబడి ఉన్నాయి. ఇల్లంటే ఇలా ఉండాలి అనుకున్నాడు రామం అప్రయత్నంగా. తన ఇల్లు జ్ఞప్తికి వచ్చింది. చిందరవందరగా ఓ అడవిలా ఉంటుంది. తన భార్య కళ్యాణికి ఇల్లు సర్దే ఓపిక లేదు సరికదా పనివాళ్ళతో చెప్పి చేయించే శ్రద్ధ కూడా లేదు. ఎంతసేపూ ఏ డిటెక్టివ్ నవలో పట్టుకు దొర్లుతూ ఉంటుంది. లేకపోతే ఇరుగమ్మతోను, పొరుగమ్మతోనూ పోచుకోలు కబుర్లు చెప్తూ కాలక్షేపం చేస్తుంది. పిల్లలు కూడా తల్లికి తగ్గవాళ్ళే. చింపిరిగా, జిడ్డోడుతూ ఉంటారు. వాళ్ళను కాస్త శుభ్రంగా ఉంచరాదూ, ఇంజనీరుగారి పిల్లలంటే చిన్నతనం కూడా అని తనంటే "నా కంతకన్నా చేతకాదు, కావలిస్తే మీరు ముస్తాబు చేసుకోండి అంటుంది." ఇంకా ఏమన్నా అనబోతే "ఈ సాధింపులు నేను పడలేను, మిమ్మల్ని ఆరువేలు యిచ్చి కొనుక్కున్నది ఈ సాధింపులు పడ్డానికి కాదు" అంటుంది గర్వంగా. ఏమంటాడు తను. తన యిల్లో నరకం.

స్నానం చేస్తుండగా వీళ్ళ గదిలోనికి మాటలు వినిపించాయి.

"చెల్లాయి వెళ్ళిపోయిందా శ్యామూ ?" శ్యామల భర్త కాబోలు అనుకున్నాడు రామం.

"ఆ ! రైల్లో బాగానే జాగా దొరికింది. చేరగానే ఉత్తరం రాయమని చెప్పాను. అన్నట్టు మన యింటి కెవరో వచ్చారు, ఎవరో చెప్పుకోండి చూదాం."

"ఎవరూ ?" అన్నాడు శర్మ.

"మా రామం బావ."

"అంటే .... ఆ ఇంజనీరు కదూ ? నిన్ను ...." అంటూంటే "ఇశ్ గట్టిగా అనకండి, వినపడితే బాగుండదు" అంటూ వారించింది.

అయితే అతనికి అంతా తెలుసునన్నమాట. అనుకున్నాడు రామం.

స్నానంచేసి ఇవతలికి వచ్చిన రామాన్ని భర్తకి పరిచయం చేసింది. శర్మ ఒడ్డుగా పొడుగ్గా, అందంగా ఉన్నాడు. నవ్వుముఖంతో పలకరించి చనువుగా మాట్లాడాడు.

భోంచేసి కాలేజీకి వెళ్ళిపోయాడు శర్మ. రామాన్ని కాసేపు పడుకోమని పక్క వేసింది శ్యామల.

నాలుగు గంటలకి మెలకువ వచ్చింది. బద్ధకం తీర్చుకుంటూ పడుకున్న అతనికి శర్మగొంతు వినపడింది.

"శ్యామూ, ఇదో నీకోసం ఏం తెచ్చానో చూడు" అంటున్నాడు.

"ఏం తెచ్చారు" అన్న శ్యామల గొంతు. రెండు నిమిషాల నిశ్శబ్దం తరువాత 'సంపెంగపూలు ఎక్కడివి' అంది. ఆమె గొంతులో ఎంతో సంతోషం ధ్వనించింది.

సంపెంగి పువ్వులా, తను బంగారు నెక్లెసు తెచ్చి ఇచ్చిన రోజు కూడా కళ్యాణి గొంతులో ఆ సంతోషం లేదు. "ఇదా ! నప్పడక్కుండా ఎందుకు తెచ్చారు. నేనైతే ఇంకా మంచిది సెలక్టు చేసుకుందును. ఎవరిక్కావాలి ఇది" అని రుసరుస లాడుతూ వెళ్ళిపోయింది. మళ్ళీ తన చేతుల్తో ఏమీ తేలేదు కళ్యాణి కోసం.

లేచి హాల్లోకి వెళ్ళాడు. శ్యామల స్నానంచేసి చీర మార్చుకున్నట్లుంది. కళకళలాడుతూంది. ఆమె తల్లోని సంపెంగపువ్వుల సువాసనలు వెదజల్లుతున్నాయి. శర్మ, ఒళ్ళంత కళ్ళు చేసుకుని, ఎంతో ప్రేమగా ఆమెవేపు చూస్తున్నాడు. ఆమె కదలిన వేపల్లా కదుల్తున్నాయి అతని కళ్ళు.

ఆమెలో లోపం ఉన్నట్టు అతనికి గుర్తు లేనట్టుంది.

అదృష్టవంతులు, అనుకూలమైన దంపతులు అనుకున్నాడు రామం.

శ్యామల ప్లేట్లో మైసూరుపాకు, ఉల్లిపాయ పకోడీలు, కప్పుతో కాఫీ తెచ్చి బల్లమీద పెట్టింది.

"ఇన్నిదినాలయినా తన ఇష్టాయిష్టాలు గుర్తు ఉన్నాయన్నమాట. తనవే ఇంత ఇదిగా చూస్తూవుంటే ఇంక హృదయమిచ్చి పుచ్చుకున్న శర్మ నెంత సుఖపెడుతూందో" అనుకున్నాడు రామం.

'నువ్వూ సుఖపడుదువు, అన్నమాటమీద నిలబడి, తెలివితక్కువ ఆలోచనలతో ఆమెను అన్యాయము చేయకుండా ఉండిఉంటే' అని ఎవరో

చేదుల కొన్న స్వర్గం

వెన్ను చరిచి చెప్పినట్టయింది.

మరి కాసేపటికి జయ వచ్చింది.

కడుపుతో ఉందేమో మునుపటికన్నా అందంగా ఉంది.

వస్తూనే "హోహో ఇంజనీరుగారు కులాసానా ? మీ శ్రీమతిని తీసుకువచ్చారా" అంటూ పలకరించింది. ఆమె గొంతులో వ్యంగ్యం స్పష్టంగా తెలుస్తోంది.

"లేదు, జయా, తీసుకురాలేదు" అన్నాడు.

"ఏం, మాకు చూపించితే ఆమె అందం తగ్గిపోతుందా" అంది జయ.

"జయా!" అని గదిమింది శ్యామల.

"మీ ఆవిడ చక్కగా ఉంటుందా, చదువుకుందా" అంటూ మళ్ళీ జయే ప్రశ్నల వర్షం కురిపించింది.

"దాన్ని గురించి అడగకు జయా, అదో రాక్షసి, ఆ యిల్లో నరకం" అన్నాడు రామం బాధగా.

"అవును, చేతులారా స్వర్గం వదులుకున్న వాళ్ళకు నరకం దొరక్క ఏమవుతుంది" అంది జయ నవ్వుతూ.

తల వంచుకున్న రామాన్ని జాలిగ చూశారు శర్మ, శ్యామలా. ★

Edited, Printed and Published by S. Radhakrishna at the Andhra Patrika Press 6 & 7, Thambuchetty Stree, Madras-1. Chief Editor: S. Sambhu Prasad.

రెమి
పౌడర్
MALINI